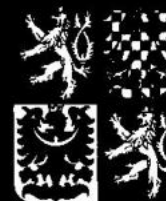

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

9/2005

ročník
LVII

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Doručování	č. 54
Jednání za právnickou osobu	č. 51
Krádež	č. 53
Lichva	č. 52
Neodvedení daně a pojistného	č. 51
Odklad výkonu trestu	č. 49
Škoda	č. 53
Úmysl	č. 53
Zastavení trestního stíhání	č. 50

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dědictví	č. 75
Konkurs - řízení před soudem (o žalobě z lepšího práva)	č. 81
Obchodní společnost	č. 80
Postoupení pohledávky	č. 78
Řízení před soudem	č. 76
Řízení před soudem (o žalobě z lepšího práva)	č. 74
Smluvní pokuta	č. 79
Soudní poplatky	č. 77
Výkon rozhodnutí	č. 82

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

**Ušetříme
Váš čas a peníze.**

*Potřebujete ke své práci odbornou literaturu?
Nemáte čas anebo se vám nechce obcházet
jednotlivá nakladatelství?*

Právě pro Vás je tady www.lexisnexus.cz.
Naš Internetový obchod Vám nabídne pohodlný
a rychlý přehled i nákup nejen celé naší produkce,
ale také produkce našich partnerů ASPI, Linde, Sagit, Grada.

Ano, vše najednou a za daleko výhodnějších podmínek
než jednotlivě. Zkuste navštívit www.lexisnexus.cz a uvidíte,
že naší snahou je šetřit Váš čas a peníze.

www.lexisnexus.cz

Pokud předseda senátu neshledá důvody pro odklad výkonu trestu odnětí svobody podle § 322 odst. 1 tr. ř., nezamítá návrh odsouzeného na odklad výkonu trestu, ale podle § 322 odst. 2 tr. ř. vyzve odsouzeného k předložení lékařských zpráv při nástupu výkonu trestu příslušné věznici, nikoli soudu.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. 12 To 496/2004)

Krajský soud v Hradci Králové zrušil ke stížnosti odsouzeného R. J. usnesení Okresního soudu v Semilech ze dne 23. 7. 2004, sp. zn. 2 T 26/2001.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Okresního soudu v Semilech ze dne 23. 7. 2004, sp. zn. 2 T 26/2001, bylo rozhodnuto tak, že podle § 322 odst. 1 tr. ř. se žádost odsouzeného R. J. ze dne 21. 6. 2004 o odklad výkonu trestu odnětí svobody ve výměře 2 let a 6 měsíců uloženého rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 13. 3. 2001, sp. zn. 2 T 26/2001, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 2. 2002, sp. zn. 13 To 200/2001, zamítá.

Své rozhodnutí odůvodnil soud prvního stupně tím, že již 27. 11. 2002 byl odsouzenému odložen trest odnětí svobody ze zdravotních důvodů, a to do 31. 8. 2003 s ohledem na nehodu na motocyklu ze září 2002. Odsouzený podal další žádost o odklad výkonu trestu, tato žádost však byla usnesením Okresního soudu Semily dne 2. 2. 2004 zamítnuta a stížnost odsouzeného byla zamítnuta usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. 12 To 189/2004. Odsouzený však dne 21. 6. 2004 znovu požádal o odklad výkonu trestu odnětí svobody a předložil znalecký posudek MUDr. J. H. z Ústavu soudního lékařství v P., který byl vypracován na žádost obhájce odsouzeného. Ze znaleckého posudku pouze vyplývá, že je doporučena plná zátěž s omezením doskoků a dopadů, výhledově ještě vynětí kovů a operace pravého hlezna. Již v předchozím řízení byla vyžádána zpráva zdravotní služby Vězeňské služby ČR, ze které je patrné, že se jedná o operaci svým rozsahem malou a lze ji provést i v podmínkách výkonu trestu. Podle soudu prvního stupně tak nejsou dány podmínky pro odklad výkonu trestu, zejména po novele trestního řádu účinné od 1. 7. 2004. Odsouzený byl v usnesení soudu prvního stupně upozorněn na to, že má při nástupu výkonu trestu předložit zprávu o svém zdravotním stavu příslušné věznici.

Proti tomuto usnesení podal odsouzený prostřednictvím svého obhájce včas stížnost, ve které odkazuje na znalecký posudek a domáhá se toho, aby usnesení bylo zrušeno a odsouzenému byl povolen odklad nástupu výkonu trestu odnětí svobody do konce měsíce října 2004.

Krajský soud ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k tomuto závěru:

Především je nutno uzavřít, že odsouzený se výkonu trestu vyhýbá, když ani poté, co mu byla pravomocně zamítnuta předchozí žádost o odklad výkonu trestu odnětí svobody, trest nenastoupil, ale podal novou žádost o odklad z naprosto stejných důvodů. Ani v minulosti z lékařských zpráv nevyplývalo, že by výkon trestu ohrozil jeho život nebo zdraví.

Novela trestního řádu účinná od 1. 7. 2004 se dotkla i ustanovení § 322, který upravuje odklad výkonu trestu. Podle tohoto zákonného ustanovení, a to odstavce 1, předseda senátu odloží na potřebnou dobu výkon trestu odnětí svobody, jestliže z lékařské zprávy o hospitalizaci odsouzeného v lůžkovém zdravotnickém zařízení nebo z jiných skutečností vyplývá, že by výkon trestu ohrozil jeho život nebo zdraví. Nově pak byl vložen další odstavce k tomuto paragrafu, podle kterého, požádá-li odsouzený o odklad výkonu trestu odnětí svobody z důvodů uvedených v odstavci 1, avšak předseda senátu má zato, že takové důvody nejsou zřejmě dány, vyzve odsouzeného, aby nejpozději při nástupu výkonu trestu odnětí svobody předložil zprávu o svém zdravotním stavu příslušné věznici. Zjistí-li věznice, že zdravotní stav odsouzeného mu neumožňuje podrobit se výkonu trestu odnětí svobody, podle povahy navrhne soudu jeho odklad nebo přerušení.

Porovnáním znění tohoto zákonného ustanovení se zněním účinným do 1. 7. 2004 je tedy možno dovodit, že o odkladu výkonu trestu ze zdravotních důvodů bude rozhodováno pouze tehdy, když odsouzený bude hospitalizován nebo z jiných skutečností vyjde, že výkon trestu by ohrozil život nebo zdraví odsouzeného, ale pokud má dojít k negativnímu rozhodnutí, resp. pokud předseda senátu důvody uvedené v § 322 odst. 1 tr. ř. neshledá, nebude se již rozhodovat o zamítnutí žádosti odsouzeného, ale bude postupovat pouze podle ustanovení § 322 odst. 2 tr. ř., tedy odsouzeného vyzve, aby nejpozději při nástupu výkonu trestu odnětí svobody předložil zprávu o svém zdravotním stavu příslušné věznici. Pouze odklad výkonu trestu bude mít formu rozhodnutí, a to usnesení, kdežto nemá-li být povolen odklad, k žádnému formálnímu rozhodování usnesením nebude docházet, ale odsouzený bude přípisem vyzván k nástupu výkonu trestu. Proto také stížnost bude možno podat jen proti usnesení o odkladu výkonu trestu, a nikoliv proti opatření, a to výzvě k nástupu k výkonu trestu. Tento postup je upraven v ustanovení § 322 odst. 4 tr. ř.

Protože okresní soud se tímto zákonným ustanovením účinným po novele trestního řádu neřídil, nezbylo krajskému soudu než ke stížnosti odsouzeného napadené usnesení zrušit.

Jak již z výše uvedeného vyplývá, není třeba činit ve věci rozhodnutí formou usnesení nového, proto ani krajský soud o věci znovu sám nerozhodl ani nepřikázal o žádosti odsouzeného znovu rozhodovat okresním soudem. V úvahu přichází postup jedině podle § 322 odst. 2 tr. ř.

Splnění obligatorní podmínky ustanovení § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. o zastavení trestního stíhání záležící v tom, že vzhledem k chování obviněného po spáchání činu je zřejmé, že účelu trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. ř.) bylo dosaženo, nebude zpravidla možno dovodit v případech, kdy obviněný popírá dosud učiněné závěry orgánů činných v trestním řízení o podstatných okolnostech trestné činnosti kladené mu za vinu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 1200/2004)

Nejvyšší soud k dovolání, které podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněného M. D., zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 2. 2004, sp. zn. 2 To 99/2004, jako soudu stížnostního v trestní věci vedené u Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 3 T 265/97 a současně Okresnímu soudu v Přerově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Usnesením Okresního soudu v Přerově ze dne 2. 12. 2003, sp. zn. 3 T 265/97, bylo podle § 231 odst. 1 za použití § 223 odst. 2 tr. ř. a § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněného M. D. pro skutek, ve kterém obžaloba shledávala pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

Skutek, pro který bylo trestní stíhání zastaveno, měl podle obžaloby spočívat v tom, že obviněný dne 24. 7. 1997 okolo 01.15 hod. ve vinárně v P. před více než 40 hosty v průběhu taneční diskotéky bezdůvodně napadl u stolu sedícího R. J., a to tak, že do něj nejprve strkal a poté jej udeřil pěstí do obličeje, čímž mu způsobil otok rtu a poškozenému poté počala z nosu téci krev, poté se obviněný fyzicky napadl se Z. G., jenž se R. J. zastal, že zadní kapsy vytáhl vystřelovací nůž s dřevěnou rukojetí o celkové délce 27,5 cm, z toho čepel v délce 12,5 cm, maximální šířka čepel 1,3 cm a s tímto nožem v ruce pronásledoval Z. G., který ze strachu utekl do kuchyně, vulgárně mu přitom nadával, a když jej dostihl u uzavřených dveří, vyhrožoval mu, že ho zabije, a nožem jej bodnul do břicha, čímž mu způsobil bodnou ránu, v důsledku čehož byl poškozený v pracovní neschopnosti po dobu čtyř týdnů, a dále také fyzicky napadl J. N., který se snažil poškozenému Z. G. pomoci, a J. N. bodnul nožem do hrudníku, přičemž nůž se zastavil o skelet hrudníku, a dále mu způsobil nožem řeznou ránu na stehně pravé nohy, v důsledku čehož byl J. N. v pracovní neschopnosti po dobu dvou týdnů. Okresní soud v odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že dospěl k závěru, že není na místě v trestním stíhání obviněného nadále pokračovat, vzhledem k významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu.

Proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, která byla usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 2. 2004, sp. zn. 2 To 99/2004, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta. Opis tohoto usnesení byl doručen Okresnímu státnímu zástupci v Přerově dne 24. 2. 2004 a obhájce obviněného dne 25. 2. 2004.

Proti shora uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněného dne 14. 4. 2004 dovolání, kterým napadla jediný jeho výrok, jímž byla zamítnuta stížnost státního zástupce. Jako důvod dovolání uvedla, že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku, ačkoli v předcházejícím řízení bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Odkázala přitom na zákonná ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) a l) tr. ř.

V textu tohoto mimořádného opravného prostředku dovolatelka uvedla, že nemůže souhlasit s názorem soudů obou stupňů o dosažení účelu trestního stíhání. K tomu podle jejího názoru může dojít bez toho, aby bylo rozhodnuto rozsudkem o vině a trestu nebo použito některého z tzv. odklonů, zejména u trestných činů menší závažnosti, resp. menší nebezpečnosti pro společnost. Aplikace ustanovení § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. v případě trestního stíhání obviněného pro pokus zvlášť závažného úmyslného trestného činu, jakým je trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák., se sama o sobě jeví pochybnou. Poukazuje na to, že nebyla naplněna obligatorně stanovená podmínka postupu podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., a to podmínka náležitého chování obviněného po spáchání činu. V tomto směru nepostačuje pouze řádný život obviněného po celou dobu od spáchání trestného činu až do rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Z hlediska dosažení účelu trestního řízení je nutno zohlednit přístup obviněného k trestnému činu, jehož se dopustil. Proto nebude zásadně možné podle dotčeného ustanovení stíhání zastavit v případech, kdy obviněný trestnou činnost popírá. Ze soudem provedené rekapitulace výpovědi obviněného je zjevné, že obviněný popířel existenci úmyslného zavinění na své straně a současně naznačoval existenci okolností zakládajících podmínky nutné obrany. Z protokolu o výslechu obviněného vyplývá, že obviněný líčil svoje jednání jako výlučně obranné a podrobně popisoval násilí, kterého se vůči němu měly další osoby dopouštět. Na druhé straně se nezmínil o jakékoli vlastní iniciativě směřující ke vzniku konfliktu, neprojevil ani náznak sebekritického přístupu k činnosti kladené mu za vinu a nepřipustil ani, že by šlo z jeho strany o jednání protiprávní. Při takovémto postoji obviněného k trestnímu řízení nelze dovodit, že účelu trestního řízení by bylo dosaženo, a to ani s přihlédnutím ke krátkodobému pobytu obviněného ve vazbě. Nebyla splněna ani žádná z dalších alternativně stanovených podmínek pro rozhodnutí podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. Obviněný je stíhán pro čin, jehož se měl dopustit tím, že útočil nožem proti dvěma poškozeným, přičemž útok vedl proti břichu, popř. hrudníku poškozených, tj. proti takovým částem lidského těla, kde jsou uloženy životně důležité orgány. Pravidelným následkem takovým způsobem vedeného útoku proti tělesné

integritě je minimálně způsobení zranění majícího charakter těžké újmy na zdraví. Jestliže trestný čin zůstal nedokonán, je nutno vycházet především z toho, proti jakým zájmům a jakým způsobem pachatel útočil a jaký následek zamýšlel způsobit. Nelze izolovaně vycházet toliko z následku, který se pachateli skutečně podařilo vyvolat. Ostatně ani zranění skutečně způsobená nelze označit za zcela bagatelní. Další argumentaci soudu z hlediska podmínek užitého postupu považuje za nerelevantní. Rozpory ve výpovědích obviněného a poškozených bylo možno odstranit jedině projednáním věci v hlavním líčení. Pokud soudy v odůvodnění svých rozhodnutí naznačovaly možnost jiného průběhu incidentu mezi obviněným a poškozenými a možnost použití mírnější právní kvalifikace, pak v rozporu se zásadami ústnosti a bezprostřednosti trestního řízení předběžně hodnotily důkazy před soudem vůbec neprovedené. Z hlediska stupně nebezpečnosti činu pro společnost nemá valný význam skutečnost, že k právní kvalifikaci jakožto trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. by s ohledem na rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii nebylo možno při rozhodování o vině přihlídnout. Podstatná je v tomto smyslu právní kvalifikace činu jakožto pokusu zvlášť závažného úmyslného trestného činu podle § 8 odst. 1, § 22 odst. 1 tr. zák. Mimo rámec relevantních okolností je též otázka délky trestního řízení, která navíc v předmětné věci byla výrazně ovlivněna postojem samotného obviněného a jeho neochotou dostavit se k hlavnímu líčení. Za zcela nepřijatelné pak považuje odkazy na zdravotní stav obviněného a na problémy spojené se zajišťováním jeho účasti u hlavního líčení. Pro řešení takovéto situace jsou totiž určeny zcela jiné instituty trestního řádu. Pokud by k zastavení řízení podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. došlo proto, že soud není schopen zajistit účast obviněného u hlavního líčení, šlo by o postup ryze účelový.

Závěrem dovolatelka navrhl, aby Nejvyšší soud jako soud dovolací napadené usnesení stížnostního soudu, jakož i jemu předcházející usnesení soudu nalézacího podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Přerově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obviněný M. D. se k podanému dovolání nejvyšší státní zástupkyně do dne vydání tohoto rozhodnutí nevyjádřil.

Nejvyšší soud jakožto soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a oprávněnou osobou. Shledal přitom, že dovolání je přípustné (§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h/ tr. ř.), bylo podáno v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.), bylo podáno oprávněnou osobou (§ 265d odst. 1 písm. a/ tr. ř.) a obsahuje všechny náležitosti (§ 265f odst. 1 tr. ř.). Nejvyšší státní zástupkyně výslovně uvedený dovolací důvod pak odpovídá konkrétně uplatněným argumentům i zákonným ustanovením § 265b odst. 1 písm. f) a l) tr. ř. Nelze je považovat za zjevně neopodstatněné a stejně tak není zřejmé, že jeho projednání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného a současně z jeho podnětu řešená otázka by nebyla po právní stránce zásadního významu.

Nejvyšší soud tedy nezjistil přítomnost žádného z důvodů pro odmítnutí dovolání, a přistoupil proto k přezkumu věci, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

Podle § 231 odst. 1 ve spojení s § 223 odst. 2 tr. ř. může soud zastavit trestní stíhání též tehdy, vyjde-li najevo mimo hlavní líčení, že tu je některý z důvodů uvedených v § 172 odst. 2 tr. ř. Důvod uvedený v ustanovení § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. je naplněn tehdy, jestliže vzhledem k významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo.

Soud prvního stupně k odůvodnění dotčeného usnesení o zastavení trestního stíhání konstatoval, že pro řádné posouzení věci je třeba vycházet ze skutečně způsobených zranění, jež představují následek jednání obviněného. Ke způsobu jednání obviněného uvedl, že každá z osob událost popisuje částečně rozdílně, a to nejen obviněný ve vztahu k poškozeným, ale také poškození navzájem. Za prokázané považuje, že došlo k potyčce mezi obviněným a poškozenými, při níž byla všem zúčastněným způsobena konstatovaná zranění. Zdůrazňuje, že obviněný nepopírá spáchání protiprávního jednání, celou událost však vysvětluje odlišně od poškozených. Soud dospěl k závěru, že stupeň nebezpečnosti jednání obviněného pro společnost je snižován v současnosti tím, že od doby spáchání jednání uplynulo již více než šest let, přičemž po tuto dobu obviněný vedl řádný život, výjma pobytu ve vazbě se zdržuje ve Švýcarsku. Dále poukázal na neuspokojivý zdravotní stav obviněného a na jemu přiznaný invalidní důchod. Z uvedeného dovodil, že účelu trestního řízení bylo již v dosavadním průběhu řízení dosaženo, přičemž zdůraznil, že již v minulosti byl obviněný v průběhu řízení výrazně omezen, a to pobytem ve vazbě v měsíci červenci až září roku 1997.

Stížnostní soud se pak s těmito závěry ztotožnil, přičemž ještě poukázal na další skutečnosti, a to, že zdravotní stav obviněného, zdržujícího se stále ve Švýcarsku, se dosud nezlepšil natolik, aby se mohl dostavit k hlavnímu líčení, že v důsledku jeho jednání nebyly poškozeným způsobeny žádné zvlášť závažné nebo trvalé následky a pokud by bylo provedeno úplné dokazování v hlavním líčení, není vyloučena překvalifikace jako méně závažné trestné činnosti. V takovém případě by se na skutek vztahovala amnestie prezidenta republiky.

Nejvyšší soud po provedení přezkumu shledal dovolání nejvyšší státní zástupkyně důvodným pro naplnění jí uplatněných dovolacích důvodů. Soud prvního stupně tedy v předmětné věci rozhodl o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí stanovené citovaným ustanovením. Stížnost státního zástupce proti tomuto rozhodnutí soud druhého stupně následně navzdory uvedenému pochybení zamítl.

S právním názorem Nejvyššího soudu pak koresponduje i dovolací argumentace. Základní podmínkou postupu podle ustanovení § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. je dosažení účelu trestního stíhání. Zřejmost tohoto stavu se dovozuje jednak z cho-

vání obviněného po spáchání činu a jednak alternativně z významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku a okolností, za nichž byl čin spáchán.

Pokud jde o obligatorní podmínku chování obviněného po spáchání činu, ta zohledňuje zejména přístup obviněného k jím spáchanému trestnému činu. Obviněný má svým chováním v tomto stadiu přesvědčit, že již není potřeba dalšího řízení vůči jeho osobě, jež by vyústilo v uložení trestu, ochranného opatření či některého z tzv. odklonů. Logicky však tento závěr nebude možné učinit v případech, kdy obviněný s dosud učiněnými závěry orgánů činných v trestním řízení o podstatných okolnostech trestné činnosti kladené mu za vinu nenouhlasí. V takovém případě totiž nebude možné dovodit z této okolnosti **dosažení** účelu trestního řízení (viz § 1 odst. 1 tr. ř.).

Z dosud učiněných výpovědí obviněného lze bez pochybností dovodit, že obviněný skutkový stav popisuje zcela odlišně od orgánů činných v trestním řízení, přičemž zejména existenci úmyslného zavinění zcela vylučuje a **poukazuje** na ryze obranný charakter svého jednání v průběhu skutku. **Za tohoto stavu tedy nelze učinit závěr, že by došlo k naplnění účelu trestního stíhání, pokud jde o podmínku chování obviněného po spáchání činu.**

Pokud jde o další, zákonem alternativně stanovené podmínky užitého postupu, k těmto je třeba konstatovat, že skutková zjištění učiněná v řízení předcházejícím dovolání byla právně kvalifikována jakožto pokus trestného činu uhlazení na zdraví podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. V prvním případě se přitom jedná o pokus trestného činu, **pomuzovaného** trestním zákonem (§ 41 odst. 2) jako zvlášť závažný. Typová nebezpečnost tohoto trestného činu je vyjádřena příslušnou trestní sazbou. **Přitom výčet** okolností § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., vztahujících se ke spáchanému trestnému činu, koresponduje typizovaným kritériím, sloužícím právě pro **hodnocení** konkrétní materiální stránky spáchaného trestného činu (§ 3 odst. 4 tr. zák.).

Význam chráněného zájmu zde lze snadno dovodit ze skutečností, že jednání obviněného mělo podle dosavadních zjištění **bezprostředně směřovat ke spáchání zvlášť závažného úmyslného trestného činu.**

Pokud jde o způsob provedení činu, jsou rozhodná zejména zjištění, že mělo jít o bodný útok nožem s čepelí o délce 12,5 cm proti břichu jedné osoby a hrudníku druhé osoby. Šlo tedy o útok reálně schopný poškodit či **přivodit** **nelehání** životně důležitých orgánů lidského těla.

Následek činu, v případě, že nedošlo k jeho dokonání, je třeba **pomuzovat** nejen z pohledu toho, co skutečně způsobeno bylo, jak to učinil **nalézací soud**, nýbrž zejména podle toho, k čemu čin směřoval. Žádná z výše uvedených a soudem prvního stupně konstatovaných okolností přitom v posuzované věci **nemůže nasvědčovat** závěru, že by účelu trestního řízení již bylo dosaženo. Totéž platí o soudem nezmíněném kritériu „okolností, za nichž byl čin spáchán“.

Shodně s dovolatelkou Nejvyšší soud hodnotí relevanci, resp. irelevanci další argumentace přezkoumávaných rozhodnutí pro užitý postup podle § 231 odst. 1 za použití § 223 odst. 2 tr. ř. a § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř.

Veden shora uvedenými důvody Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je opodstatněné podle § 265k odst. 1 tr. ř., zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě, jakož i jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Přerově. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. pak zrušil i další rozhodnutí na zrušená usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Přerově pak podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl. Přitom jsou soudy v následujícím řízení vázány právním názorem dovolacího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

Protože vady napadeného rozhodnutí vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možné odstranit ve veřejném zasedání v řízení o dovolání, Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.

Jednatelé společnosti s ručením omezeným lze činit trestně odpovědným za úmyslné neodvedení povinných zákonných plateb za zaměstnance této společnosti ve smyslu § 147 odst. 1 tr. zák. jen ve vztahu k těm z uvedených plateb, které měly být odvedeny v době jeho výkonu funkce jednatele. Byl-li jednatel z této funkce odvolán rozhodnutím valné hromady, dnem uvedeným v tomto rozhodnutí mu zanikla povinnost odvádět zákonné platby, nevyplývá-li tato povinnost z jeho jiného postavení ve společnosti. Zápis rozhodnutí valné hromady o odvolání jednatele do obchodního rejstříku má jen deklaratorní význam.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1474/2004)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného Ing. J. K. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 9 To 98/2004, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 4. 2. 2004, sp. zn. 21 T 62/2003, a současně Obvodnímu soudu pro Prahu 9 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze 4. 2. 2004, sp. zn. 21 T 62/2003, byl obviněný Ing. J. K. uznán vinným trestným činem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že „v době od ledna 1998 nejméně do 31. 7. 2001 v P. jako jediný jednatel společnosti W., s. r. o., se sídlem v P., neplnil povinnost plátce – zaměstnavatele stanovenou zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, vše v platném znění, a neodvedl za své zaměstnance zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, a společnost W., s. r. o., tak dluží Finančnímu úřadu pro P. jako správci uvedených dávek částku ve výši nejméně 438 029 Kč, dále pojistné na sociální zabezpečení, a dluží tak Pražské správě sociálního zabezpečení jako správci těchto dávek částku ve výši nejméně 12 143 Kč, a pojistné na zdravotní pojištění, a dluží tak Všeobecné zdravotní pojišťovně jako správci těchto dávek částku ve výši nejméně 383 815 Kč, přestože z hrubých platů zaměstnanců stanovené dávky a platby strhával, celkem tedy dluží společnost W., s. r. o., správcům dávek částku ve výši nejméně 833 987 Kč“. Za tento trestný čin mu byl podle § 147 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roky. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. byla obviněnému současně uložena povinnost ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradit specifikované neodvedené zálohy a dávky.

Městský soud v Praze projednal odvolání obviněného a usnesením ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 9 To 98/2004, rozhodl podle § 256 tr. ř. o jeho zamítnutí.

Citované usnesení Městského soudu v Praze napadl obviněný Ing. J. K. dovoláním podaným prostřednictvím obhájce z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., neboť podle něj soudy obou stupňů nesprávně vyložily právní předpisy při stanovení počátku i konce rozhodné doby. Dovolání obviněný podal v rozsahu výroku o vině a všech výroků navazujících.

Nesprávnost vymezení počátku rozhodného období dovolatel odůvodnil tím, že společnost až do roku 2000 nedlužila ani jedné z poškozených organizací vůbec nic. Ze zprávy Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 23. 1. 2003 vyplývá, že první dlužné pojistné za zaměstnance je evidováno až v prosinci 2000 a poté až za duben 2001. Ze zprávy finančního úřadu je zřejmé, že v případě odvádění daně z příjmů fyzických osob za zaměstnance je součet položek provedených srážek z mezd za měsíce říjen 2000 až červenec 2001 celkem 463 504 Kč. Byla-li dlužná částka 438 029 Kč, je zřejmé, že do září 2000 společnost finančnímu úřadu nic nedlužila. Ze zprávy Všeobecné zdravotní pojišťovny pak vyplývá, že dlužné pojistné na zdravotní pojištění vzniklo až za období počínající někdy na podzim roku 2000. Soudy obou stupňů podle obviněného pochybily, když za počátek rozhodného období stanovily leden 1998, protože se mělo jednat o období kolem podzimu 2000.

Za nesprávné považoval dovolatel také stanovení konce rozhodného období dnem 31. 7. 2001. Obviněný byl totiž odvolán z funkce jednatele společnosti na valné hromadě konané dne 9. 5. 2001, jak vyplývá mj. z výpisu z obchodního rejstříku, nikoli až dne 29. 6. 2001, a od té doby vystupoval již jen jako společník, který byl valnou hromadou pověřen pouze k podávání daňových přiznání za společnost, jak vyplývá ze zápisu z valné hromady. Protože obviněný byl z funkce jednatele odvolán, nebyla tím pouze omezena jeho jednatelská oprávnění a nemá smysl uvažovat o účinnosti tohoto omezení ve vztahu k třetím osobám. Z tohoto důvodu obviněný nemůže být odpovědný za cokoli, co nastalo po dni 9. 5. 2001. Dovolatel dále uvedl, že soud prvního stupně dovedl dostatek finančních prostředků společnosti ze zůstatků na účtech společnosti zejména v letech 1998 a 1999. Společnost však v období, kdy dlužila, tedy v období od podzimu 2000, nedisponovala dostatečným množstvím finančních prostředků, když některé prostředky byly poskytnuty účelově a jejich použití nebylo v trestním řízení nijak dokazováno.

Z výše popsanych důvodů dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze a sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 tr. ř., nebo aby zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc přikázal k došetření státnímu zástupci.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání obviněného J. K. je částečně důvodné, proto zrušil napadené usnesení i jemu předcházející rozsudek a Obvodnímu soudu pro Prahu 9 přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud především konstatoval, že dovolací námitky obviněného Ing. J. K. se částečně týkají skutkových zjištění, proto jsou mimo rámec uplatněných dovolacích důvodů a Nejvyšší soud k nim nemohl nijak přihlížet.

K námitkám, které odpovídají dovolacím důvodům, Nejvyšší soud uvedl následující. Soudy obou stupňů měly podle názoru dovolatele pochybit, když konec rozhodného období stanovily až na den 31. 7. 2001, přičemž tato skutečnost měla vliv na určení rozsahu neodvedených dávek. Určení okamžiku zániku funkce jednatele je výsledkem aplikace hmotně právních ustanovení obchodního zákoníku, a tedy hmotně právním posouzením ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud přisvědčil argumentům dovolání, protože zjištěné pochybení při stanovení konce rozhodného období mělo vliv na určení rozsahu nesplnění povinnosti odvést příslušné dávky plátcem, tedy na jeden ze zákonných znaků trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným.

Trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 tr. zák. se dopustí, kdo jako plátec ve větším rozsahu nesplní svoji zákonnou povinnost za poplatníka odvést daň, pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na zdravotní pojištění nebo příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že v předmětné věci byla plátcem uvedených dávek právnická osoba – společnost W., s. r. o., je nutno přihlídnout k ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák., podle kterého jestliže zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná. Trestnost jednání obviněného Ing. J. K. – neodvedení povinných dávek společností W., s. r. o. – je tak podmíněna existencí jeho oprávnění a odpovídajících zákonných povinností jednat jménem této společnosti (nositele zvláštního postavení plátce), tedy existencí jeho funkce jednatele, kterou pro období po dni 9. 5. 2001 dovolatel svými námitkami zpochybnil. Dovolaací soud však shledal, že nelze přisvědčit námitkám obviněného, podle kterých byl z funkce jednatele odvolán již dnem 9. 5. 2001, ani závěru soudů ve věci rozhodujících, že k zániku funkce jednatele došlo až v srpnu roku 2002.

Podle § 133 odst. 1 obch. zák. je statutárním orgánem společnosti s ručením omezením jeden nebo více jednatelů. Podle § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. spadá odvolání jednatelů do působnosti valné hromady, přičemž k rozhodnutí o odvolání jednatele valnou hromadou postačuje prostá většina hlasů a nemusí o něm být pořízen notářský zápis (srov. § 63 obch. zák. a § 127 odst. 4 obch. zák. a contrario). Odvoláním jednatele dochází k zániku funkce bez dalšího, konkrétní osoba přestává být jednatelem a nemůže být činěna odpovědnou za vedení společnosti ani za úkony provedené po jejím odvolání z funkce, ledaže by takové povinnosti vyplývaly z jiné skutečnosti, např. z pracovní smlouvy, prokury, jiného pověření atd. Ze shora citované tzv. skutkové věty výroku rozsudku soudu prvního stupně je patrné, že soudy obou stupňů uznaly obviněného Ing. J. K. odpovědným za odvádění

zákonných plateb sražených poplatníkům společností W., s. r. o., do dne 31. 7. 2001, když do tohoto dne vystupoval v postavení jednatele této společnosti. Dovolaatel poukázal na pochybnosti stran určení okamžiku zániku jeho jednateelských oprávnění (a povinností) vzhledem ke konání dvou valných hrad společnosti W., s. r. o. (ve dnech 9. 5. 2001 a 29. 6. 2001), z nichž každá rozhodla o odvolání obviněného z funkce jednatele.

V předloženém spisovém materiálu je obsažen zápis z mimořádné valné hromady ze dne 9. 5. 2001, z něhož je patrné, že valná hromada jednomyslně rozhodla o odvolání jednatele. Tomuto faktu odpovídá i usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 1. 2002, sp. zn. F 99949/2001, které uvádí jako den zániku funkce 9. 5. 2001, stejně jako výpis z obchodního rejstříku založený ve spise. Na tyto skutečnosti sice poukazoval obviněný, Nejvyšší soud však přisvědčil závěru, že výkon funkce jednatele obviněnému zanikl až dne 29. 6. 2001. Ve spise je totiž založen notářský zápis z valné hromady konané dne 29. 6. 2001, z kterého vyplývá, že až tohoto dne bylo rozhodnuto o odvolání obviněného z funkce jednatele, neboť toto datum je uvedeno jako den zániku funkce i v návrhu na zápis do obchodního rejstříku. K tomuto návrhu se přitom obviněný přímo v podání připojil svým podpisem a výslovným prohlášením, že souhlasí s jeho obsahem a s výmazem své osoby v rubrice jednatele (tedy ke dni 29. 6. 2001). Je tak nepochybné, že až do tohoto dne po subjektivní stránce (tzn. z hlediska jeho vnitřního přesvědčení) byl srozměn s existencí své dosavadní funkce jednatele. Z platnosti valné hromady konané dne 29. 6. 2001 konečně vycházel i rejstříkový soud, když rozhodl o zápisu dne zániku funkce jednatele v obchodním rejstříku k datu 29. 6. 2001 (viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 9. 2001, sp. zn. F 57380/2001).

Odvolací soud v napadeném rozhodnutí uvedl, že ve shodě s obžalobou na základě shromážděných listin – výpisů z obchodního rejstříku, z účtů společnosti i z jejího daňového přiznání k dani z přidané hodnoty za šestý měsíc roku 2002 – považoval za prokázané, že obviněný Ing. J. K. vystupoval jako jednatel společnosti do srpna roku 2002, jak vyplývá z rozsudku soudu prvního stupně. Jak je však patrné z výše uvedeného, je tento závěr soudů obou stupňů chybný, neboť odvoláním obviněného z funkce jednatele valnou hromadou ve smyslu § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. došlo k zániku jeho povinností z této funkce vyplývajících a obviněný nemůže být činěn trestně ani jinak odpovědným za vedení společnosti po tomto okamžiku. Nelze souhlasit ani se závěrem odvolacího soudu, podle něhož obviněného po odvolání z funkce jednatele až do srpna 2002 zavazovala společenská smlouva vzhledem k tomu, že nebyl určen jiný jednatel společnosti. Ve společenské smlouvě totiž žádné povinnosti obviněného pro případ jeho odvolání z funkce jednatele nejsou stanoveny. Platná právní úprava nevylučuje (dočasnou) existenci společnosti bez jednatele, a není tedy v zásadě vyloučeno, že se v průběhu existence společnosti funkce jednatele uprázdňuje. Trestní odpovědnost odvolaného jednatele nelze dovodit ani z případného přetrvávání zápisu jednatele v ob-

chodním rejstříku poté, co dotyčná osoba svoji funkci řádným způsobem ukončila, neboť tento zápis má toliko deklaratorní význam (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 6 Tdo 240/2004). Povinnost obviněného Ing. J. K. odvést příslušné platby sražené zaměstnancům společnosti W., s. r. o., nelze pro období následující po dni 29. 6. 2001 dovést ani z jiné právní skutečnosti. Nehledě na otázku existence subjektivní stránky jednání obviněného od tohoto dne absentuje jeden ze zákonných znaků trestného činu – subjekt trestného činu vystupující ve zvláštním postavení plátce povinných plateb ve smyslu § 147 odst. 1 tr. zák. Obviněný Ing. J. K. vzhledem k zániku svých jednatelských oprávnění podle platné právní úpravy již v tomto postavení nemohl vystupovat.

Obviněný tedy přestal být jednatelem společnosti W., s. r. o., dne 29. 6. 2001, nikoli až v srpnu roku 2002. Obvodní soud pro Prahu 9 i Městský soud v Praze tak pochybily v tomto právním posouzení, a v důsledku toho i při určení dalšího znaku trestného činu – rozsahu, v kterém obviněný jako jednatel společnosti neodvedl povinné platby stržené zaměstnancům této společnosti. Obviněnému tak bylo nesprávně kladeno za vinu také neodvedení plateb splatných v době následující po dni 29. 6. 2001. Jak vyplývá ze seznamu zaměstnanců založeného ve spise, byl v červenci 2001 u společnosti W., s. r. o., zaměstnán jeden zaměstnanec, přičemž Finanční úřad pro P. v tomto měsíci ke dni 25. 7. 2001 evidoval (viz výkaz nedoplatek ve smyslu § 38h odst. 10 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů) splatnou neuhrazenou pohledávku ve výši 720 Kč (obdobně soupis měsíčních záloh na daň z příjmů od W., s. r. o.). Všeobecná zdravotní pojišťovna ke dni 25. 7. 2001 evidovala splatnou pohledávku na pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 1830 Kč, která taktéž nebyla uhrazena. Minimálně tyto částky byly nedůvodně zahrnuty do celkového rozsahu trestné činnosti a neodvedení těchto plateb bylo obviněnému kladeno za vinu v rozporu se zákonem.

Při poskytování úvěrů a půjček existuje z hlediska požadovaných úroků určitá hranice, která odděluje standardní podnikatelskou činnost provozovanou v souladu s právním řádem a lichvu. Uvedenou hranici je podle trestního zákona to, co lze pokládat již za hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními pachatele a poškozeného ve smyslu § 253 odst. 1 tr. zák. Poskytnutí půjčky peněz s úrokem dosahujícím 70 % a více za rok pak takový hrubý nepoměr zakládá.

Slib nebo poskytnutí lichvářského (hrubě nepoměrného) plnění samy o sobě nejsou trestněprávně relevantním jednáním, neboť k naplnění skutkové podstaty trestného činu lichvy se dále vyžaduje, aby pachatel současně zneužil něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení. Takové jednání nenaplnňuje zákonné znaky ani žádného jiného trestného činu.

Pokud si pachatel nejdříve – zneužívaje tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného – dal slíbit plnění, jehož hodnota je v hrubém poměru k hodnotě vzájemného plnění, a poté takovou pohledávku sám uplatnil, přičítá se mu z hlediska viny jen jednání podle § 253 odst. 1, alinea první, tr. zák., nikoli (též) jednání podle § 253 odst. 1, alinea druhá, tr. zák. (tzv. palichva).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1282/2004)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného O. M. zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2004, sp. zn. 9 To 150/2004, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 1 T 148/2003 a současně krajskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný O. M. byl rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 26. 1. 2004, sp. zn. 1 T 148/2003, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2004, sp. zn. 9 To 150/2004, uznán vinným trestným činem lichvy podle § 253 odst. 1, 2 tr. zák., jehož se dopustil 15 dílčími útoky popsány pod body 1.–15. výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu, které spočívaly v tom, že obviněný půjčoval poškozeným různé finanční částky s vyšším úrokem pohybujícím se od 70 % do 200 % ročně, přičemž s poškozenými současně se smlouvami o půjčce obvykle uzavíral kupní smlouvy týkající se jejich nemovitostí (rodinných domů a bytů, resp. členských práv a povinností v bytovém družstvu) za účelem zajištění závazku a tyto smlouvy také v sedmi případech realizoval. Dále byl obviněný O. M. uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák.

Za to byl obviněný odsouzen podle § 253 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 33 měsíců, k jehož výkonu byl zařazen podle § 39a odst. 3 tr. zák. do věznice s dozorem. Současně byl obviněný

mu podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu provozování zastavárny v trvání 6 let a postupem podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

Citovaný rozsudek Krajského soudu v Praze byl vydán z podnětu odvolání obviněného O. M., když odvolací soud postupem podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Okresního soudu v Nymburce v části výroku o vině a v celém výroku o trestu a výroku o náhradě škody a podle § 259 odst. 3 písm. a), b) tr. ř. sám znovu rozhodl popsáním způsobem.

Proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Praze podal obviněný O. M. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněného soud prvního stupně učinil celou řadu skutkových zjištění, která obviněný nespochybňuje, avšak namítá jejich nesprávnou interpretaci a současně i absenci takových zjištění, o něž by bylo možné zákonným způsobem opřít závěr o vině. Obviněný především shledává nedostatek skutkových zjištění, z nichž by bylo možné činit závěr o jeho – byť jen nepřímém – úmyslu dopustit se trestného činu lichvy a zpronevěry. Podle názoru obviněného v závěrech soudu rovněž absentuje jakékoli skutkové zjištění o konkrétním jednání jeho zákazníka, které by bylo právně interpretovatelné jako lichva a zpronevěra. Jak dále obviněný O. M. v dovolání zdůrazňuje, svoji činnost spočívající v půjčování peněz provozoval jako oficiálně a řádně povolený předmět podnikání a zcela záviselo na vůli jeho zákazníků, zda chtějí půjčit peněžní prostředky a jakou zástavu nabízejí, když on sám je nevyhledával, přičemž zákazníci měli vždy možnost se také seznámit s obsahem smluv, tudíž jim v nich nemohl nic zatajovat. Zákazníci dle tvrzení obviněného vždy věděli, co požadují, tj. poskytnutí úvěru, a za jakých podmínek uzavírají smlouvu. Za nerozhodnou pak obviněný považuje otázku, zda jsou tyto smlouvy hodnoceny jako nevýhodné pro jednu stranu, resp. zda byly zákazníkům s ohledem na jejich intelektuální vědomí známy důsledky jejich právních úkonů.

Ve svém dovolání obviněný O. M. rovněž připomíná, že v rámci své živnosti půjčoval peníze mimo jiné i osobám, jimž nikdo jiný, zejména peněžní ústavy, nebyl ochoten půjčit. Tuto skutečnost všichni poškození doznávají a připouštějí, že obviněný byl jediný, kdo pro ně mohl být zdrojem finančních prostředků. Důvodem, proč jim žádný jiný subjekt nepůjčil, přitom byla podle obviněného okolnost, že nebyli schopni půjčky splácet. Pokud tedy obviněný zákazníkům poskytl takto rizikové úvěry, na druhé straně musel riziko kompenzovat jiným způsobem, a to především úrokem. Jak ovšem obviněný tvrdí, nezjišťoval, jaké byly subjektivní motivy jednotlivých žádostí o poskytnutí finančních prostředků, resp. jaké více či méně naléhavé důvody vedly zákazníky k žádosti o půjčku. Podle názoru obviněného ve všech případech šlo o finanční nedostatečnost způsobenou banálními důvody, když všichni poškození měli možnost svoji situaci řešit jiným, standardním způsobem a ve zcela nejhorším případě prodat část svého majetku a uhradit dluhy, které způsobili.

Z hlediska naplnění skutkové podstaty trestných činů, za které byl obviněný O. M. uznán vinným, byla podle jeho názoru důležitá subjektivní stránka. K tomu obviněný uvádí, že jako podnikatel spoléhal na informace svého právního zástupce JUDr. Ing. R. A., který považoval jeho jednání za legální a jako svědek ve věci i vysvětlil, proč tomu tak je. Dále obviněný zpochybnil argumentaci soudu prvního stupně spočívající v tom, že obviněný postupoval systematicky a promyšleně s cílem realizovat maximální zisky, pokud možno v nejkratší době a někdy i razantním způsobem, což je však podle názoru obviněného podstatou každého podnikání, jestliže má být úspěšné. Obviněný nesouhlasí ani s tvrzením soudu, podle něhož jediným záměrem obviněného byla realizace maximálního zisku na úkor radikálního zhoršení sociální situace jeho dlužníků, protože podle obviněného vymáhání jakékoli pohledávky může skončit radikálním zhoršením situace dlužníka, pokud nechce nebo není schopen svůj dluh řádně zaplatit.

Výše úroků byla podle přesvědčení obviněného O. M. dána trhem a nemohla být vyšší než u jiných obdobných podnikatelů, což potvrdili i poškození, kteří se snažili získat úvěr jinde, přičemž výše úroků byla ovlivněna charakterem dlužníků, u nichž je vysoké riziko nevymožitelnosti pohledávky. Pokud soudy obou stupňů při výpočtu újmy vycházely ze znaleckého posudku, který srovnával výši úroků požadovaných obviněným v rozhodné době s úroky u bank, pokládá obviněný tento postup za nesprávný, neboť banky nebyly ochotné za takových podmínek riziko úvěru podstupovat, tudíž cena půjčky pro všechny poškozené byla daleko vyšší. Obviněný nesouhlasí ani s výrokem o náhradě škody.

Závěrem obviněný uvádí názor, podle kterého pachatelem trestného činu lichvy podle § 253 odst. 1, alinea druhá, tr. zák. je osoba rozdílná od toho, kdo lichvářskou pohledávku podle § 253 odst. 1, alinea první, tr. zák. sjednal, tedy pokud by si pachatel dal slíbit plnění za podmínek podle § 253 odst. 1, alinea první, tr. zák. a pak by pohledávku sám uplatnil, přičítalo by se mu z hlediska viny jen jednání podle tohoto ustanovení (alinea první). Obviněný rovněž poukázal na skutečnost, že v posuzovaném případě šlo (alespoň zčásti) o obchodní vztahy, u nichž jsou za legální považovány i smlouvy uzavřené v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek, takže jejich uzavřením nemohl být spáchán trestný čin.

Obviněný O. M. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu i předcházející rozsudek Okresního soudu v Nymburce a aby věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, anebo aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám rozhodl rozsudkem a obviněného zprostil obžaloby v celém rozsahu.

Nejvyšší státní zástupkyně se k dovolání obviněného O. M. vyjádřila prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce nesouhlasí s většinou argumentů obviněného a část jeho dovolacích námitek považuje za skutkové námitky, které v dovolacím řízení nelze uplatnit. Na druhé straně státní zástupce přisvědčil obviněnému v tom, že soudy obou stupňů

ve skutkových větech výroku o vině nespecifikovaly povahu tísně, resp. rozrušení či nezkušenosti zákazníků obviněného, ani to, zda se jednalo přímo o trestný čin lichvy nebo o formu palichvy. Kromě toho považuje státní zástupce za důvodnou námitku obviněného, podle níž není možné při stanovení výše škody vycházet z pouhé difference mezi úroky stanovenými obviněným a úroky požadovanými bankami. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Praze i předcházející rozsudek Okresního soudu v Nymburce a aby přikázal věc soudu prvního stupně znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání obviněného O. M. je částečně důvodné, proto zrušil napadený rozsudek a Krajskému soudu v Praze přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

K věci Nejvyšší soud především uvádí, že trestného činu lichvy podle § 253 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo zneužívá něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru (alinea první), nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (alinea druhá, tzv. palichva). Z citované dikce zákona je zřejmé, že pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je především nutné splnění dvou podmínek. První z nich spočívá ve slibu nebo v poskytnutí lichvářského plnění, tedy takového plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru ve vztahu k hodnotě vzájemného plnění. Druhou podmínkou lichvy je potom skutečnost, že poškozená osoba se vztahu, v jehož rámci pachatel nebo jiné osobě slíbila či poskytla plnění charakterizované uvedeným hrubým nepoměrem, účastní z důvodu své tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo svého rozrušení. Mezi zneužitím stavu tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného na straně jedné a hrubým nepoměrem plnění poskytnutého nebo slíbeného pachateli či jiné osobě na straně druhé přitom musí být příčinná souvislost, tj. uvedený stav poškozeného je alespoň jednou z příčin, na jejichž podkladě poškozený vstoupil do nevýhodného vztahu s pachatelem.

Za existence popsanych okolností může pachatel spáchat trestný čin lichvy podle § 253 odst. 1 tr. zák. buď tím, že vzájemně hrubě nepoměrné plnění dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit (alinea první), nebo tím, že pohledávku na takové plnění uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (alinea druhá). Jedná se přitom ve smyslu § 3 odst. 3 tr. zák. o trestný čin úmyslný, tudíž pachatel musí jednat alespoň v nepřímém úmyslu (§ 4 tr. zák.).

Ze skutkových zjištění učiněných soudy obou stupňů v posuzované věci je zřejmé, že obviněný O. M. uzavřel v 15 případech s poškozenými smlouvy o půjčce, na jejichž základě poškození převzali od obviněného různé finanční částky a zavázali se je v určité době vrátit, a to spolu s úrokem ve výši 70 % až 200 % ročně. Současně bylo ve většině případů sjednáno zajištění těchto závazků ve formě sepsání kupních smluv na nemovitosti náležející poškozeným, resp. smluv o převodu jejich člen-

ských práv v bytovém družstvu, přičemž realizace těchto smluv byla odložena pro případ, že by poškození nesplatili půjčené peníze podle dohody. V několika případech pak obviněný skutečně převedl vlastnická práva k uvedeným nemovitostem na sebe. Vzhledem ke zmíněné výši úročení a s přihlédnutím též k výrazně vyšším hodnotám nemovitostí, než jaká byla výše půjčených peněžních částek, je možné přisvědčit závěrům soudů obou stupňů, že se jednalo o lichvářský úrok, resp. o lichvářské plnění. Přitom lichvářskou povahu nemusí mít jen samotné plnění (jistina), které má poškozený poskytnout pachateli, ale postačí, má-li takovou povahu alespoň příslušenství pohledávky, např. úrok z půjčených peněz (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2003, sp. zn. 5 Tdo 248/2003, publikované pod č. T 597. Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek č. 25). V jednání pachatele, který si kromě plnění vyplývajících ze smlouvy o půjčce pro případ, že tento hlavní závazek nebude protistranou splněn, nechá slíbit ve formě zajištění závazku převodem práva (např. podle § 553 obč. zák.) další plnění třeba v podobě převodu vlastnického práva k nemovitosti na základě kupní smlouvy, lze ve vztahu k tomuto akcesorickému závazku – při naplnění všech ostatních znaků – spatřovat odpovědnost za trestný čin lichvy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 4 Tz 6/2001, publikovaný pod č. T 108. Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek č. 4).

Proto Nejvyšší soud neakceptoval dovolací námitky obviněného O. M. spočívající v tom, že výši sjednaného a vymáhaného úroku toliko kompenzoval rizikovost osob poškozených jako dlužníků, neboť i v takových souvislostech existuje určitá hranice, která odděluje standardní podnikatelskou činnost provozovanou v souladu s právním řádem a lichvu. Uvedenou hranici je ve smyslu trestního zákona to, co lze pokládat již za hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními pachatele a poškozeného. Poskytnutí půjčky finanční částky s úrokem dosahujícím až 200 % za rok pak bezpochyby hrubý nepoměr zakládá, což odpovídá i dosavadní soudní praxi, od níž Nejvyšší soud nemá důvodu se odchýlovat (srov. rozhodnutí č. 5/2001–II. Sb. rozh. tr.). Navíc lichvářskou povahu mají i smlouvy o převodu nemovitostí, resp. o převodu členských práv v bytovém družstvu, které obviněný uzavřel s poškozenými za účelem zajištění svých pohledávek z půjček, protože hodnota nemovitostí, jichž se tyto smlouvy týkaly, ve většině případů značně přesahovala výši peněžních částek půjčených poškozeným.

Za nerozhodné v této souvislosti považuje Nejvyšší soud tvrzení obviněného O. M., podle kterého své klienty nevyhledával a poskytnutí půjčky záviselo zcela na jejich vůli. Souhlas poškozeného, k němuž tato argumentace směřuje a který jinak obecně právní teorie i soudní praxe považují za skutečnost vylučující trestnost činu, se totiž může uplatnit toliko za situace, když poškozený rozhoduje pouze o svých soukromých zájmech (takový souhlas se může týkat např. zničení věci). Objekt trestného činu lichvy podle § 253 odst. 1 tr. zák. je však širší, neboť nezahrnuje toliko ochranu soukromého majetku poškozeného, ale i obecnější ochranu společnosti

před uplatňováním hrubě nepřiměřených podmínek pro poskytnutí plnění v závazkových vztazích, což by ve svém důsledku mohlo vést k hospodářsky neopodstatněným přesunům majetku a ke značným negativním sociálním dopadům. Do jisté míry lze při posouzení celé věci, zejména pak osoby pachatele, zohlednit skutečnost, že se obviněný spoléhal na názor svého právního zástupce, ale ani zde se nejedná o důvod, z něhož by bylo možné dovozovat beztrestnost obviněného.

K jinému závěru však Nejvyšší soud dospěl při posouzení, zda byla naplněna i druhá rozhodující podmínka lichvy, tedy že poškozená osoba slíbila či poskytla plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru k hodnotě vzájemného plnění, právě z důvodu své tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení. Žádná konkrétní skutková zjištění, z nichž by bylo možné takovou skutečnost dovodit, totiž učiněna nebyla. Odvolací soud sice ve svém rozhodnutí uvádí, že prakticky ve všech případech dílčích útoků obviněného O. M. by bylo možné dovodit stav tísně poškozených již v době uzavírání předmětných smluv s obviněným. Podle názoru odvolacího soudu lze takový závěr učinit nejen z výpovědi obviněného, podle níž si byl vědom, že poškození peníze nutně potřebují, ale i z toho, že poškození uzavřeli pro ně nevýhodné smlouvy.

K tomu Nejvyšší soud připomíná, že znak spočívající ve zneužití tísně, který soudy obou stupňů v jednání obviněného podle právní věty výroku o vině dovodily, nelze jen formálně konstatovat, ale jako znak skutkové podstaty musí být součástí rozhodných skutkových okolností, resp. pro jeho existenci musí být k dispozici relevantní skutkové podklady. Rovněž je třeba zohlednit, že stav tísně je vykládán zejména jako mimořádně tíživá situace poškozeného. Proto se bez dalšího nemůže jednat např. jen o nutnou potřebu peněz, ale o situaci kvalifikovanou, když nedostatek finančních prostředků např. vážně ohrožuje společenské postavení nebo majetkové poměry poškozeného. Takovému závěru mohou do jisté míry nasvědčovat toliko okolnosti týkající se skutku popsaného pod bodem 1. výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu, když podle tvrzení zmíněného pouze v jeho odůvodnění chtěl údajně poškozený v případě, pokud mu obviněný peníze nepůjčí, spáchat sebevraždu; tato skutečnost ovšem nebyla zahrnuta mezi relevantní skutková zjištění. V rámci skutku popsaného pod bodem 3. výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu je potom uvedeno, že poškozený byl ve finanční tísně v důsledku dluhů z karet, avšak ani to není možné považovat za projev tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení ve smyslu ustanovení § 253 odst. 1 tr. zák. K následným úvahám odvolacího soudu obsaženým v odůvodnění jeho rozhodnutí a týkajícím se možného využití nezkušenosti poškozených obviněným lze jen dodat, že nejde o právně relevantní závěry, protože odvolací soud podle právní věty výroku o vině neposoudil jednání obviněného jako zneužívající nezkušenosti poškozených. Za této situace tak nelze jakýmkoli způsobem dovodit naplnění objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu lichvy, a to jak podle aliny první, tak ani podle aliny druhé ustanovení § 253 odst. 1 tr. zák., neboť

pro obě alternativy je nutné naplnění podmínky, že na počátku poskytnutí nebo slíbení hrubě nepoměrného plnění musí být zneužití určitého stavu, v němž se nacházel poškozený.

Z popsaného závěru je také zřejmé, že slib nebo poskytnutí lichvářského (hrubě nepoměrného) plnění samy o sobě nejsou trestněprávně relevantním jednáním, neboť nenaplní všechny znaky skutkové podstaty trestného činu lichvy ani žádného jiného trestného činu stanoveného trestním zákonem. Sjednání např. lichvářského úroku nebo dalších nevýhodných podmínek proto může mít bez dalších okolností dopady jen v oblasti civilního práva (srov. ustanovení § 39 a § 49 obč. zák.), nikoli z hlediska trestního práva.

Soudy dříve činné ve věci aplikovaly stran stavu tísně poškozených následující právní úvahu. Poškození podle skutkových zjištění uzavřeli s obviněným O. M. smlouvy o půjčkách, jejichž znakem byly nepřiměřeně vysoké úroky, a nevýhodné kupní smlouvy na nemovitosti, resp. smlouvy o převodu členských práv v bytovém družstvu. Když potom obviněný začal nárokovat plnění a hrozit realizací převodu nemovitostí, v nichž poškození buď přímo bydleli, nebo se jednalo o podstatnou část jejich majetku, vyvolalo to na jejich straně podle mínění soudů jednu z nejzávažnějších forem tísně a obviněný tak podle názoru soudů obou stupňů naplnil znaky trestného činu lichvy podle § 253 odst. 1, alinea druhá, tr. zák. (byť takto konkrétní odkaz na příslušné ustanovení trestního zákona ve výroku o vině chybí).

K tomu a i v návaznosti na argumentaci obviněného O. M. popsanou v závěru jeho dovolání Nejvyšší soud uvádí, že v obecném smyslu je možná situace, když pachatel nejprve sjedná s poškozenými, kteří jednají ve stavu tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení, plnění vykazující hrubý nepoměr (ve vztahu k vzájemnému plnění pachatele) a toto plnění později uplatňuje, přičemž trestného činu se dopustí až zmíněným uplatněním lichvářské pohledávky. Může se tak totiž stát tehdy, jestliže pachatel sjednal původní lichvářskou pohledávku bez toho, aby věděl o tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného, pokud ovšem uvedený stav poškozeného byl pachateli znám alespoň v době, kdy uplatnil svou lichvářskou pohledávku (srov. již citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2003, sp. zn. 5 Tdo 248/2003, publikované pod č. T 597. Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek č. 25). I za této situace však musí platit, že stav tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného v době slíbení nebo poskytnutí plnění objektivně existoval a sjednání hrubě nepoměrného plnění je s ním v příčinné souvislosti. V posuzovaném případě však ani takový závěr vyslovit nelze, neboť, jak již bylo uvedeno, ohledně stavu poškozených v době sjednání smluv o půjčkách s obviněným žádná relevantní skutková zjištění učiněna nebyla.

Navíc zde platí to, na co správně poukazuje obviněný O. M. ve svém dovolání, totiž že pokud si pachatel nejdříve – zneužívaje tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného – dal slíbit plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru k hodnotě vzájemného plnění, a poté takovou pohledávku sám uplatnil, při-

čítá se mu z hlediska viny jen jednání podle § 253 odst. 1, alinea první, tr. zák., nikoliv (též) jednání podle § 253 odst. 1, alinea druhá, tr. zák. (tzv. palichva). Rozhodné skutkové okolnosti tedy musí poskytovat spolehlivý podklad i pro právní posouzení věci z tohoto hlediska včetně rozlišení, která z obou alternativ byla naplněna.

Nejvyšší soud tak konstatuje, že soudy obou stupňů neučinily potřebná skutková zjištění nutná k tomu, aby ve vztahu k jednání obviněného O. M. popsanému pod body 1. až 15. výroku o vině v napadeném rozsudku Krajského soudu v Praze bylo možné učinit závěr o naplnění znaků objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu lichvy podle § 253 odst. 1 tr. zák., resp. podle některé z jeho aliněí. Proto také není možné ani posoudit, zda je v potřebné formě dáno zavinění obviněného zahrnující všechny další znaky skutkové podstaty. V uvedeném rozsahu je tedy dovolání obviněného důvodné.

V další části odůvodnění se Nejvyšší soud vypořádal s ostatními dovolacími námitkami obviněného O. M. a vyslovil pokyny pro opětovné projednání věci odvolacím soudem.

Jestliže pachatel odcizil trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. počítač s určitým programovým vybavením (tzv. software), je součástí škody způsobené tímto trestným činem i cena programového vybavení, za kterou se v době a v místě činu prodává (§ 89 odst. 12 tr. zák.), třebaže poškozený obdržel odcizené programové vybavení od jeho dodavatele zdarma, resp. za odcizené programové vybavení získal bezplatně nové.

Protože je obecně známo, že každý počítač může plnit svou funkci jen s určitým programovým vybavením, bude zpravidla úmyslným zaviněním pachatele pokryto i odcizení programového vybavení odpovídající umístění a využívání počítače, který byl předmětem krádeže.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 291/2005)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. K. proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2003, sp. zn. 9 To 184/2003, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 1 T 260/2002.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 14. 4. 2003, sp. zn. 1 T 260/2002, byl obviněný J. K. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 tr. zák., ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. s obviněnými P. K. a M. R., dílem dokonaným a dílem nedokonaným, a trestným činem poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., kterých se dopustil způsobem uvedeným ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně.

Za tyto trestné činy byl obviněný J. K. podle § 247 odst. 2 tr. zák. za použití § 37a a § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen ke společnému úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 37a tr. zák. byl zároveň zrušen výrok o vině a o trestu v rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2003, sp. zn. 9 To 80/2003, jakož i všechny výroky, které mají v uvedeném výroku o vině svůj podklad. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. bylo zároveň rozhodnuto o náhradě škody.

Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný J. K. odvolání (stejně jako ostatní obvinění), které Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 5. 2003, sp. zn. 9 To 184/2003, zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Tento rozsudek odvolacího soudu ve spojení s citovaným rozsudkem Okresního soudu v Benešově napadl obviněný J. K. prostřednictvím svého obhájce dovoláním, které podal z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž je zaměřil do všech výroků napadeného rozhodnutí. První námitka dovolatele směřo-

vala k tomu, že došlo k nesprávnému procesnímu postupu, který ovlivnil hmotně právní posouzení věci v souvislosti s porušením zásady trestního práva „in dubio pro reo“, a dále vytkl, že soud nepřipustil výsledky několika svědků navržených spoluobviněným P. K. Podle názoru dovolatele poškozenému P. V., s. p., u skutku pod bodem 1./b) nevznikla v souvislosti s odcizením počítače monitorovacího systému TDB krádeží software žádná škoda, neboť jej tento dostal bezplatně jako náhradu za programové vybavení, které mu bylo dříve odcizeno. Na podporu této námitky dále dovolatel zdůraznil, že předmětný software – monitorovací systém podniku P. V., s. p., – nemohl kromě poškozeného využít nikdo jiný a z hlediska tržní hodnoty je prakticky bezcenný. Navíc úmysl dovolatele nesměřoval ke krádeži programového vybavení počítače, neboť obviněný nevěděl, že zároveň s počítačem vzal i software. Poslední pochybení soudu spatřuje obviněný ve výši trestu, který mu byl za předmětné trestné činy uložen, protože tento trest byl podle jeho mínění zcela nepřiměřený a nebyly zde žádné právní důvody k tomu, aby byl jemu uložený trest vyšší než trest uložený spoluobviněnému P. K. V závěru dovolání obviněný s ohledem na své námitky navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Praze a trest mu odpovídajícím způsobem snížil.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání konstatoval, že dovolatel v první části odůvodnění svého dovolání zpochybňuje skutkové závěry a průběh dokazování, což nelze podřadit pod jím deklarovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ve druhé části pak podle státního zástupce dovolatel doslova a beze změny opakuje podstatný obsah předchozího dovolání podaného proti rozhodnutí o části pokračujícího trestného činu, přestože zjevná neopodstatněnost těchto námitek byla již zřetelně vyjádřena v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1332/2003, jímž bylo odmítnuto dovolání obviněného J. K. podané dne 5. 5. 2003. Závěrem státní zástupce navrhl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnout jako zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací především konstatoval, že dovolací námitky obviněného J. K. se částečně týkají skutkových zjištění, proto jsou mimo rámec uplatněného dovolacího důvodu a Nejvyšší soud k nim nemohl nijak přihlížet.

K argumentům, které odpovídají dovolacímu důvodu, uvedl Nejvyšší soud následující:

Dovolatel své námitky týkající se právního posouzení skutku zaměřil do výroku pod bodem 1./b) rozsudku Okresního soudu v Benešově ze dne 14. 4. 2003, sp. zn. 1 T 260/2002, podle něhož se tohoto skutku dopustil tím, že dne 12. 2. 2002 v době od 4.08 hodin do 4.30 hodin po předchozí domluvě se společně s P. K. vloupal do administrativní budovy P. V., s. p., pracoviště H., okr. B., a to tím způsobem, že zatímco P. K. hlídal opodál, obviněný J. K. prostříhal otvor do drátěného oplocení objektu, vnikl do areálu, kde poté nezjištěným předmětem rozbil skleněnou výplň okna vedoucího do kanceláře administrativní budovy, tímto

vnikl dovnitř a z této kanceláře odcizil počítač monitorovacího systému TDB v hodnotě nejméně 15 000 Kč s licencí vizualizačního systému v hodnotě 34 000 Kč ke škodě poškozeného podniku P. V., s. p., závod D. V., přičemž na rozbitém termoskle okenního křídla a poškozením plotu vznikla škoda ve výši 1480 Kč.

Obviněný J. K. napadeným rozhodnutím vytkl, že při posouzení trestnosti jeho činu nedostatečně posoudily skutečnosti vztahující se k programovému vybavení odcizenému spolu s počítačem, který byl umístěn v kanceláři administrativní budovy P. V., s. p., pracoviště H., když při stanovení výše škody u tohoto dílčího útoku pod bodem 1./b) odsuzujícího rozsudku započítaly i hodnotu odcizeného software. Podle obviněného byl tento software bezcenný, neboť jej poškozený obdržel od dodavatelské společnosti zdarma poté, co mu byl odcizen při předcházející krádeži před asi dvěma lety. Navíc o něm obviněný ani nevěděl. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že pokud poškozený obdržel zdarma software tvořící součást odcizeného počítače v rámci obchodních vztahů s jeho dodavatelem po jeho předchozím odcizení při minulé krádeži počítače, pak tato skutečnost nemůže mít vliv na stanovení výše škody, která vznikla odcizením předmětné věci poškozenému. Způsob nabytí věci nemá vliv na její užitnou hodnotu, která je vyjádřena cenou, za níž je v daném čase a místě reálně možné tuto věc opatřit, neboť v opačném případě by např. všechny darované věci byly také bezcenné. Obdobně je tomu, i pokud jde o námitku, že i po krádeži obviněným obdržel podnik P. V., s. p., závod D. V., opět uvedený software zdarma. Ani tato skutečnost nemůže mít ze stejných důvodů vliv na hodnotu odcizeného počítače s uvedeným software, a tím ani na způsobenou škodu, neboť její výše se stanoví podle § 89 odst. 12 tr. zák. Toto ustanovení jako základní kritérium pro určení výše škody uvádí, že „při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku v době a v místě činu, obvykle prodává“.

Nejvyšší soud pak už vůbec nemůže považovat za opodstatněnou námitku obviněného J. K., že když odcizoval počítač, nebyl si vědom toho, že odcizil též jeho programové vybavení. Bez tohoto vybavení totiž žádný technický přístroj na bázi počítačové technologie nemůže fungovat. Proto musí být každý počítač, aby mohl být plně použitelný, vybaven příslušným programovým vybavením, jehož hodnota může i převyšovat tržní hodnotu technických komponentů tvořících počítač. Obviněný odcizoval počítač, který byl umístěn v kanceláři administrativní budovy podniku P. V., s. p., pracoviště H., kde byl běžně zapojen a využíván, čehož si byl obviněný při jeho odcizování vědom. Z tohoto hlediska musel tedy být obviněný zásadně srozuměn s tím, že s počítačem odcizuje i příslušný software odpovídající umístění a využívání předmětného počítače. Je proto třeba plně souhlasit s názorem odvolacího soudu v této věci, podle něhož „výši způsobené škody představuje hodnota odcizené věci, přičemž v daném případě byl odcizen počítač, k němuž byla licence na uvedený software přiřazena a tvořila součást jeho hodnoty. O tom svědčí jak specifikace nákladů na novou instalaci monitorovacího systé-

mu od společnosti MPC S., spol. s r. o., související s obnovením systému po předchozí krádeži, tak i technicko-obchodní nabídka téže společnosti ze dne 24. 4. 2002, obsahující nabídkovou cenu za obnovení systému po krádeži nyní posuzované. Hodnotu počítače tedy tvoří nejen cena hardwaru, ale i softwaru, přičemž není rozhodující, zda vlastník po předchozí krádeži získal licenci bezplatně.“

Nejvyšší soud s ohledem na všechny skutečnosti uvedené výše dospěl k závěru, že právní posouzení skutku ve výroku rozsudku Okresního soudu v Benešově ze dne 14. 4. 2003, sp. zn. 1 T 260/2002, ve spojení s napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2003, sp. zn. 9 To 184/2003, spáchaného obviněným J. K. je zcela správné a odpovídající zákonu. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného J. K. jako zjevně neopodstatněné.

Doručuje-li soud prostřednictvím pošty do vlastních rukou (§ 64 odst. 1 tr. ř.) zásilku obsahující usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, není vyloučeno její uložení postupem předvídaným ustanovením § 64 odst. 2 tr. ř. V takovém případě nastanou právní účinky doručení již vznikem tzv. fikce doručení vyplývající z tohoto ustanovení. Z hlediska běhu lhůt k podání dovolání tedy nemá význam pozdější faktické převzetí této zásilky (např. osobně u soudu).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2005, sp. zn. 8 Tdo 119/2005)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. M. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. 12 To 20/2004, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu Praha – východ pod sp. zn. 2 T 54/2003.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný J. M. podal prostřednictvím obhájce dovolání proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. 12 To 20/2004, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Okresního soudu Praha – východ ze dne 31. 10. 2003, sp. zn. 2 T 54/2003. Tímto rozsudkem byl uznán vinným pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., dvěma trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., trestným činem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák., vše ve znění účinném od 1. 1. 2002, a odsouzen podle § 250 odst. 3 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody na sedm let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu vystupování ve statutárních orgánech obchodních společností na sedm let; současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu Praha – východ ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 2 T 79/2002, a z rozsudku Okresního soudu v Nymburce ze dne 19. 7. 2002, sp. zn. 1 T 238/2002, jakož i všechna další rozhodnutí na tyto výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

V dovolání odkázal na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení zejména těch skutků, které byly kvalifikovány jako pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., jako trestné činy zpronevěry podle § 248 tr. zák. a též trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 tr. zák., vše ve

znění účinném od 1. 1. 2002. Navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Praze zrušil a aby přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného uvedl, že výroky o vině pod body 3) – 6) rozsudku soudu prvního stupně obviněný nenapadl odvoláním, nemohl proto proti nim podat ani dovolání. Učinil-li tak, je podle něj v tomto rozsahu dovolání nepřipustné. Dovolání směřující proti výroku o vině pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. označil za zjevně neopodstatněné. Navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. a), e) tr. ř. dovolání obviněného odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné a že je podala oprávněná osoba. Shledal však, že obviněný podal dovolání opožděně.

Podle § 265e odst. 1 tr. ř. se dovolání podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Podle § 265e odst. 2 tr. ř., jestliže se rozhodnutí doručuje jak obviněnému, tak i jeho obhájci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději.

Usnesení Krajského soudu v Praze, proti kterému dovolání směřuje, bylo doručeno obhájci obviněného dne 6. 4. 2004. Pokud jde o obviněného, bylo mu usnesení doručováno poštou, a to do vlastních rukou na adresu Č. a bez vyznačení toho, že by uložení zásilky bylo vyloučeno. Obviněný nebyl poštovní doručovatelkou zastižen, zásilka byla dne 8. 4. 2004 uložena na poště a obviněnému o tom bylo téhož dne zanecháno oznámení. Obviněný si zásilku nevyzvedl a ta byla dne 28. 4. 2004 vrácena zpět Okresnímu soudu Praha – východ.

Podle § 64 odst. 2 tr. ř., nebyl-li adresát zásilky, kterou je třeba doručit do vlastních rukou, zastižen, zásilka se uloží a adresát se vhodným způsobem vyrozumí, kde si ji může vyzvednout. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedověděl, ačkoli se v místě doručení zdržuje, nebo uvedenou adresu označil pro účely doručování.

V posuzovaném případě desetidenní lhůta od uložení zásilky, ke kterému došlo dne 8. 4. 2004, uplynula v pondělí dne 19. 4. 2004 (§ 60 odst. 3 tr. ř.; den 18. 4. 2004 připadl na neděli) a tímto dnem nastala tzv. fikce doručení stanovená v § 64 odst. 2 tr. ř. Pro vznik tohoto účinku byla splněna i ta podmínka, že obviněný sám určil jako adresu pro doručování písemností adresu svého trvalého bydliště Č. a v místě doručení se i zdržoval. Na uvedenou adresu byly obviněnému poštou doručeny rozsudek Okresního soudu Praha – východ jako soudu prvního stupně dne 8. 12. 2003, předvolání k veřejnému zasedání před Krajským soudem v Praze jako soudem odvolacím ve dnech 11. 2. 2004 a 23. 2. 2004 a stejně tak mu sem byl dne 9. 4. 2004 (tedy jeden den po uložení zásilky) doručen i opis usnesení Okresního soudu Praha – východ ze dne 1. 4. 2004, sp. zn. 2 T 54/2003. Obviněný

jak v odvolání proti rozsudku Okresního soudu Praha – východ, tak v dovolání proti usnesení Krajského soudu v Praze tuto adresu výslovně uvedl jako adresu svého bydliště. Nejvyšší soud proto nemá žádný důvod ke zjištění, že obviněný se v místě doručení nezdržoval.

Obhájce, který za obviněného podal dovolání, v úvodu dovolání konstatoval, že obviněný převzal usnesení Krajského soudu v Praze dne 1. 7. 2004. Toto konstatování je ve shodě s obsahem spisu, z něhož je zřejmé, že obviněnému, který byl dne 28. 5. 2004 dodán do výkonu trestu odnětí svobody, bylo dne 1. 7. 2004 do Věznice P. doručeno mimo jiné i napadené usnesení. Přesto je mylný názor obhájce, že lhůta k podání dovolání začala běžet teprve poté, co obviněný takto osobně převzal napadené usnesení. Toto převzetí napadeného usnesení nemělo účinky jeho doručení ve smyslu určení počátku běhu lhůty k podání dovolání. Účinky doručení nastaly podle § 64 odst. 2 tr. ř. již dne 19. 4. 2004. Jestliže v souvislosti s doručováním rozhodnutí dojde k tomu, že vznikne tzv. fikce doručení podle § 64 odst. 2 tr. ř., a později k tomu, že rozhodnutí je nadto ještě fakticky doručeno osobě, u níž tzv. fikce doručení nastala, má právní účinky doručení pouze tzv. fikce doručení s tím, že ode dne, kdy nastala, se počítá i lhůta k podání opravného prostředku, a dodatečné faktické doručení již nemá v uvažovaném ohledu žádný význam.

Za toho stavu, kdy napadené usnesení bylo obhájci doručeno dne 6. 4. 2004 a u obviněného nastala tzv. fikce doručení dne 19. 4. 2004, uplynula dvouměsíční lhůta k podání dovolání v pondělí dne 21. 6. 2004 (den 19. 6. 2004 připadl na sobotu). Dovolání však došlo Okresnímu soudu Praha – východ dne 31. 8. 2004, tedy po lhůtě. Lhůta nebyla zachována ani se zřetelem k ustanovení § 60 odst. 4 písm. a) tr. ř., protože zásilka, jejímž obsahem bylo dovolání, byla podána na poštu dne 30. 8. 2004.

Nejvyšší soud v zájmu úplnosti dodává, že se zabýval i otázkou, zda uložení doručované zásilky nebylo vyloučeno podle § 64 odst. 4 tr. ř., což by znamenalo i vyloučení vzniku tzv. fikce doručení podle § 64 odst. 2 tr. ř.

Podle § 64 odst. 4 písm. a) tr. ř. uložit doručovanou zásilku podle § 64 odst. 2 tr. ř. nelze, doručuje-li se obviněnému usnesení o zahájení trestního stíhání, obžaloba, návrh na potrestání, rozsudek, trestní příkaz nebo předvolání k hlavnímu líčení nebo veřejnému zasedání. Usnesení, jímž bylo rozhodnuto o odvolání, do tohoto taxativního výčtu nespádá. Citované ustanovení se vztahuje jen na okruh výslovně uvedených písemností, což a contrario znamená, že jiné písemnosti – a mezi nimi též usnesení, jímž bylo rozhodnuto o odvolání – jsou mimo jeho dosah.

Podle § 64 odst. 4 písm. b) tr. ř. uložit doručovanou zásilku podle § 64 odst. 2 tr. ř. nelze, doručuje-li se jiná písemnost, tj. jiná než jsou písemnosti uvedené v § 64 odst. 4 písm. a) tr. ř., a jestliže to předseda senátu z důležitých důvodů nařídí. V daném případě předsedkyně senátu Okresního soudu Praha – východ nechala usnesení, jímž bylo rozhodnuto o odvolání obviněného, doručit obviněnému do vlastních rukou, aniž zároveň nařídila, že doručovanou zásilku nelze uložit. Usta-

novení § 64 odst. 4 písm. b) tr. ř. se na posuzovaný případ proto rovněž nevztahuje. Ani Nejvyšší soud nenalezl žádný důležitý důvod pro to, aby uložení zásilky bylo v tomto případě vyloučeno. Takový důvod nespatořoval v povaze usnesení, které bylo doručováno, tj. usnesení odvolacího soudu o zamítnutí odvolání. Tímto usnesením byl ve skutečnosti jen potvrzen stav založený rozsudkem Okresního soudu Praha – východ, a to bez jakékoli změny. Právní moc rozsudku byla konstituována již samotným vyhlášením usnesení odvolacího soudu, takže doručení tohoto usnesení právní moc nijak neovlivňovalo a ve skutečnosti tedy šlo o doručení usnesení, které již bylo v právní moci. Okolnost, že obviněný mohl proti usnesení odvolacího soudu podat dovolání, je sice významná, avšak nelze pominout, že jde o mimořádný opravný prostředek, k jehož podání je stanovena relativně dlouhá lhůta, která i když je počítána od vzniku tzv. fikce doručení, umožňuje obviněnému, pokud se odpovídajícím způsobem zajímá o průběh a zejména skončení trestního stíhání včetně doručení rozhodnutí odvolacího soudu, aby práva podat dovolání včas využil. V samotné zákonné možnosti podat proti usnesení odvolacího soudu dovolání proto není možné spatřovat důležitý důvod pro to, aby předseda senátu soudu prvního stupně nařídil, že doručovanou zásilku nelze uložit, resp. aby mu bylo vytýkáno, že tak neučinil (k tomu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2003, sp. zn. 7 Tdo 864/2003).

Nejvyšší soud je přesvědčen, že tímto výkladem zákonných podmínek pro vznik tzv. fikce doručení napadeného usnesení nijak nezasáhl do ústavně garantovaného práva obviněného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Obviněný jako osoba, proti které bylo vedeno trestní stíhání ve stadiu odvolacího řízení, byl odpovědný za to, aby postojem k řízení sám neohrožoval reálné možnosti pro uplatnění svých procesních práv včetně práva podat dovolání proti usnesení odvolacího soudu. Obviněný tedy měl především reagovat na oznámení pošty o uložení zásilky.

Nejvyšší soud proto odmítl opožděné dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř., aniž z podnětu tohoto dovolání přezkoumal napadené usnesení a předcházející řízení z hledisek stanovených v § 265i odst. 3 tr. ř.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Žalovaný finanční úřad, jemuž se podle tzv. žaloby z lepšího práva mělo dostat v souvislosti s vymáháním daňového nedoplatku z výtěžku exekuce na úkor žalobce více, než mu podle hmotného práva náleželo, má ve smyslu ustanovení § 19, části věty za středníkem, o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení o této žalobě. Základem takové žaloby je nárok na vydání bezdůvodného obohacení.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 25 Cdo 2489/2003)

Žalobkyně podala dne 8. 11. 2000 žalobu, již se domáhala zaplacení částky 860 384,60 Kč s příslušenstvím. Uplatněný nárok odůvodnila tím, že žalovaný finanční úřad v rámci daňové exekuce, vedené proti daňovému dlužníku M. S., po veřejné dražbě jeho nemovitosti vydal dne 1. 6. 1999 rozhodnutí o rozvrhu výtěžku získaného veřejnou dražbou, které nabylo právní moci dne 8. 7. 1999, kterým určil k uspokojení exekučních nákladů podle § 337 odst. 1 písm. a) o. s. ř. částku 54 615,40 Kč a k uspokojení daňové pohledávky na dani z přidané hodnoty zajištěné zákonným zástavním právem podle § 337 odst. 1 písm. c) a § 371 odst. 1 a 2 o. s. ř. částku 860 384,60 Kč a žalující bance určil podle § 337 odst. 1 písm. d) o. s. ř. k uspokojení její pohledávky zajištěné smluvním zástavním právem částku 0 Kč. Toto rozhodnutí o rozvrhu žalovaný žalobkyni nedoručil a znemožnil jí tak napadnout je opravnými prostředky. Protože pohledávka žalobkyně měla být podle platných předpisů uspokojena jako první v pořadí a žalovaný v daňové exekuci řádně neuspokojil její pohledávku, domáhá se na něm zaplacení shora uvedené částky.

O k r e s n í s o u d v Sokolově usnesením ze dne 7. 3. 2003 řízení zastavil pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení (§ 103 a § 104 o. s. ř.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Dospěl k závěru, že finanční úřad nemá a ani v době podání žaloby neměl způsobilost být účastníkem soudního řízení (§ 19 o. s. ř.), neboť ze zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ani ze zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, nevyplyvá, že by finanční úřad jako správce daně měl způsobilost být účastníkem občanského soudního řízení v daném sporu, kdy nejde o vymáhání nedoplatků daní. V tomto směru soud poukázal i na rozhodnutí Rc 74/95.

K o d v o l á n í ž a l o b k y n ě K r a j s k ý s o u d v Plzni usnesením ze dne 28. 5. 2003 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se s názorem soudu prvního stupně, že v řízení o náhradu škody nejde o věc správy daně ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., i když škoda měla být způsobena nesprávným rozhodnutím o rozvrhu výtěžku v rámci daňové exekuce.

Vzhledem k tomu, že finanční úřady mají procesní způsobilost jen v omezeném rozsahu, a to ve věcech, v nichž jde o zjištění, stanovení a splnění daňových povinností, a i s poukazem na publikovanou judikaturu (R 63/98) dovodil, že finanční

úřad není způsobilým účastníkem řízení ve sporu o náhradu škody způsobené nesprávným rozhodnutím o rozvrhu výtěžku získaného veřejnou dražbou, jímž přednostně uspokojil svoji pohledávku. Soud prvního stupně proto postupoval správně, když řízení zastavil, neboť nešlo o omyl v označení účastníka, a nedostatek procesní způsobilosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení. Za této situace je vyloučen postup podle ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. i záměna účastníků, a je bez významu, že žalobkyně dodatečně za účastníka řízení označila Českou republiku.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovzuje z ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Namítá, že rozhodnutím o zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. a jeho následným potvrzením soudy obou stupňů zatížily řízení vadou, neboť žalobkyni odňaly právo na projednání věci před soudem a na vydání meritorního rozhodnutí. Poukazuje na jednotlivé úkony soudu prvního stupně, zejména na usnesení, jímž byla žalobkyně vyzvána k opravě a doplnění žaloby podle § 43 o. s. ř., a na jeho rozporuplný postup předtím, než soud řízení zastavil.

O d v o l a c í m u s o u d u v y t ý k á, že se tímto rozporným postupem soudu prvního stupně nezabýval, a namítá nesprávný právní názor obou soudů, že žaloba na zaplacení částky získané nesprávným rozvrhovým usnesením není záležitostí související se správou daní. Poukazuje na to, že zákon č. 337/1992 Sb. obsahuje demonstrativní výčet aktivit správce daně, a lze tedy dovodit, že záměrem zákonodárce bylo poskytnout správci daně širokou možnost pro zásahy proti subjektům porušujícím daňové povinnosti. Této rozsáhlé aktivní legitimaci by pak měla odpovídat i rozsáhlá legitimace pasivní. Právo na vydání částky, kterou žalovaný získal nesprávným rozhodnutím v souvislosti se správou daně, lze subsumovat pod zákonný pojem správy daně, neboť rozvrh výtěžku byl proveden v souvislosti se správou daně a žalovaný v okamžiku svého pochybení vystupoval jako správce daně. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil k řízení soudu prvního stupně.

N e j v y š š í s o u d j a k o s o u d d o v o l a c í (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou, zastoupenou advokátem ve smyslu ustanovení § 241 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř., je důvodné. Proto zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 19 o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších změn, správou daně se rozumí právo činit opatření potřebná ke správnému a úplnému zjištění, stanovení a splnění daňových povinností, zejména právo vyhledávat daňové subjekty, daně vyměřit, vybrat, vyúčtovat, vymá-

hat nebo kontrolovat podle tohoto zákona jejich splnění ve stanovené výši a době. Správce daně má způsobilost být účastníkem občanského soudního řízení ve věcech správy daní a v tomto rozsahu má i procesní způsobilost.

Zákon (ustanovení § 1 odst. 2, věty druhé, zákona č. 337/1992 Sb. ve znění účinném od 1. 1. 1995) přiznává finančním úřadům jako správcům daně způsobilost být účastníky občanského soudního řízení, nikoliv v plném rozsahu (ve všech věcech patřících do pravomoci soudů), nýbrž jen v těch věcech, v nichž jde o správu daní, tedy o zjištění, stanovení a splnění daňových povinností fyzických a právnických osob. Ke správě daní patří zejména vyhledávání daňových subjektů, vyměřování daní, jejich vybírání, vyúčtování a vymáhání.

Vymáhání daní a jejich nedoplatků provádí správce daně daňovou exekucí (pokud o provedení exekuce nepožádal soud – § 73 odst. 3 zák. č. 337/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a pro výkon daňové exekuce se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu (srov. § 73 odst. 7 téhož zákona).

Ve smyslu § 267a odst. 1 o. s. ř. spor mezi věřiteli povinného, kteří se zúčastní exekučního řízení, o tom, v jaké skupině či v jakém pořadí mají být uspokojeny jejich pohledávky při rozvrhu výtěžku získaného zpeněžením majetku povinného, se zahajuje návrhem podle třetí části o. s. ř. (tzv. odporovou žalobou), kterou soud projedná ve sporném, nikoliv exekučním řízení.

S exekučním řízením souvisí rovněž tzv. žaloba z lepšího práva, kterou soud též projedná ve sporném řízení. Jde o žalobu věřitele povinného proti tomu, komu byl v exekuci vyplacen výtěžek, event. jeho část (získaný např. z prodeje nemovitosti povinného), odůvodněnou tvrzením, že žalobcovo právo na uspokojení z výtěžku exekuce bylo v exekučním řízení porušeno, neboť žalobce měl s ohledem na pravost, výši, skupinu či pořadí pohledávek lepší právo než žalovaný, jenž výtěžek zpeněžení majetku povinného získal.

Je-li – podle skutkového vyličení žaloby – jejím důvodem tvrzení, že výtěžek z exekuce (jeho část) náležel žalobci, jehož právo na uspokojení pohledávky proti jeho dlužníkovi (povinnému v exekuci) bylo porušeno tím, že na jeho úkor výtěžek (jeho část) neprávem získal žalovaný, jde o nárok z bezdůvodného obohacení, a nikoliv o nárok na náhradu škody, jak uvažovaly soudy obou stupňů v dané věci. Jestliže se žalobce domáhá zaplacení částky proti správci daně, jemuž byl v daňové exekuci na uspokojení jeho daňové pohledávky vyplacen výtěžek zpeněžení majetku daňového dlužníka, ačkoliv výtěžek (jeho část) náležel podle postupu předepsaného právními předpisy jinému věřiteli (žalobci), jde i v tomto rozsahu o věc správy daně.

V řízení zahájeném tzv. žalobou z lepšího práva proti finančnímu úřadu, jemuž v souvislosti s vymáháním daňového nedoplatku se z výtěžku daňové exekuce dostalo na úkor žalobce víc, než mu podle hmotného práva náleželo, má finanční úřad ve smyslu ustanovení § 19, části věty za středníkem, o. s. ř. způsobilost být účastníkem občanského soudního řízení.

Protože v dané věci žalobkyně tvrdí, že jí usnesení o rozvrhu výtěžku nebylo doručeno a že má pohledávku za povinným (tj. věřitel povinného), a domáhá se žalobou na plnění zaplacení částky, kterou na základě pravomocného usnesení o rozvrhu výtěžku finanční úřad jakožto správce daně neprávem přijal v exekučním řízení z výtěžku prodeje nemovitosti povinného na úhradu své daňové pohledávky, jde podle skutkových vyličení žaloby o tzv. žalobu z lepšího práva, a v tomto řízení tedy měl žalovaný finanční úřad jakožto správce daně povinného v době podání žaloby procesní způsobilost, a protože na tom nezměnil nic ani zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (ve znění pozdějších předpisů), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001, má ji i po vydání tohoto zákona.

Vzhledem k tomu, že tzv. žaloba z lepšího práva slouží ochraně třetích osob, jimiž se rozumí ti, kteří nebyli účastníky exekučního řízení ani v té části, v níž se jednalo a rozhodovalo o uhrazení pohledávek věřitelů (srov. Občanský soudní řád: komentář II. díl, C. H. Beck, 6. vydání str. 1244), k rozhodnutí o důvodnosti této žaloby bude třeba objasnit otázku postavení žalobkyně v exekučním řízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné, proto dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil (ustanovení § 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.).

Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Správce dědictví (§ 175e o. s. ř.) je osobou oprávněnou k podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) pro pohledávku přisouzenou zůstaviteli.

(Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 9 Co 696/2003)

Usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 22. 4. 2003 byl zamítnut návrh oprávněné na nařízení exekuce na majetek povinného pro uspokojení pohledávky ve výši 7600 Kč s příslušenstvím na základě rozsudku okresního soudu ze dne 9. 7. 1998 a bylo rozhodnuto, že povinný nemá právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutí bylo odůvodněno tím, že rozhodnutí okresního soudu ze dne 8. 7. 2002, jímž byl správce dědictví vymezen rozsah úkonů, k nimž je oprávněná po dobu dědického řízení, nevyplývá, že by na správce dědictví Ing. M. P. přešlo právo z exekučního titulu ve smyslu § 36 zákona č. 120/2001 Sb. Správce dědictví není právním nástupcem zemřelé fyzické osoby dle § 107 o. s. ř. Pro nedostatek aktivní legitimace na straně oprávněné tak byl návrh na nařízení exekuce zamítnut.

Proti tomuto usnesení podala včasné odvolání oprávněná, která namítala, že je oprávněná v souladu s § 175f o. s. ř. a usnesením soudu, jímž byla ustanovena správce dědictví, po dobu dědického řízení činit veškeré běžné úkony, ke kterým dochází při správě soukromého podnikání zůstavitele a jež jsou nezbytné k zachování tohoto soukromého podnikání, přičemž součástí běžné správy majetku podnikatele je i vymáhání pohledávek, a to jak pravomocně přiznaných, tak i neuplatněných u soudu. Tímto vymáháním pohledávek dochází k navýšení majetku, který spadá do dědictví, a tento majetek lze též použít k zajištění běžného chodu podnikání (mzdy, nájem apod.). Pohledávka za povinným nepochybně tvoří součást majetku firmy zůstavitele a legitimace k dispozici s tímto majetkem přešla na základě usnesení okresního soudu na správce dědictví. Tato je pak osobou, která je oprávněná s majetkem disponovat, byť způsobem vytyčeným v ustanovení § 175f o. s. ř., a to s cílem zachování chodu soukromého podnikání. Povinný povinnost uloženou rozhodnutím dobrovolně nesplnil, správce dědictví je povinna pohledávku uplatnit, když při výkonu své funkce musí postupovat s odbornou péčí a odpovídá za škodu porušením právní povinnosti. Rozhodnutím okresního soudu se pak maří plnění této povinnosti (odborné péče) a v konečném důsledku může tento závěr vést k promlčení pohledávky a ke vzniku následné škody, za kterou by mohla nést odpovědnost správce dědictví. Navrhla zrušení napadeného usnesení.

Krajský soud v Ostravě přezkoumal usnesení okresního soudu, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 206 a § 212 písm. b/ o. s. ř.), a aniž bylo nutno nařizovat odvolací jednání (§ 214 odst. 2 písm. d/ o. s. ř.), dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Z vykonávaného rozsudku okresního soudu ze dne 9. 7. 1998 bylo zjištěno, že bylo rozhodnuto rozsudkem pro uznání, podle kterého žalovaný L. J. je povinen zaplatit žalobci D. K., členu sdružení D., částku 7600 Kč s příslušenstvím a náklady řízení 1645,60 Kč.

Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že šlo o vztah mezi podnikateli, kdy povinný nezaplatil přiznanou částku za odebrané obchodní zboží, a šlo tak o nárok ve smyslu § 409 odst. 1 obch. zák.

Z usnesení okresního soudu ze dne 8. 7. 2002 se pak mimo zjištění učiněné okresním soudem dále zjišťuje, že podle odůvodnění rozhodnutí mezi neodkladné úkony pro zabránění ztrát na majetku řadil soud i „inkaso pohledávek“. Vycházel dále z toho, že zůstavitel D. K., zemřelý dne 11. 6. 2002, bez zanechání závěti, podnikal jako fyzická osoba dle živnostenského listu vydaného Živnostenským úřadem města H., v oboru nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej pod firmou D. K. – Sdružení D. Podle rozhodnutí dědici zemřelého jsou pozůstalá manželka O. K. a nezletilý syn J. K.

Podle § 175f odst. 1 o. s. ř. správce dědictví činí po dobu řízení o dědictví úkony nezbytné k uchování majetkových hodnot náležejících do dědictví, a to v rozsahu vymezeném soudem. Správce je povinen při výkonu funkce postupovat s odbornou péčí a odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud. Jestliže to soud uloží, předkládá mu správce průběžné zprávy o své činnosti.

V daném případě titul, jehož výkonu se oprávněná domáhá, přiznává právo D. K., zemřelému dne 11. 6. 2002, který byl podnikatelem na základě živnostenského listu, přičemž zcela evidentně vymáhaná pohledávka souvisela s podnikatelskou činností zůstavitele.

Obecně lze konstatovat, že dojde-li smrti k zániku subjektu, kterému titul přiznával právo, byli by v době do skončení dědického řízení v důsledku události, s níž zákon spojuje přechod práva (srov. § 460 obč. zák.), vzhledem k universální sukcesi oprávnění k podání návrhu na nařízení exekuce aktivně legitimováni právní nástupci zemřelého společně a nerozdílně. Vymáhání pohledávky by zřejmě nebylo úkonem, který by přesahoval rámec obvyklého hospodaření (srov. § 175f o. s. ř.).

V daném případě tak jde o posouzení rozsahu oprávnění ustanovené správce dědictví, jak toto oprávnění vyplývá jednak z ustanovení § 175f odst. 1 o. s. ř. a jednak z usnesení okresního soudu ze dne 8. 7. 2002.

Okresní soud se přitom v napadeném rozhodnutí blíže výkladem ustanovení § 175f odst. 1 o. s. ř. nezabýval a nebral v úvahu, zda vymáhaná pohledávka souvisí s podnikatelskou činností D. K.

Právní úprava oprávnění správce dědictví je při srovnání úpravy oprávnění např. správce podniku, likvidátora či správce konkursní podstaty (srov. § 338k o. s. ř., § 72 obch. zák., § 14, § 14a zákona č. 328/1991 Sb.) nejvíce kusá.

Odvolací soud dovozuje, že přísluší-li správci dědictví po dobu řízení o dědictví provádět úkony nezbytné k uchování majetkových hodnot, přecházejí na správce dědictví práva a povinnosti související s výše uvedeným „uchováním majetkových hodnot“ v rozsahu vymezeném soudem, přičemž tyto účinky nastávají ze zákona a správce dědictví postačí k prokázání příslušného oprávnění usnesení soudu o ustanovení správcem dědictví. Může-li tedy správce dědictví činit na vrub spravovaného majetku vlastním jménem hmotněprávní úkony k zajištění chodu podniku (živnosti) zůstavitele tak, aby se zabránilo ztrátám na majetku, může dle názoru odvolacího soudu též vlastním jménem činit v tomto rozsahu i procesní úkony, tedy i podat návrh na nařízení exekuce a být tak věcně aktivně legitimován v exekučním řízení (obdobně jako správce konkursní podstaty úpadce). Za úkony směřující k uchování majetkových hodnot je dle názoru soudu nutno považovat nejen přijímání úhrad pohledávek od dlužníků, přičemž právě i „inkaso pohledávek“ bylo soudem v usnesení o ustanovení správcem považováno za úkony, které v rámci svého oprávnění je povinen a oprávněn správce dědictví provádět, ale i vymáhání pohledávek formou podání návrhu na nařízení exekuce a vystupování v exekučním řízení na straně oprávněného. Obdobně jako správce konkursní podstaty má i správce dědictví povinnost při výkonu své funkce postupovat s odbornou péčí a rovněž odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud (srov. § 175f odst. 1, věta druhá, o. s. ř. a § 8 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb.). Odvolací námitky oprávněné, poukazující na případnou možnost promlčení pohledávky, porušení právní povinnosti správce dědictví a event. možnost vzniku škody, je proto nutno považovat za opodstatněné.

Odvolací soud tudíž dovozuje, že rozhodnutí okresního soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, když okresní soud nesprávně vyložil ustanovení § 175f o. s. ř., a proto bylo usnesení okresního soudu dle § 221 odst. 1 o. s. ř. zrušeno a věc vrácena okresnímu soudu dle § 221 odst. 2 písm. a) o. s. ř. k dalšímu řízení. V něm pak okresní soud posoudí splnění ostatních předpokladů pro nařízení exekuce, jimiž se dosud s ohledem na zaujatý právní názor nezabýval.

Soudní exekutor podle zákona č. 120/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů není orgánem, u kterého lze podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, ani orgánem, který má povinnost takové podání doručit soudu ve smyslu § 57 odst. 3 o. s. ř.

(Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 2. 2004, sp. zn. 9 Co 169/2004)

Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 16. 10. 2003 bylo odvolání povinného proti usnesení okresního soudu ze dne 25. 4. 2003 odmítnuto. Dále bylo rozhodnuto o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů „odvolacího řízení“. Okresní soud tento závěr učinil poté, co dospěl ke zjištění, že odvolání, které podal povinný u Exekutorského úřadu dne 2. 6. 2003, došlo okresnímu soudu až dne 4. 6. 2003, tj. po marném uplynutí zákonem stanovené lhůty k podání odvolání – srovnej § 204 odst. 1, věta první, o. s. ř. – a na místě tak bylo odvolání povinného pro opožděnost dle ustanovení § 208 odst. 1 o. s. ř. odmítnout.

Včasným odvoláním napadl toto rozhodnutí povinný. Domáhal se tak zřejmě změny rozhodnutí okresního soudu v tom smyslu, aby jím podané odvolání odmítnuto nebylo, neboť dle názoru odvolatele bylo podáno včas. Odvolatel připomenul, že usnesením okresního soudu ze dne 25. 4. 2003 byla nařízena exekuce na majetek povinného a touto exekucí byl pověřen soudní exekutor JUDr. V. P. Usnesení o nařízení exekuce doručil povinnému nikoliv soud, ale Exekutorský úřad JUDr. V. P. Z toho důvodu podal povinný v zákonné patnáctidenní lhůtě odvolání k Exekutorskému úřadu, když byl veden tím, že rozhodnutí mu bylo doručeno právě tímto subjektem, a nikoliv okresním soudem. Z tohoto důvodu svým odvoláním proti usnesení o nařízení exekuce brojil právě u shora zmíněného Exekutorského úřadu. Dále podle odvolatele z ustanovení § 28 zákona č. 120/2001 Sb., kdy úkony exekutora se považují za úkony soudu, je možno dovodit, že jestliže je oprávněn exekutor doručovat rozhodnutí soudu, pak i odvolání, které je proti takovému rozhodnutí podáno, je nutno považovat za odvolání podané správně a včas.

Krajský soud v Ostravě přezkoumal napadené usnesení okresního soudu, jakož i řízení, jež předcházelo jeho vydání, a aniž by bylo třeba nařídít jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), dospěl posléze k závěru, že odvolání povinného důvodné není.

Z odůvodnění:

Předně je namístě připomenout, že proti rozhodnutí soudu (jímž je i napadené rozhodnutí, neboť to bylo vydáno okresním soudem) lze podat odvolání do 15 dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje (srovnej § 204 odst. 1, věta první, o. s. ř.).

Přitom za opožděné odvolání nelze považovat takové podání, které bylo v zákonem stanovené odvolací lhůtě podáno u odvolacího soudu nebo do protokolu u nepříslušného soudu (srovnej § 208 odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Ve smyslu ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř. by byla zákonná odvolací lhůta k podání odvolání zachována i tehdy, byl-li by poslední den lhůty učiněn úkon (zde odvolání) u soudu nebo podání (v tomto konkrétním případě písemné odvolání) odevzdáno orgánu, který má povinnost je soudu doručit.

I když ustanovení § 45 o. s. ř. upravuje způsoby doručování soudních písemností a postavení soudního doručovatele uděluje i soudnímu exekutorovi (dále srovnej § 56 exekučního řádu a § 7 vyhlášky č. 418/2001 Sb.), nelze z toho dovodit, že by soudní exekutor byl zároveň i tím, kdo má povinnost písemnosti doručovat i jiným subjektům než soudu, resp. že by se jednalo o orgán, který má povinnost je doručit na základě jemu udělené poštovní licence.

Soudního exekutora nelze považovat ani za „soud“ ve smyslu ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř., neboť, jak bylo řečeno shora, podání musí být odevzdáno v podatelně příslušného soudu nebo učiněné do protokolu u kteréhokoliv soudu (srov. Bureš, Drápal, Krčmář, Mazanec, Občanský soudní řád, Komentář I. díl, 6. vydání, Praha: C. H. Beck, 2003, 205 s.) a tím nepochybně soudní exekutor není. Nic takového přitom nevyplyvá ani z odvolatelem zmíněného ustanovení § 28, věta druhá, exekučního řádu, v němž se praví, že „úkony exekutora se považují za úkony soudu“, neboť v daném případě soudní exekutor rozhodnutí, proti němuž odvolání směřovalo, nevydal a ani neučinil žádný (procesní) úkon (např. do úvahy by zde přicházelo sepsání protokolu s účastníkem řízení, jehož obsahem by učinil odvolání proti rozhodnutí soudu, které by bylo možno považovat za odvolání podané u nepříslušného soudu – srov. § 208 odst. 2 o. s. ř.). Existence takového úkonu soudního exekutora přitom odvolatelem tvrzena není a z obsahu spisu ani nevyplyvá.

Lze tak uzavřít, že v daném případě (kdy napadené usnesení obsahovalo v tomto smyslu řádné poučení o odvolání) je pro posouzení konce běhu zákonem stanovené odvolací lhůty rozhodující až den, kdy podání odvolatele došlo do dispozice soudu prvního stupně, proti jehož rozhodnutí podání směřovalo.

Ze situace, kdy povinnému bylo doručeno usnesení okresního soudu ze dne 25. 4. 2003 prostřednictvím soudního exekutora do vlastních rukou dne 19. 5. 2003, byl 15. dnem odvolací lhůty povinného, a tedy posledním dnem této lhůty, den (správně) 3. 6. 2003, tj. úterý, pracovní den. Pokud podání povinného došlo soudu prvního stupně až dnem 4. 6. 2003, přičemž lhůta k podání odvolání tím, že odvolání bylo adresováno a doručeno Exekutorskému úřadu v O. – JUDr. V. P., kam bylo doručeno dne 2. 6. 2003, ze shora uvedených důvodů zachována nebyla, nezbyvá tedy než dovodit, že odvolání bylo podáno povinným opožděně.

Okresní soud tak vskutku postupoval správně, pokud odvolání povinného odmítl dle ustanovení § 208 odst. 1 o. s. ř. (srov. dále ustanovení § 204 odst. 1, věta první, o. s. ř.) za současné aplikace ustanovení § 52 odst. 1 o. s. ř.

V řízení o žalobě obce na náhradu nákladů za přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla (§ 17a odst. 5 zákona č. 553/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je obec podle právní úpravy účinné od 12. listopadu 2000 (§ 35 odst. 1, § 61 zákona č. 128/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů) osobně osvobozena od placení soudního poplatku podle ustanovení § 11 odst. 2 písm. b/ zákona č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

(Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 8 Co 148/2004)

Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 7. 1. 2004 bylo řízení zastaveno a vysloveno, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Okresní soud tak učinil v podstatě s odůvodněním, že se žalobce domáhal zaplacení uvedené částky za odstranění technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla žalovaného, které bylo použito strážníkem Městské policie O. dne 21. 8. 2000 a dne 28. 11. 2001 ve smyslu § 17a zákona č. 553/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Žalobce soudní poplatek při podání žaloby nezaplatil a dne 20. 11. 2003 mu byla doručena výzva k zaplacení soudního poplatku. Žalobce však přednesl, že je osvobozen od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění, a proto se soud zabýval především touto otázkou.

V daném případě aplikoval ustanovení § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, účinného od 12. 11. 2000. Dovodil, co patří do samostatné působnosti obce dle ustanovení § 84, § 85 a § 102 téhož zákona, dále poukázal na ustanovení § 1 odst. 2 zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii, a z toho dále dovodil, že jde o spor patřící do samostatné působnosti obce dle zmíněného zákona účinného v době vzniku nároků na zaplacení dlužné částky. Na základě toho pak dospěl k závěru, že poplatek splatný podáním návrhu nebyl zaplacen a žalobce tak neučinil ani na výzvu soudu ve stanovené lhůtě, a proto po marném uplynutí této lhůty dle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, řízení zastavil.

V odvolání žalobce vyjádřil názor, že ustanovení § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, patří podle stavu ke dni vzniku poplatkové povinnosti, tedy ke dni podání žaloby, do samostatné působnosti obce.

Dále však dovozoval, že řízení o přestupcích včetně možností městské policie použít technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla patří do přenesené působnosti obce, o čemž svědčí především poznámka pod čarou č. 5 k ustanovení § 2 odst. 1 zákona o obecní policii, která výslovně odkazuje na zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Blokové řízení je upraveno tímto zákonem tak, že přesně stanoví, kdy lze přestupek projednat v blokovém řízení, a v souvislosti s použitím technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla vznikají strážníkům obecní či městské policie náklady. Náhradu těchto nákladů speciálně zákon o obecní policii ne-

řeší a je třeba aplikovat ustanovení zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, o čemž svědčí především poznámka pod čarou č. 5 k ustanovení § 2 odst. 1 zákona o obecní policii, která výslovně odkazuje na zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, podle jehož § 79 odst. 1 se občanovi, který byl uznán vinným z přestupku, uloží povinnost nahradit státu náklady spojené s projednáváním přestupku, přičemž se hradí paušální částka, kterou stanoví Ministerstvo vnitra ČR v dohodě s Ministerstvem financí obecně závazným právním předpisem. Podle odstavce 2 téhož ustanovení však povinnost nahradit náklady řízení nelze uložit v blokovém řízení.

Dle názoru odvolatele patří do přenesené působnosti obce i její nárok na náhradu nákladů za přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla a jejich vymáhání dle ustanovení § 17a zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Předmět řízení se tedy týká výkonu státní správy, který byl na odvolatele přenesen a ten byl proto od soudních poplatků osvobozen.

K r a j s k ý s o u d v Ostravě přezkoumal napadené usnesení i řízení předcházející a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Z o d ů v o d n ě n í :

Základní otázkou je, zda žalobce je jako územně samosprávný celek osvobozen od soudního poplatku, to znamená, zda se spor týká výkonu státní správy, který je na něho přenesen ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 písm. b) zákona o soudních poplatcích.

Okresní soud správně dovodil, že dne 12. 11. 2000 nabyt účinnosti v rozsahu, v němž byl soudem aplikován, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Je ovšem třeba přihlídnout i k tomu, že do té doby byl účinný zákon č. 367/1990 Sb., o obcích.

Dle ustanovení § 13 odst. 1 tohoto zákona obec spravuje své záležitosti samostatně („samostatná působnost“). Dle ustanovení § 14 odst. 1 písm. o) téhož zákona do samostatné působnosti obce patří mj. místní záležitosti veřejného pořádku a zřizování obecní (městské) policie, s výjimkou rozhodování o přestupcích. Dle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění, je obecní policie orgánem obce a dle § 1 odst. 2 písm. c) téhož zákona obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů podle tohoto nebo jiného zákona přispívá v rozsahu stanoveném tímto nebo jiným zákonem k bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Z textu zákona jednoznačně vyplývá, že za takovou činnost je třeba považovat činnost strážníka ve smyslu § 17a zákona o obecní policii, dle jehož odstavce 1 je oprávněn použít technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla, které bylo ponecháno na místě, kde je ponechání vozidla zakázáno způsobem dále uvedeným.

Je tedy zcela zřejmé, že taková činnost strážníka městské policie patří do samostatné působnosti obce a nikoliv do přenesené působnosti ve smyslu § 21 a násl. již zmíněného zákona č. 367/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Za tohoto stavu věci ovšem nelze dovodit, že by žalobce byl osvobozen od soudního poplatku ze

zákona ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, a okresní soud správně ohledně této části řízení dospěl k závěru, že je třeba postupovat dle ustanovení § 9 odst. 1 tohoto zákona a řízení v odpovídající části zastavit, byť nesprávně aplikoval zák. č. 128/2000 Sb. namísto správného zákona č. 367/1990 Sb. Jinak tedy odkazuje odvolací soud na bližší a správné odůvodnění napadeného usnesení. Z těchto důvodů v odpovídající části napadené usnesení jako věcně správné dle § 219 o. s. ř. potvrdil. Jiná je situace ohledně části řízení týkající se návrhu na zaplacení částky 300 Kč se 7,5% úrokem z prodlení od 14. 12. 2001 do zaplacení. Tento nárok se opírá o skutečnost, že technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla žalovaného byl přiložen dne 28. 11. 2001, tedy za účinnosti zák. č. 128/2000 Sb.

Dle ustanovení § 35 odst. 1 tohoto zákona do samostatné působnosti obce patří záležitosti tam vyjmenované, pokud nejde mj. o přenesenou působnost orgánů obce a o záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěřil zákon. Dle § 35a odst. 2 téhož zákona mohou obce zřizovat obecní policii. Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon, tzn. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 61 pak definuje, co je přenesenou působností ve věcech, které stanoví zvláštní zákony. Dle písm. a) tohoto ustanovení je přenesená působnost v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými tímto nebo jiným zákonem, v tomto případě je území obce správním obvodem. Dle § 1 odst. 1 zákona o obecní policii je obecní policie orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo, a dle odstavce 2 téhož zákona obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Přitom dle § 2 písm. c) zákona o obecní policii obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku přispívá v rozsahu stanoveném tímto nebo jiným zákonem k bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. Touto činností se nepochybně míní i činnost strážníka dle § 17a zákona o obecní policii, to znamená použití technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla, které bylo ponecháno na místě, kde je ponechání vozidla zakázáno, přičemž dle odstavce 5 téhož ustanovení přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla se provádí na náklady osoby, která vozidlo na místě ponechala.

Z uvedeného lze dovodit, že v posuzovaném případě nejde o samostatnou působnost obce, ale o přenesenou působnost, jež je vykonávána orgánem obce, tzn. obecní policií ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o obecní policii, a vymáhaný nárok plyne ze zvláštního právního předpisu, tzn. z ustanovení § 17a odst. 5 zákona o obecní policii, přičemž výši takového nároku upravují další obecně závazné předpisy.

Za tohoto stavu věci je ovšem žalobce dle již zmíněného ustanovení zákona o soudních poplatcích od soudního poplatku osvobozen. a nebylo tedy možno aplikovat ustanovení § 9 odst. 1 téhož zákona a řízení zastavit. Z těchto důvodů odvolací soud dle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil usnesení okresního soudu ve zbývající části tak, že řízení se nezastavuje.

Prokázal-li postupník dlužníku postoupení pohledávky smlouvou, která byla neplatná proto, že ji postupitel uzavřel v duševní poruše, která jej činila k tomuto úkonu neschopným (§ 38 odst. 2 obč. zák.), a plnil-li poté dlužník postupníkovi, pak dluh zanikl splněním, ledaže dlužník o důvodu neplatnosti věděl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2004, sp. zn. 29 Odo 606/2003)

Rozsudkem ze dne 9. 4. 2003 změnil **K r a j s k ý s o u d** v Hradci Králové rozsudek **O k r e s n í h o s o u d u** v Náchodě ze dne 28. 6. 2001, kterým tento soud uložil žalované zaplatit žalobci 1 205 697 Kč s 26% úrokem z prodlení od 11. 10. 1997 do zaplacení, tak, že žalobu zamítl.

V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně provedl důkazy potřebné k rozhodnutí, zhodnotil je a vyvodil z nich správné skutkové závěry. Z těchto závěrů však vždy nevyvodil správné právní závěry. Žalobce měl jako oprávněná osoba podle zákona č. 42/1992 Sb. (dále jen „transformační zákon“) vůči Zemědělskému družstvu S. stanovený majetkový podíl, přičemž hodnota nevydaného podílu činila k datu uzavření smlouvy o postoupení pohledávky žalované 1 340 557 Kč. Pohledávku na vypořádání majetkového podílu žalobce postoupil neplatnou smlouvou ze dne 1. 12. 1993 (dále jen „smlouva o postoupení pohledávky“) žalované. Zemědělské družstvo S. na tuto pohledávku plnilo žalované v rozsahu 89,94 %. Soud prvního stupně si však nesprávně vyložil účinky neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky, zejména co do odpovědi na otázku, kdo a na čí úkor se bezdůvodně obohatil, jestliže Zemědělské družstvo S. plnilo na základě neplatné smlouvy žalované, nikoliv žalobci.

Podle § 451 a násl. obč. zák. bezdůvodné obohacení znamená, že se jednomu subjektu dostalo majetkové hodnoty (jeho majetek se zvýšil) na úkor jiného subjektu (jehož majetek se snížil). Ten, kdo se bezdůvodně obohatil, je povinen vydat předmět obohacení tomu, na jehož úkor se obohatil.

Podle odvolacího soudu má pro právní posouzení věci zásadní význam důvod neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky. Tímto důvodem bylo to, že žalobce v době uzavření smlouvy nebyl k takovému právnímu úkonu způsobilý, neboť trpěl těžkou depresivní poruchou. Neplatnost žalobcova právního úkonu je podle ustanovení § 38 odst. 2 obč. zák. absolutní a smlouva je neplatná ex tunc.

Jestliže ZD S. plnilo žalované na základě absolutně neplatné smlouvy, plnilo bez právního důvodu. Tím, že žalovaná plnění přijala, vzniklo jí bezdůvodné obohacení, nikoliv však na úkor žalobce, ale na úkor Zemědělského družstva S.

Odvolací soud uzavřel, že plněním žalované dluh Zemědělského družstva S. vůči žalobci nezanikl, neboť toto plnění nebylo řádným plněním dluhu ve smyslu ustanovení § 559 obč. zák.

Na tom nic nemění, že Zemědělské družstvo S. o tom, že neplní řádně, nevědělo. Pohledávka žalobce vůči Zemědělskému družstvu S. takovým „plněním“ nezanikla a jeho dluh vůči žalovanému dosud trvá. Majetek žalobce se proto nezmenšil a ve vztahu mezi účastníky tak chybí jeden z předpokladů vzniku bezdůvodného obohacení. Úbytek majetku však nastal u Zemědělského družstva S. a žalovaná se proto neobohatila na úkor žalobce, ale na úkor tohoto družstva. Za této situace se žalobce nemůže úspěšně domáhat plnění na žalované, může se však obrátit na Zemědělské družstvo S., které je stále jeho dlužníkem, a domáhat se vypořádání svého majetkového podílu (viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 413/2000).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., namítaje nesprávné právní posouzení věci.

V dovolání uvedl, že poukaz odvolacího soudu na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 413/2000 je nepřipadný, neboť v jím řešeném sporu inkasoval od dlužníka plnění zmocněnec, který inkasem překročil meze svého zmocnění. Odlišnost podle dovolatele spočívala v tom, že dlužník měl možnost přesvědčit se, zda plní věřiteli. Bylo tedy pochybením na straně dlužníka, že poskytl plnění na základě nedostatečné plné moci. Přitom zmocněnec takto přijaté plnění dlužníku vrátil.

V projednávané věci však v době plnění „nikdo neměl potuchy a ani nemohl vědět, že dlužník plní osobě, která nebyla oprávněna k přijetí plnění.“ V té době totiž neexistoval žádný rozsudek zpochybňující platnost smlouvy o postoupení pohledávky. Podle ustanovení § 457 obč. zák., je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému to, co podle ní dostal. Žalovaná podle smlouvy o postoupení pohledávky dostala plnění – byla na ni převedena pohledávka a ona jako právní nástupce žalobce inkasovala její část od dlužníka.

Podle dovolatele je pro vznik bezdůvodného obohacení rozhodující okamžik přijetí plnění. Plnění od dlužníka přijala žalovaná. Jakmile je žalovaná přijala za situace, kdy byl dlužník v dobré víře, že plní oprávněnému subjektu, a o opaku se nemohl přesvědčit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možno požadovat, pak by měl obohacený plnit žalobci. V této souvislosti žalobce připomíná, že na dlužníka byl prohlášen konkurs a že případná pohledávka tohoto družstva vůči žalované je promlčena, což prakticky činí pohledávku žalobce vůči němu bezcennou. Vzhledem k tomu dovozuje, že za uvedené situace, kdy mu žalovaná nemohla vrátit pohledávku ve stavu, jak jí byla postoupena, se obohatila na jeho úkor, nikoliv na úkor Zemědělského družstva S.

Dovatel navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudek soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle § 524 odst. 1 obč. zák. může věřitel svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému. Podle odstavce 2 téhož ustanovení s postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená.

Podle § 526 odst. 1 obč. zák. je postupitel povinen postoupení pohledávky bez zbytečného odkladu oznámit dlužníkovi. Dokud postoupení pohledávky neoznámí dlužníkovi nebo dokud postupník postoupení pohledávky dlužníkovi neprokáže, zproští se dlužník závazku plněním postupiteli. Podle odstavce 2 téhož ustanovení, oznámí-li dlužník postoupení pohledávky postupitel, není dlužník oprávněn se dožadovat prokázání smlouvy o postoupení.

Jak již dovodil Nejvyšší soud v rozsudku publikovaném ve Sbírce soudních stanovisek a rozhodnutí pod č. 16/2004, od kterého nemá důvodu se odchýlit ani v projednávané věci, pouze platná smlouva o postoupení pohledávek může mít za následek změnu v osobě věřitele, kdy nový věřitel (postupník) nabývá nejen postupovanou pohledávku, ale spolu s ní též aktivní věcnou legitimaci k jejímu uplatnění a úplnému výkonu. Naproti tomu je otázka platnosti smlouvy o postoupení pohledávky nerozhodná z hlediska účinku splnění závazků dlužníkem postupníkovi, oznámí-li dlužník postoupení pohledávky postupitel. Za této situace, kdy dlužník není oprávněn dožadovat se prokázání smlouvy o postoupení pohledávky, zaniká jeho závazek splněním postupníkovi i v případě, že smlouva o postoupení pohledávky neexistuje (z jakéhokoli důvodu).

V případě, že žalobce postoupení pohledávky dlužníkovi neoznámil, je třeba zkoumat, zda mu žalovaná prokázala postoupení pohledávky smlouvou uzavřenou se žalobcem. Stalo-li se tak, je třeba si položit otázku, zda z vlastního obsahu smlouvy nebo z okolností, jež doprovázely její předložení, mohl dlužník (Zemědělské družstvo S.) zjistit, že postupitel (žalobce) jednal při uzavření postupní smlouvy v duševní poruše, která jej činila k tomuto právnímu úkonu neschopným (srov. § 38 odst. 2 obč. zák.). Jestliže takovou vědomost dlužníkovi přičíst nelze, pak platí, že plnění, které dlužník poskytl žalované na základě předložené smlouvy o postoupení pohledávky, mělo v příslušném rozsahu za následek zánik dluhu (§ 559 obč. zák.). Takový průkaz postoupení pohledávky je totiž třeba považovat za dostatečný ve smyslu ustanovení § 526 odst. 1 obč. zák. Kdyby požadavek průkazu postoupení pohledávky postupníkem měl zahrnovat i povinnost dlužníka prověřit platnost smlouvy o postoupení pohledávky v rovině neplatnosti dle § 38 odst. 2 obč. zák. dotazem na postupitele, pak by ustanovení § 526 odst. 1, věty druhé, obč. zák. bylo obsoletní, neboť dlužníkovo plnění by po kladném zodpovězení takového dotazu postupitelem podléhalo režimu § 526 odst. 2 obč. zák.

Založil-li odvolací soud své rozhodnutí pouze na tom, že povinnost zaplatit žalobci majetkový podíl z transformace nemohla zaniknout plněním žalované, protože smlouva o postoupení pohledávek, na jejímž základě Zemědělské druž-

stvo S. žalované plnilo, byla neplatná, aniž posuzoval splnění závazku z hlediska ustanovení § 526 obč. zák., je jeho právní posouzení věci neúplné a tedy i nesprávné. Proto Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V dalším řízení bude třeba doplnit skutková zjištění, když vzhledem k zaujatému právnímu názoru soud nezkoumal, zda žalobce oznámil postoupení pohledávky žalované, ani případně to, zda, případně jak žalovaná toto postoupení prokazovala dlužníkovi.

Jestliže dlužník porušil povinnost platit včas dohodnuté splátky úvěru jen proto, že mu věřitel znemožnil nakládat s peněžními prostředky uloženými na účtech, které pro dlužníka vedl, je vymáhání smluvní pokuty vzniklé porušením výše uvedené povinnosti dlužníka výkonem práva v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 obč. zák.).

(Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 8. 2004, sp. zn. 15 Co 162/2004)

Okresní soud v Karviné – pobočka v Havířově rozsudkem ze dne 16. 6. 2003 jednak zamítl žalobu, jíž se žalobkyně domáhala po žalovaných zaplacení částky 114 335,12 Kč představující smluvní pokutu, jednak uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobkyni náklady řízení ve výši 23 994,15 Kč. Zamítavý výrok ve věci samé okresní soud odůvodnil jednak tím, že ujednání o smluvní pokutě, které je součástí smlouvy o úvěru ze dne 26. 10. 1998, je neurčitě, a proto ve smyslu ustanovení § 37 obč. zák. neplatné, jednak tím, že požadavek žalobkyně na úhradu zmíněné smluvní pokuty je v rozporu s dobrými mravy. V tomto směru okresní soud poukázal na skutečnost, že 1) žalovaný měl u R. z., spořitelni a úvěrní družstvo dva běžné účty, jakož i spořicí účet, na kterých byly uloženy finanční prostředky, které měly být použity ke splacení úvěru. S těmito prostředky však 1) žalovaný nemohl disponovat v důsledku zavedení nucené správy ve spořitelním a úvěrním družstvu R. z. Úřadem pro dohled nad družstevními záložnami ze dne 31. 5. 2001 a posléze prohlášeného konkursu na majetek dlužníka, tedy R. z., spořitelního a úvěrního družstva, usnesením krajského soudu ze dne 17. 5. 2002. Dluh vzniklý neplacením splátek dle smlouvy o úvěru se snažil žalovaný řešit dohodou o započtení pohledávek, která však byla v důsledku zavedení nucené správy odmítnuta. Za situace, kdy žalovaní vyvinuli maximální snahu o splnění povinností vyplývajících ze smlouvy o úvěru a jejich prodlení bylo způsobeno do značné míry okolnostmi na straně věřitele, považoval okresní soud uplatnění nároku na zaplacení smluvní pokuty za postup, který je v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák.

Z obsahu spisu krajský soud konstatoval, že řízení v této věci bylo zahájeno žalobou podanou původním žalobcem R. z., spořitelni a úvěrní družstvo, a poté, kdy usnesením krajského soudu ze dne 17. 5. 2002 byl prohlášen konkurs na majetek původní žalobkyně, navrhl ustanovený správce konkursní podstaty JUDr. F. M. pokračování v řízení. Rozsudek okresního soudu byl vydán za trvání konkursu a v řízení jako žalobce vystupoval výše uvedený správce konkursní podstaty, a to i v době vyhlášení napadeného rozsudku.

Správce konkursní podstaty JUDr. F. M. podal proti rozsudku okresního soudu odvolání, v němž jednak namítal nesprávnost závěru okresního soudu, pokud jde o určitost ujednání o smluvní pokutě, a dovozoval, že z textu smlouvy o úvěru

v části týkající se smluvní pokuty lze jednoznačně dovodit výši smluvní pokuty 36 % z dlužné částky, tedy z nezaplacené jistiny i z nesplacených úroků z úvěru. Nepovažuje proto za správný závěr okresního soudu o neplatnosti ujednání o smluvní pokutě podle § 37 obč. zák. Rovněž namítal nesprávný závěr o tom, že uplatnění smluvní pokuty je v rozporu s dobrými mravy dle ustanovení § 3 odst. 3 obč. zák. s tím, že ujednání o smluvní pokutě se prioritně řídí ustanovením § 261 odst. 4 obč. zák., a proto nelze použít ustanovení § 545 odst. 3 obč. zák., ale je třeba aplikovat ustanovení § 300 obč. zák., podle kterého okolnosti vylučující odpovědnost nemají vliv na povinnost platit smluvní pokutu. Pokud okresní soud poukazoval na skutečnost, že 1) žalovaný měl původní žalobkyni zablokovány finanční prostředky, a proto nemohl akceptovat navrhovaný zápočet vzájemných pohledávek, bylo to z důvodů stojících mimo rozhodovací činnost původní žalobkyně s ohledem na zavedení regulačních opatření Úřadem pro dohled nad družstevními záložnami. Pokud nebylo možno pro rozpor se zákonem provést zápočet vzájemných pohledávek, pak soud nemohl kvalifikovat chování původní žalobkyně jako chování, které je v rozporu s dobrými mravy, a nárok žalobkyně na zaplacení smluvní pokuty považovat za neplatný pro rozpor s dobrými mravy.

Krajský soud konstatoval, že po vydání rozsudku okresního soudu navrhl správce konkursní podstaty s poukazem na ustanovení § 107a o. s. ř., aby do řízení na jeho místo vstoupila obchodní společnost A., s. r. o., a okresní soud svým usnesením ze dne 24. 11. 2003 tomuto návrhu vyhověl. Následně v průběhu odvolacího řízení navrhla obchodní společnost A., s. r. o., s poukazem na ustanovení § 107a o. s. ř., aby na její místo, coby žalobkyně, nastoupila obchodní společnost I., s. r. o., které v řízení uplatněnou pohledávku postoupila smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 7. 8. 2003, a krajský soud usnesením ze dne 16. 4. 2004 tomuto návrhu vyhověl a nadále jednal s obchodní společností I., s. r. o., jako s žalobkyní.

Žalobou byla původně uplatněna pohledávka ve výši 321 401,90 Kč představující jednak dlužnou jistinu z úvěrové smlouvy ve výši 187 708,47 Kč, dále úrok z úvěru ve výši 19 358,38 Kč a smluvní pokutu ve výši 114 335,12 Kč. Ohledně částky 207 066,85 Kč (dlužná jistina a úrok z úvěru) s 6,5% úrokem z prodlení od 27. 2. 2002 do zaplacení bylo rozhodnuto částečným rozsudkem pro uznání ze dne 9. 9. 2002 za situace, kdy žalovaní tuto pohledávku v průběhu řízení uznali.

Krajský soud v Ostravě rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Napadeným konečným rozsudkem bylo rozhodnuto o nároku žalobkyně na zaplacení smluvní pokuty, jež byla vyčíslena částkou 114 335,12 Kč, přičemž okresní soud ohledně tohoto nároku žalobu zamítl jednak proto, že dohodu o smluvní pokutě tak, jak je uvedena v bodě II. úvěrové smlouvy, považoval za neplatnou s poukazem na ustanovení § 37 obč. zák., jednak dovozoval, že vymáhání této smluvní pokuty je v rozporu s dobrými mravy dle ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák.

Institut smluvní pokuty je obecně upraven v ustanovení § 544 a násl. obč. zák. a pro obchodní závazkové vztahy platí tato úprava s modifikací provedenou v § 300–302 obch. zák. Dohoda o smluvní pokutě musí mít obligatorně písemnou formu a nezbytnými náležitostmi této dohody je jednak určení závazku, který je smluvní pokutou zajišťován, jednak výše smluvní pokuty, přičemž tato výše může být určena i pouze způsobem, jakým má být stanovena.

V předmětné věci byla dodržena písemná forma dohody o smluvní pokutě a z textu této dohody je rovněž zřejmé, že smluvní pokutou má být zajišťováno včasné splnění závazku vyplývající z úvěrové smlouvy, to jest postupné splácení jistiny a úroků v měsíčních splátkách dle splátkového kalendáře. Z listiny založené na č. I. 9 je pak zřejmé, že jednotlivé měsíční splátky činily částku 20 712 Kč a každá z těchto splátek představovala konkrétní částku úhrady jistiny a úroků. Způsob stanovení výše smluvní pokuty byl pak v odstavci II. dohodnut tak, že činí „36 % ročně, na kterou se navyšuje úrok z úvěru u nesplacené jistiny a úroků nebo její části dle článku I. bodu 1 této smlouvy k nim vázaných.“ K této formulaci 1) žalovaný uvedl, že jí nerozuměl, ale nepřikládal jí žádný význam, neboť předpokládal, že úvěr řádně splatí. Žalobkyně v dohodě stanovený způsob výpočtu smluvní pokuty vykládala tak, že smluvní pokuta činí 36 % ročně z dlužné částky, tedy jak z nesplacené jistiny, tak z nesplacených úroků z úvěru, a slovní spojení „se navyšuje úrok z úvěru“ představuje pouze způsob výpočtu sjednané smluvní pokuty tak, že se tato vypočítává denně stejným způsobem, jak se počítá úrok z úvěru. V průběhu odvolacího jednání právní zástupkyně žalobkyně uvedla, že výši smluvní pokuty je třeba vyložit tak, že pro případ prodlení s úhradou jistiny se dohodnutý úrok zvyšuje na 36 % ročně a toto zvýšení jinak dohodnutého úvěru bylo dojednáno jako smluvní pokuta. Současně připustila, že ujednání o smluvní pokutě, týkající se prodlení s placením úroků, je zmatečné a není schopna jednoznačně vyložit způsob výpočtu výše smluvní pokuty v případě prodlení s úhradou úroků.

Krajský soud konstatoval, že text představující stanovení výše smluvní pokuty je nesrozumitelný, a za situace, kdy ani účastníci nebyli schopni jednoznačně vyjádřit, jaká byla jejich vůle při formulaci způsobu výpočtu smluvní pokuty, pak krajský soud shodně s okresním soudem zastává názor, že dohoda o smluvní pokutě je absolutně neplatná dle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák. pro její nesrozumitelnost v podstatné části týkající se výše smluvní pokuty.

Pro úplnost se krajský soud zabýval i dalším vyjádřeným důvodem, pro který okresní soud žalobu na zaplacení smluvní pokuty zamítl, spočívajícím v tom, že uplatnění smluvní pokuty s ohledem na konkrétní okolnosti případu je výkonem práva, který je v rozporu s dobrými mravy. V této souvislosti konstatoval, že smluvní pokuta je nejen jedním ze způsobů zajištění závazku, ale současně má i sankční povahu, neboť v případě porušení závazku představuje další majetkový nárok k tíži dlužníka. Z výsledků dokazování je zřejmé, že žalovaní plnili své závazky z úvěrové smlouvy a řádně spláceli měsíční splátky až do doby, kdy rozhod-

nutím Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami ze dne 29. 2. 1999 a opakovaně rozhodnutím ze dne 29. 2. 2000 byla omezena činnost původní žalobkyně R. z., spořitelního a úvěrového družstva, což zahrnovalo i omezení v nakládání s vklady členů družstva. Toto omezení se dotklo žalovaných, kteří měli na účtech původní žalobkyně uloženy své finanční prostředky ve výši 71 096,19 Kč, a mohlo výrazně snížit možnost žalovaných platit v termínech splátky úvěru dle úvěrové smlouvy. Jestliže původní žalobkyně jako věřitelka z úvěrové smlouvy na jedné straně zapříčinila stav, kdy žalovaní jako dlužníci z úvěrové smlouvy nemohli nakládat se svými finančními prostředky uloženými na účtech vedených původní žalobkyní, a na druhé straně původní žalobkyně uplatnila žalobou nárok na zaplacení smluvní pokuty v souvislosti s porušením závazku žalovaných jako dlužníků z úvěrové smlouvy platit včas dohodnuté splátky úvěru, lze považovat takovýto výkon práva za rozporný s dobrými mravy a z toho důvodu nelze dle ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. v žalobě uplatněný nárok přiznat. Ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. je ustanovením, které reguluje v obecné rovině meze a způsob výkonu subjektivních práv a lze je tedy aplikovat i na předmětný závazkový vztah z úvěrové smlouvy, která je upravena obchodním zákoníkem.

S ohledem na výše uvedené závěry pak krajský soud rozsudek okresního soudu ve věci samé jako věcně správný dle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil.

Obchodním vedením společnosti ve smyslu ustanovení § 134 obch. zák. je řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.

Právní úkon, kterým se realizuje rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, jež má více jednatelů, je jednáním jménem společnosti, k němuž je oprávněn každý z jednatelů samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak (§ 133 odst. 1 obch. zák.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003)

Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 28. 11. 1997 zamítl návrh, aby soud určil, že smlouva uzavřená mezi žalobkyní a žalovaným dne 15. 1. 1996, kterou měla žalobkyně prodat žalovanému nemovitosti specifikované ve výroku tohoto rozsudku, je neplatná, eventuálně, že tato kupní smlouva zanikla odstoupením (první výrok), a žalobkyni uložil zaplatit žalovanému náklady řízení ve výši 70 710 Kč (druhý výrok).

V odůvodnění rozsudku soud prvního stupně zejména uvedl, že po provedeném dokazování vycházel ze skutečnosti, že žalobkyně uzavřela s žalovaným „prostřednictvím svého jednatele“ Ing. K. K., který měl právo za společnost samostatně jednat, kupní smlouvu, na základě které žalovanému prodala sporné nemovitosti za částku 1 500 000 Kč. Kupní cena měla být zaplacená hotově v den podpisu smlouvy, tj. 15. 1. 1996, účastníci ale uzavřeli téhož dne dodatek, podle kterého dohodnutá kupní cena 1 500 000 Kč byla žalovaným složena na rezervní účet K. banky – okresní pobočky v K. (na němž se doposud nachází), s tím, že bude prodávající (žalobkyni) poukázána poté, co bude proveden „vklad u katastrálního úřadu“.

Soud prvního stupně neshledal důvod „pro neplatnost nebo nesrozumitelnost dodatku“, když v tomto dodatku byl způsob zaplacení zcela jednoznačně vyjádřen, a zmíněný dodatek nepovažoval za neplatný ani „v souvislosti s jeho nejasností, nesrozumitelností nebo neurčitostí“ kvůli tomu, že v něm není přesně uvedeno, co se stane s penězi v případě, že ke „vkladu“ nedojde.

Vzhledem k přijatému závěru o platnosti dodatku nepovažoval soud prvního stupně „ani po právu odstoupení od smlouvy“, když tato možnost (rozuměj možnost odstoupit od smlouvy) sice původně v jejím článku III. byla zakotvena, ovšem zmíněný článek byl dodatkem změněn, což bylo také důvodem pro zamítnutí žaloby v části požadující určení zániku smlouvy odstoupením, jelikož důvody pro odstoupení od smlouvy shledány nebyly.

Soud prvního stupně neakceptoval ani argumentaci žalobkyně, která smlouvu považovala za neplatnou pro rozpor, popřípadě obcházení zákona – ustanovení § 66 odst. 3 a § 134 obch. zák., a pro rozpor s dobrými mravy.

V tomto směru soud akcentoval rozdíl mezi obchodním vedením společnosti podle ustanovení § 134 obch. zák., které směřuje dovnitř společnosti a které náleží do působnosti jednatelů a vyžaduje souhlasu většiny jednatelů, a jednáním jménem společnosti, k němuž je příslušný statutární orgán.

Uzavření kupní smlouvy s žalovaným soud prvního stupně nepovažoval za rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, pro které by byl potřebný souhlas většiny jednatelů, protože „v daném případě“ nejde o rozpor s ustanovením § 134 obch. zák. ani o jeho obcházení. Z totožných důvodů neměl smlouvu za neplatnou ani z důvodu rozporu či obcházení ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák.

V souvislosti s chováním jednatele žalobce (Ing. K.) soud prvního stupně sice připomenul, že podle zápisu z 3. 8. 1995 měli jednatelé „podepisovat jménem společnosti ne samostatně, ale pouze oba najednou“, nicméně tato změna se nepromítla v zápisu v obchodním rejstříku, nebyla tak známa třetím osobám a na tuto skutečnost nepamatovaly ani stanovy žalobkyně. Proto byli jednatelé žalobkyně oprávněni „samostatně jednat“.

Co se týče žalobkyní namítaného rozporu smlouvy s dobrými mravy vybudovaného na tvrzení o nepřiměřeně nízké ceně, za kterou byly nemovitosti převedeny, ani v této části nepovažoval soud prvního stupně argumentaci žalobkyně za důvodnou.

Byl v odůvodnění rozhodnutí výslovně uvedl, že při řešení této otázky vycházel „z naprosté smluvní volnosti“, která mezi subjekty kupní smlouvy existuje a která je „společensky uznávaným míněním“, ve skutečnosti přihlédl ke stavu sporných nemovitostí, vyčísleným nákladům na jejich opravu, jakož i k tomu, že žalobkyně „získala jmění“ vkladem V. K., a. s., „ve výši 637 000 Kč a pozemky kolem 300 000 Kč, čili jde o cenu kolem 1 000 000 Kč.“ Vzhledem k rozdílům ve znaleckých posudcích a nabídkách realitních kanceláří – rozpětí od 4 000 000 do 14 000 000 Kč – dále konstatoval, že „nelze jednoznačně říci, jaká je správná tržní hodnota“ sporných nemovitostí.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 2. 2003 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení změnil tak, že žalobkyni uložil zaplatit žalovanému na nákladech řízení 56 265 Kč; jinak tento rozsudek potvrdil (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

Odvolací soud především doplnil dokazování výpisy z účtů u K. banky, a. s., pobočky K. a usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 10. 2002. Zjistil, že 15. 1. 1996 byla na účet vložena částka 900 000 Kč a že platebním příkazem z téhož data byla na účet poukázána další částka 600 000 Kč, s tím, že platební příkaz „došel do K. banky“ dne 25. 1. 1996. Z výše citovaného usnesení dále zjistil, že jím bylo zamítnuto odvolání státního zástupce proti rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 19. 7. 2001, kterým byl Ing. K. K. podle ustanovení § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby z pokusu trestného činu porušování povinností při správě cizího majetku, kterého se měl jako jednatel žalobkyně dopustit tím, že

sporné nemovitosti prodal kupní smlouvou z 15. 1. 1996 žalovanému pod cenou. „Trestní soudy“ se zabývaly i otázkou přiměřenosti sjednané kupní ceny, přičemž vzaly v úvahu, že při stanovení její výše byl brán zřetel i na plánovaný obchvat komunikace, v důsledku něhož „by bylo nutno zbourat některé objekty,“ jakož i to, že žalobkyně byla v situaci, kdy naléhavě potřebovala hotové peníze. Přitom přihlížely i k posudku znalce E. G., z něhož plyne, že trh s nemovitostmi byl v dané době nasycen a prodej areálu „by byl zřejmě dlouhodobější záležitostí.“

Ani po takto doplněném řízení – pokračoval odvolací soud – nebylo možno dojít k jinému závěru, než k jakému dospěl soud prvního stupně. Co do posouzení (ne)platnosti smlouvy z 15. 1. 1996, se odvolací soud zcela ztotožnil s „názory“ uvedenými v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a jeho argumentaci pouze doplnil v tom směru, že rozpor s dobrými mravy by musel být prokázán ve vztahu k účastníkům kupní smlouvy, což žalobkyni ani nebylo tvrzeno.

Odvolací soud shledal napadené rozhodnutí správným i v zamítavém výroku, jímž bylo rozhodnuto o požadavku žalobkyně na určení, že kupní smlouva z 15. 1. 1996 zanikla odstoupením. Přitakal tak závěru soudu prvního stupně, že dodatkem ze dne 15. 1. 1996 bylo účastníky „dojednáno“ nové znění článku III. kupní smlouvy, v němž byl odchýlně dohodnut způsob úhrady kupní ceny a vypuštěno ujednání o možnosti odstoupení od smlouvy.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, odkazující co do jeho přípustnosti na ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. a spatřující zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v řešení otázky „vztahu tvorby a projevu vůle právnických osob z hlediska posuzování platnosti jejich právních úkonů“, jakož i v tom, že neplatnost kupní smlouvy podle ustanovení § 39 obč. zák. pro rozpor s dobrými mravy posoudil odvolací soud jinak než dovolací soud v rozsudku ze dne 21. 8. 2000 a že „některé právní otázky“ řešil v rozporu s hmotným právem, popřípadě je pomínil.

Dovolatelka uplatňuje dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., když zpochybňuje správnost právního posouzení věci odvolacím soudem i úplnost zjištění skutkového stavu.

Vzhledem k tomu, že odvolací soud se v odůvodnění svého rozsudku z větší části pouze přihlásil k závěrům soudu prvního stupně, dovolatelka rovněž odkazuje na obsah svého odvolání z 17. 1. 1998 a žádá, aby „byl vzat za součást“ dovolání.

Setrvává na názoru, že kupní smlouva je neplatná podle ustanovení § 39 obč. zák., a to jednak pro rozpor se zákonem (s ustanoveními § 66 odst. 3 a § 134 obč. zák. v rozhodném znění), popřípadě z důvodu jeho obcházení, a jednak pro rozpor s dobrými mravy (§ 3 obč. zák.) a zásadami poctivého obchodního styku (§ 265 obč. zák.). Vedle toho zároveň zdůrazňuje, že již ve vyjádření ze 14. 11. 1996 se dovolala neplatnosti kupní smlouvy pro omyl (§ 49a obč. zák.), přičemž od smlouvy také v souladu s jejím čl. III. odstoupila, když dodatek č. 1 ke kupní smlouvě posoudila jako neplatný pro neurčitost (§ 37 odst. 1 obč. zák.).

Náležité posouzení této otázky – pokračuje dovolatelka – je zásadním způsobem ovlivněno definitivním jednoznačným zjištěním učiněným až po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně, podle něhož celá kupní cena ve výši 1 500 000 Kč nebyla na účet složena (k 15. 1. 1996 byla vložena pouze částka 900 000 Kč a částka 600 000 Kč byla na účet převedena až 25. 1. 1996), v důsledku čehož nebyla dodržena lhůta splatnosti ani podle čl. III. smlouvy, ani podle jejího dodatku.

Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle bodu 17., hlavy I., části dvanácté, č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001. O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud odvolání – ve shodě s bodem 15., hlavy I., části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. – rovněž projednal a rozhodl o něm podle dosavadního znění občanského soudního řádu.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné (s výjimkami zakotvenými v odstavci 2) podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř.; vady vyjmenované v tomto ustanovení (tzv. zmatečnosti), k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), ovšem nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplynuly.

Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je dále přípustné za podmínek uvedených v ustanoveních § 238 a § 239 o. s. ř. V posuzovaném případě však přípustnost dovolání nezakládá ani ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (rozsudek odvolacího soudu není rozsudkem měnícím, nýbrž potvrzujícím), ani ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (rozsudek ze dne 28. 11. 1997 je prvním rozsudkem okresního soudu ve věci). Přípustnost dovolání nelze dovodit ani z ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., neboť odvolací soud přípustnost dovolání výrokem potvrzujícího výroku nevyslovil.

Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., kterého se rovněž žalobkyně výslovně dovolává. Podle tohoto ustanovení, nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napade-

né rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam. Dovolání může být ve smyslu citovaného ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního právního významu. Přípustnost dovolání pak není založena pouhým tvrzením dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce má, nýbrž až zjištěním (závěrem), že tomu tak vskutku je.

Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tudíž o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

Ve výše uvedeném smyslu musí mít rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce především z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (co do obecného dopadu na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů, tj. odvolacího soudu a odvolacích soudů nebyla vyřešena, nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů, tedy představuje-li v tomto směru odlišné (nové) řešení této právní otázky (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1339/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 13, ročník 1997, pod číslem 101). Přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. je podmíněna nejen tím, že rozhodnutí je zásadního významu z hlediska svého obecného dopadu do poměrů sporů jiných (obdobných), nýbrž i tím, že dotčené právní posouzení věci je významné pro věc samu (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 27/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V projednávané věci řešil odvolací soud právní otázku platnosti kupní smlouvy uzavřené dne 15. 1. 1996 mezi žalobkyní (prodávající) a žalovaným (kupujícím), a to z pohledu žalobkyní tvrzeného rozporu s ustanoveními § 134 a § 66 odst. 3 obch. zák., ve znění účinném k datu uzavření smlouvy, popřípadě jejich obcházení, rozporu s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku, jakož i z hlediska požadavku určitosti dodatku č. 1 k této smlouvě, a dále co do žalobkyní tvrzeného zániku smlouvy odstoupením.

Podle názoru Nejvyššího soudu výše uvedená, ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. vyžadovaná kritéria rozhodnutí odvolacího soudu splňuje v řešení právní otázky, zda uzavření kupní smlouvy, kterou právnická osoba (společnost s ručením omezeným) převádí vlastnictví k majetku (zde k nemovitostem) na třetí osobu, je rozhodnutím o obchodním vedení společnosti ve smyslu ustanovení § 134 ob-

chodního zákoníku (a vyžaduje tak souhlas většiny jednatelů, nestanoví-li společenská smlouva jinak) či nikoliv, přičemž právě a jen v tomto rozsahu shledává dovolání žalobkyně přípustným.

Vzhledem k datu uzavření kupní smlouvy (15. leden 1996) je pro další úvahy rozhodující výklad zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění zákonů č. 600/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 286/1993 Sb., č. 156/1994 Sb. a č. 84/1995 Sb.

Podle ustanovení § 133 obch. zák. statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak (odstavec 1). Omezit jednatelská oprávnění může pouze společenská smlouva, stanovy nebo valná hromada. Takové omezení je však vůči třetím osobám neúčinné (odstavec 2). Jednatele jmenuje valná hromada z řad společníků nebo jiných fyzických osob (odstavec 3). K rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, které náleží do působnosti jednatelů, se vyžaduje souhlasu většiny jednatelů (§ 134 obch. zák.).

Podle ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák., neurčují-li zákon, stanovy nebo společenská smlouva jinak, mohou se statutární a jiné orgány usnášet, jen je-li přítomna nadpoloviční většina jejich členů, a k usnesení je zapotřebí většiny přítomných členů. Při rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího. Stanovy či společenská smlouva mohou připustit i písemné hlasování a hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky mimo zasedání orgánu, pokud s tím souhlasí všichni členové orgánu. Hlasující se pak považují za přítomné.

Shora citované ustanovení § 134 obch. zák. upravuje způsob rozhodování statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným v případech, kdy má společnost více jednatelů. Jde o rozhodování, tj. tvorbu společné vůle několika osob, které jsou jednatelem společnosti, a to ve věcech obchodního vedení společnosti, které spadá do jejich působnosti. Pojem „obchodní vedení“ je v právní teorii převážně vykládán jako řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech (viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 419–420).

Přestože se rozhodnutí přijatá podle ustanovení § 134 obch. zák. mohou následně realizovat formou právních úkonů (tj. i uzavíráním smluv, včetně smluv kupních), nelze tyto právní úkony pod rozhodnutí o obchodním vedení společnosti subsumovat. Představují totiž jednání jménem společnosti, k němuž je oprávněn každý z jednatelů samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak. Přitom závěr, že určuje-li společenská smlouva, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně, nejde o omezení jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 133 odst. 2 obch. zák., ale o určení způsobu jednání jménem společnosti podle ustanovení § 133 odst. 1 obch. zák., Nejvyšší soud formuloval již v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 58/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Jelikož ze skutkových zjištění učiněných soudy obou stupňů (jejichž správnost a úplnost dovolatelka nemohla důvodně zpochybnit, když u dovolání přípustného podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. jí dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř. nenáleží) takové určení způsobu jednání jménem společnosti nevyplývá a jménem žalobkyně tak byl oprávněn jednat jednatel Ing. K. samostatně, je právní posouzení věci soudy obou stupňů v řešení otázky platnosti kupní smlouvy z 15. 1. 1996 co do žalobkyní tvrzeného rozporu, popřípadě obcházení ustanovení § 134 a § 66 odst. 3 obch. zák. správné.

Ve vztahu k dalším dovolatelkou namítaným důvodům (ne)platnosti kupní smlouvy Nejvyšší soud uzavírá, že posouzení, zda smlouva je rozporná s dobrými mravy, popř. zásadami poctivého obchodního styku, je závislé na konkrétních okolnostech a poměrech smluvních stran, pročez má význam právě a jen pro projednávanou věc a nesplňuje tak podmínku judikatorního přesahu do poměrů sporů jiných (obdobných). Tentýž závěr se uplatní i co do žalobkyní tvrzené neplatnosti dodatku č. 1 pro neurčitost, když i zde jde o posouzení a vyhodnocení konkrétního právního úkonu účastníků.

V této souvislosti Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že nejde o případ, kdy by odvolací soud výše uvedené otázky vyřešil v rozporu s dosavadní judikaturou. Za nepřipadný považuje i odkaz dovolatelky na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 871/2000, a v něm obsažený závěr o neplatnosti smlouvy o prodeji nemovitosti podle § 39 obč. zák. pro rozpor s dobrými mravy přijatý v situaci zcela odlišné od projednávané věci, totiž v případě personálního propojení společníků veřejné obchodní společnosti (prodávající) se společností, jež měla nemovitosti nabýt.

Za zásadně právně významné Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu nepovažuje ani co do posouzení „platnosti“ odstoupení od smlouvy (a eventuálního zániku smlouvy z tohoto důvodu). I v tomto směru jde o právní závěry vybudované na základě skutkových zjištění o obsahu úkonů smluvních stran, přičemž to, zda v daném případě byly splněny zákonem uvedené předpoklady pro vznik práva na odstoupení od smlouvy, opět postrádá potřebný význam z hlediska obecného dopadu na rozhodovací činnost soudů.

Zbývá vypořádat se s výhradou dovolatelky, že se odvolací soud nezabýval námitkou relativní neplatnosti dodatku č. 1 pro omyl prodávajícího (§ 49a obč. zák.), jenž měl spočívat v přesvědčení Ing. K., že kupní cena 1 500 000 Kč byla 15. 1. 1996 složena na účet u K. banky, a. s., pobočky v K., která je podřaditelná dovolacímu důvodu předvídanému ustanovením § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Odvolací soud tím, že se přihlásil k závěrům učiněným soudem prvního stupně, se ztotožnil s jeho posouzením smlouvy z 15. 1. 1996 ve znění dodatku č. 1 jako platné, přičemž závěr o platnosti smlouvy (a jejího dodatku) v sobě nepochybně

zahrnuje vyhodnocení, že zde není dán žádný z důvodů absolutní neplatnosti smlouvy (dodatku ke smlouvě), popřípadě dovolatelkou tvrzený důvod její relativní neplatnosti pro omyl podle § 49a obč. zák. (žalobkyně ostatně ani v dovolání netvrdila nic o tom, že žalovaný tvrzený omyl žalobkyně vyvolal, popřípadě proč o něm musel vědět, a skutečnosti tomuto nasvědčující nevyšly ani v řízení najevo, nehledě k tomu, že vzhledem k ustanovení § 567 odst. 2 obč. zák. v rozhodném znění byl závazek žalovaného splněn – při absenci jiné dohody – okamžikem, kdy byla částka poukázána, tj. v případě bezhotovostní platby prostřednictvím peněžního ústavu /při splnění předpokladu připsání platby na účet/ okamžikem podání příkazu k úhradě). Řízení před soudy obou stupňů proto dovolatelkou namítanou vadou postiženo není.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je co do řešení právní otázky, pro kterou bylo dovolání připuštěno, správné a Nejvyšší soud neshledal ani existenci vad, k nimž přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Ten, na koho správce konkursní podstaty v rámci zpeněžování (§ 27 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) převedl majetek sepsaný do konkursní podstaty jako vlastnictví úpadce, se stává vlastníkem takového majetku bez zřetele k tomu, zda později vyšlo najevo, že majetek v době zpeněžení vlastnický náležel někomu jinému.

Neuplynula-li tomu, kdo tvrdí, že jeho vlastnické právo k majetku zpeněženému správcem konkursní podstaty jako součást majetku konkursní podstaty vylučovalo příslušnost tohoto majetku ke konkursní podstatě, dosud lhůta k podání vylučovací žaloby podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, může se žalobou podanou podle tohoto ustanovení proti správci konkursní podstaty domáhat vyloučení náhradního peněžitého plnění získaného správcem konkursní podstaty za zpeněžený majetek z konkursní podstaty. Se žalobou na určení vlastnického práva (§ 80 písm. c/ o. s. ř.) podanou vůči tomu, kdo majetek zpeněžením nabyl, však taková osoba uspět nemůže.

Byl-li výtěžek zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty vyplacen úpadcovým věřitelům, může se ten, kdo tvrdí, že výtěžek zpeněžení byl vyplacen neprávem, neboť podle hmotného práva měl ke zpeněženému majetku „lepší právo“ než úpadce, domáhat vydání bezdůvodného obohacení žalobou směřující vůči osobám, mezi které byl rozdělen; účinnému uplatnění takového nároku není na překážku ani případný negativní výsledek sporu o vyloučení majetku, jehož následným zpeněžením byl výtěžek získán, z konkursní podstaty.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 29 Odo 394/2002)

O k r e s n í s o u d v Nymburce rozsudkem ze dne 16. 2. 2001, ve znění doplňujícího rozsudku téhož soudu ze dne 14. 11. 2001, určil, že vlastníci tam označeného pozemku je žalobkyně (bod I. výroku), zamítl žalobu o určení, že kupní smlouva uzavřená mezi žalovanými 20. 8. 1996, týkající se označených pozemků, je neplatná (bod II. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod III. výroku).

K odvolání žalovaných, jež směřovalo proti výroku o určení vlastnictví, K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 1. 2002 rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku o nákladech řízení (první výrok), potvrdil jej ve výroku o určení vlastnictví (druhý výrok), a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (třetí výrok). Odvolací soud přitakal soudu prvního stupně v závěru, že žalobkyně má – ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. – naléhavý právní zájem na určení vlastnictví k pozemku, a přisvědčil mu i v tom, že kupní smlouva ze dne 20. 8. 1996, kterou druhý žalovaný (jako prodávající) prodal první žalované (jako kupující) sporný pozemek (dále též jen „kupní smlouva“), je v intencích ustanovení § 39 obč. zák. absolutně neplatným právním úkonem. Podle odvolacího soudu totiž druhému žalované-

mu, „bývalému státnímu podniku“ (ve skutečnosti je ovšem druhým žalovaným správcem konkursní podstaty státního podniku), bylo známo, že pozemek byl v roce 1993 rozhodnutím pozemkového úřadu v rámci restitucí vydán žalobkyni (schválením dohody o vydání pozemků mezi žalobkyni jako oprávněnou osobou a Zemědělským družstvem P. L. jako povinnou osobou). Odvolací soud nepokládal za opodstatněnou ani námitku žalovaných, že zařazení nemovitosti do konkursní podstaty úpadce brání žalobkyni v uplatnění nároku na určení vlastnictví, s tím, že druhý žalovaný před uzavřením kupní smlouvy věděl, že není vlastníkem pozemku, a v dobré víře o tom, že kupuje pozemek od vlastníka, nebyla ani první žalovaná. Druhému žalovanému nic nebránilo pozemek po ověření, zda byl do konkursní podstaty zahrnut oprávněně, vyjmout z konkursní podstaty.

Druhý žalovaný podal proti rozsudku odvolacího soudu včasné dovolání, namítaje, že soud měl zkoumat nejen dobrou víru úpadce, nýbrž i dobrou víru správce konkursní podstaty, s tím, že jak on, tak první žalovaná uzavřeli kupní smlouvu v dobré víře; kupní smlouva je proto platná, stejně jako zahrnutí pozemku do konkursní podstaty úpadce. Prodej byl navíc schválen věřitelským výborem a soudem a ani katastrální úřad neshledal překážku pro zápis vlastnického práva první žalované. Vzhledem k tomu, že zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), je ve vztahu k občanskému soudnímu řádu zákonem speciálním, byl nutný postup podle § 19 ZKV. Tímto způsobem (tedy tak, že by na základě výzvy soudu podala žalobu o vyloučení pozemku z konkursní podstaty) však žalobkyně nepostupovala. Po zpeněžení pozemku pak již taková žaloba nemohla být úspěšná. Na žalobě o určení vlastnictví tedy nebyl ani naléhavý právní zájem, když žalobkyně měla postupovat v souladu se zákonem o konkursu a vyrovnání. Kdyby soudy při rozhodování v podobných otázkách uznávaly oprávněnost žaloby o určení, nemělo by ustanovení § 19 ZKV žádný smysl. Potud jsou proto oba rozsudky v rozporu s právem. Uvedeným postupem byl podle dovolatele též porušen článek 2 odst. 2 Ústavy České republiky, nehledě k jejímu článku 11 odst. 1 (když první žalovaný se v dobré víře stal vlastníkem nemovitosti a postupem v rozporu s hmotným právem je jeho vlastnické právo ohroženo, stejně jako jeho právní jistota). Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním (s výjimkou zamítavého výroku) i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Podáním podaným na poštu k přepravě 28. 5. 2002 a došlým soudu 29. 5. 2002 se k dovolání druhého žalovaného připojila první žalovaná, považující je za důvodné a shodné s ním žádající zrušení rozsudků obou stupňů. Nárok žalobkyně měl být i podle první žalované uplatněn žalobou na vyloučení věci z konkursní podstaty, což se nestalo.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání druhého žalovaného navrhuje dovolání odmítnout, případně je zamítnout. K tomu, že se druhý žalovaný dovolává dobré víry, žalobkyně uvádí, že zápis v katastru nemovitostí má konstitutivní povahu

a je obecně známo, že v řadě případů bylo zjištěno „duplicitní“ vlastnictví nemoovitosti. Žalobkyně též nepokládá za správný názor, jímž je zákon o konkursu a vyrovnání nadřazován občanskému soudnímu řádu. Ustanovení § 19 ZKV pak na její případ není použitelné, jelikož z dikce zákona vyplývá, že soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být zařazena do soupisu, aby se jejího vyloučení ze soupisu domáhal v určené lhůtě. Nic takového však žalobkyni nemohlo být uloženo. Dále nebylo zpochybňováno, zda věc má náležet do podstaty. Aktivita by musela vzejít od správce konkursní podstaty a hlavně ještě před zpeněžením. Pozemek žalobkyně byl nejen bezprávně zahrnut do podstaty, nýbrž i prodán; přitom není podstatné, zda se tak stalo za souhlasu soudu a věřitelského výboru. Zahrnutí pozemku do konkursní podstaty bylo protiprávní, neplatné, proto se nelze dovolávat vyloučení z podstaty; jediným správným způsobem nápravy je podle žalobkyně určovací žaloba a použití zákona o konkursu a vyrovnání není na místě.

Nejvyšší soud v první řadě poznamenává, že se zřetelem k obsahu podání z 28. 5. 2002 vychází z toho, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podal nejen druhý žalovaný, nýbrž (ve stejném rozsahu a s týmiž argumenty) i první žalovaná. I z pohledu první žalované pak jde – se zřetelem k formulaci poučení o dovolání v napadeném rozsudku – o dovolání včasné.

Odvolací soud účastníky poučil, že „Za splnění předpokladů uvedených v § 237 o. s. ř., je dovolání přípustné. Dovolání může účastník podat do dvou měsíců od doručení rozsudku k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím soudu prvního stupně.“

Dle ustanovení § 157 odst. 1 o. s. ř. (jež je dle § 211 o. s. ř. přiměřeně použitelné i v odvolacím řízení) je odvolací soud povinen v písemném vyhotovení rozsudku účastníky poučit o tom, zda proti rozsudku je přípustný opravný prostředek, nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost, tedy i o tom, zda proti rozsudku je přípustné dovolání. Takové poučení musí být formulováno jednoznačně, tak, aby z něj bylo zřejmé, že dovolání je (či při splnění výslovně uvedených předpokladů na základě úvahy Nejvyššího soudu může být) přípustné, nebo že přípustné není. Výše citované poučení odvolacího soudu tomuto požadavku neodpovídá.

Jelikož rozsudek ze dne 16. 2. 2001 byl prvním rozhodnutím okresního soudu ve věci samé, mohlo být dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu přípustné jen za podmínek uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (srov. též § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. a contrario). Nejvyšší soud pak již v usnesení uveřejněném pod číslem 51/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek vysvětlil, že může-li být dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé přípustné pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., je odvolací soud povinen v písemném vyhotovení rozhodnutí účastníky poučit o tom, že „proti tomuto rozhodnutí není přípustné dovolání, ledaže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu prostřednictvím v poučení označeného soudu prvního stupně, dospěje dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.“

Nesprávné poučení odvolacího soudu v této věci (jehož prostřednictvím se účastníkům nedostalo konkrétního poučení o předpokladech přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.) pak mělo za následek, že účastníkům uběhla lhůta pro podání dovolání až uplynutím čtyř měsíců od doručení rozhodnutí (§ 240 odst. 3 o. s. ř.), v případě první žalované tedy až 4. 7. 2002 (shodně srov. též usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 51/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 21/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nejvyšší soud pak shledává dovolání přípustnými podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když závěry formulované v rozsudcích soudů obou stupňů jsou ve výkladu konkursního práva zčásti rozporné s judikaturou Nejvyššího soudu a zčásti (co do postavení osoby, jež nabyla majetek zpeněžením konkursní podstaty) řeší problematiku, ke které se Nejvyšší soud zatím judikatorně nevyslovil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z obsahového hlediska dovolací argumenty vystihují dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

- 1) Rozhodnutím ze dne 20. 7. 1993 Okresní úřad – pozemkový úřad N. schválil dohodu uzavřenou mezi žalobkyní jako oprávněnou osobou a Zemědělským družstvem P. L. jako osobou povinnou, kterou byl žalobkyni mj. vydán i sporný pozemek; rozhodnutí bylo doručeno (zasláno na vědomí) i pozdějšímu úpadci.
- 2) Konkurs na majetek dlužníka – P. a k. P., státního podniku v likvidaci, byl prohlášen usnesením Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 31. 1. 1994; správcem konkursní podstaty dlužníka byl ustanoven druhý žalovaný.
- 3) Kupní smlouvou ze dne 20. 8. 1996 prodal druhý žalovaný první žalované sporný pozemek.

Se zřetelem k době uzavření kupní smlouvy je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný především výklad zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném k 20. 8. 1996, tj. ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb. a č. 94/1996 Sb.

Podle ustanovení § 18 odst. 1 ZKV soupis podstaty (dále jen „soupis“) provede správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpadcem a za součinnosti věřitelského výboru. Nesplnil-li úpadce povinnosti podle § 17 odst. 2 ZKV, uloží mu soud, aby se dostavil k sepsání zápisu o seznamu majetku a aby vydal potřebné listiny správci.

Ustanovení § 19 ZKV pak určuje, že jsou-li pochybnosti, zda věc náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2).

Z ustanovení § 27 ZKV se dále podává, že podstatu lze zpeněžit buď prodejem věci způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem, nebo prodejem mimo dražbu (odstavec 1). Prodej mimo dražbu skutečně správce se souhlasem soudu a věřitelského výboru a po slyšení úpadce za podmínek stanovených soudem. Věci lze prodat mimo dražbu i pod odhadní cenu. Obdobně lze převést i úpadcovy sporné nebo obtížně vymahatelné pohledávky (odstavec 2). Zpeněžení věci prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí provede soud na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného (odstavec 3).

Povahu soupisu majetku konkursní podstaty a předpokládaný postup správce konkursní podstaty při soupisu majetku konkursní podstaty popsal Nejvyšší soud podrobně již ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, Cpn 19/98, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „stanovisko“), pod bodem XXIX. (str. 197–199 /373–375/). Zde především formuloval a odůvodnil závěr, že provedení soupisu majetku patřícího do konkursní podstaty patří k jednomu ze základních úkolů správce konkursní podstaty. Soupis podstaty tvoří právní podklad pro zpeněžení majetku patřícího do podstaty; zpeněžen může být jen ten majetek, který byl sepsán, a správce je povinen zpeněžit veškerý sepsaný majetek, ledaže by byl ze soupisu zákonem stanoveným způsobem vyloučen.

Soupis majetku podstaty představuje titul, kterým správce konkursní podstaty dokládá (např. v řízení o zápisu vkladu vlastnického práva k nemovitostem do katastru nemovitostí), že je oprávněn se sepsaným majetkem při jeho zpeněžení nakládat.

Tamtéž Nejvyšší soud vysvětlil, že správce konkursní podstaty zařadí do soupisu majetku konkursní podstaty každou věc, pohledávku nebo právo mající majetkovou hodnotu, o nichž má za to, že patří nebo mohou patřit do podstaty, i když tu je pochybnost, zda do podstaty skutečně patří. O tom, u kterých věcí jsou pochybnosti, zda náleží do podstaty, a o důvodech, které k těmto pochybnostem vedou (včetně nároků uplatněných jinými osobami), správce vyrozumí konkursní soud.

Konkursní soud důvody zpochybňující zařazení věci do soupisu posoudí; podaří-li se pochybnosti odstranit, vydá správci pokyn, aby věc ze soupisu vyřadil, popřípadě aby věc sepsal bez poznámky. Osoby, které k věci uplatnily právo nepřipouštějící její soupis, konkursní soud – nebylo-li možné námitkám těchto osob uplatněným u správce konkursní podstaty nebo u konkursního soudu zcela vyhovět a věc ze soupisu vyřadit – usnesením vyzve, aby svůj nárok uplatnily žalobou podanou proti správci, kterou se budou domáhat vyloučení věci ze soupisu (tzv. vylučovací či excindační žalobou).

Podstatou vylučovací žaloby podle § 19 ZKV je pro konkurs (ale i pro účastníky řízení o žalobě) závazným způsobem vyřešit právě otázku, zda majetek sepsaný do konkursní podstaty (některá z jeho částí) byl do soupisu pojat oprávněně a zda zde není silnější právo jiné osoby než úpadce, které soupis tohoto majetku a jeho následné zpeněžení v konkursu vylučuje. Nejde o úpravu vlastní toliko konkursnímu právu; stejnou metodou (vylučovací žalobou, kterou musí podat ten, kdo se domnívá, že má k věci silnější právo) se totiž řeší (a z historického pohledu v českých zemích vždy řešil) i spor o majetek sepsaný v rámci výkonu rozhodnutí či exekuce (srov. např. § 267 o. s. ř.).

Platí také (a žalobkyně se mylí, tvrdí-li opak), že osoba, která tvrdí, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota do konkursní podstaty nepatří, může podat vylučovací žalobu bez ohledu na to, zda k jejímu podání byla konkursním soudem vyzvána. Legitimace k vylučovací žalobě je dána již tím, že věc byla správcem zařazena (zapsána) do soupisu podstaty. Soud ve smyslu ustanovení § 19 odst. 2 ZKV uloží této osobě podat vylučovací žalobu tehdy, jestliže tak dosud neučinila z vlastní iniciativy. Právní úprava tím sleduje, aby ten, kdo uplatňuje, že věc neměla být zařazena do soupisu, byl o nutnosti podat vylučovací žalobu (chce-li dosáhnout vyloučení věci ze soupisu podstaty) poučen; marné uplynutí stanovené lhůty pak má za následek nevyvratitelnou právní domněnku, že věc byla pojata do soupisu oprávněně a že tedy může být bez ohledu na původní pochybnosti, zda patří do podstaty, jako součást konkursní podstaty zpeněžena (srov. opět bod XXIX. stanoviska, str. 199 /375/).

I ze samotné dikce § 19 odst. 1 ZKV se pak podává, že za součást majetku konkursní podstaty úpadce se pokládá a zpeněžení ve prospěch konkursních věřitelů podléhá veškerý majetek, o kterém správce konkursní podstaty pořídil soupis a který z tohoto soupisu nebyl (zpravidla na základě výsledků řízení o vylučovací žalobě) vyloučen. Přitom nemusí jít ani o majetek ve vlastnictví úpadce, což pro dobu před 1. 5. 2000 bylo dovozováno výkladem (k tomu srov. bod XVII. stanoviska, str. 183 /359/) a pro dobu od 1. 5. 2000 plyne z dikce § 6 odst. 3 ZKV.

V rozsudku uveřejněném pod číslem 20/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (na nějž v podrobnostech odkazuje) pak Nejvyšší soud vysvětlil, že správce konkursní podstaty může zpeněžit majetek, který již nemůže být (typicky postupem podle § 19 odst. 2 ZKV) z konkursní podstaty vyloučen a o jehož defini-

tivní příslušnosti ke konkursní podstatě tak nemá pochybnosti. Zpeněžení majetku (tam, kde správce konkursní podstaty pochybnosti původně měl) je zpravidla možné po marném uplynutím lhůty, kterou konkursní soud stanovil tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být do soupisu zařazena, k podání žaloby vůči správci, nebo po zamítnutí takové (včas podané) žaloby (srov. opět § 19 odst. 2 ZKV).

Nastane-li – ve shodě s podaným výkladem – nevyvratitelná domněnka správnosti soupisu věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do konkursní podstaty, je správce konkursní podstaty osobou oprávněnou takový majetek zpeněžit.

Jestliže osoba, která tvrdí, že její vlastnické právo k sepsanému majetku vylučuje příslušnost tohoto majetku ke konkursní podstatě, v hmotněprávní lhůtě určené soudem ve výzvě podle § 19 odst. 2 ZKV nepodala vylučovací žalobu (k povaze lhůty srov. opět bod XXIX. stanoviska, str. 199 /375/) nebo jestliže o vylučovací žalobě této osoby soud pravomocně rozhodl jinak než tak, že žalobě vyhověl (že příslušný majetek z konkursní podstaty úpadce vyloučil), pak platí, že z titulu tohoto svého práva již nemůže vznášet žádné nároky (prosadit své vlastnické právo k dotčenému majetku) vůči osobě, která následně tento majetek nabyla od správce konkursní podstaty v důsledku jeho zpeněžení (srov. § 27 ZKV). Jde o jeden z případů, kdy zákon konstrukcí výše popsané nevyvratitelné domněnky prolamuje zásadu, podle které nikdo nemůže převést na jiného více práv než má sám (*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*). To lze dokumentovat i pozdějšími změnami zákona o konkursu a vyrovnání, když ustálený výklad podávaný soudní praxí (závěr, že soupis majetku konkursní podstaty je listinou, která správce opravňuje ke zpeněžení sepsaného majetku) obsažený – jak zmíněno výše – v bodu XXIX. stanoviska, str. 198 /374/, byl s účinností od 1. 5. 2000 vtělen do textu zákona jako § 18 odst. 2, věta první, ZKV (srov. k tomu dále i § 18 odst. 3 ZKV ve stávajícím znění).

K těmto závěrům pak zbývá dodat, že v praxi může dojít (a to v souladu se zákonem) i k tomu, že správce konkursní podstaty zpeněží majetek sepsaný do konkursní podstaty, aniž třetí osoba (vylučovatel) mohla – objektivně vzato – využít právo domáhat se vyloučení tohoto majetku z konkursní podstaty podle § 19 odst. 2 ZKV.

K platnému zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty správcem konkursní podstaty může například dojít, i když správce konkursní podstaty nebo konkursní soud má vědomost o existenci osoby, která k majetku uplatňuje právo vylučující soupis (a bez zřetele k tomu, že dokonce probíhá spor o vyloučení majetku z konkursní podstaty), je-li příčinou zpeněžení odvrácení hrozící škody na majetku, který je nebo má být předmětem vylučovací žaloby; může jít o rychle se kazící zboží apod. (srov. k tomu i ustanovení § 19 odst. 3 ZKV v dnešním znění).

Typicky však taková situace nastane, nevyšlo-li před zpeněžením sepsaného majetku najevo, že je zde osoba, která k tomuto majetku uplatňuje právo vylučující soupis. Jinak řečeno, stane se tak, jestliže správce ani jej dozorující konkursní

soud neměl pochybnosti o příslušnosti sepsaného majetku ke konkursní podstatě (např. proto, že z účetnictví úpadce či z jiných dokumentů ani z úpadcových vysvětlení takový údaj neplyne a pochybnosti v daném směru nevzbuzovaly ani okolnosti, za kterých správce majetek sepsal a převzal nad ním kontrolu) a třetí osoba požadavek na vyloučení majetku z konkursní podstaty do té doby nevznela. Z logiky věci plyne, že takové osobě na jedné straně dosud neuplynula lhůta k podání vylučovací žaloby, na druhé straně žalobu na vyloučení uvedeného majetku již podat nemůže, jelikož ten konkursní podstatu opustil zpeněžením (k požadavku na trvání soupisu coby předpokladu úspěšnosti excindační žaloby srov. též rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V takovém případě má uvedená osoba (vylučovatel) k dispozici žalobu na vyloučení náhradního peněžitého plnění získaného správcem konkursní podstaty za zpeněžený majetek z konkursní podstaty, a to opět postupem podle § 19 odst. 2 ZKV (srov. k tomu v právní teorii shodně např. Steiner, V.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 1. vydání. Linde Praha a. s., Praha 1995, str. 122–123). Nabyvatele zpeněženého majetku však již prostřednictvím žaloby o určení vlastnického práva založené na důvodech vylučujících soupis úspěšně ohrozit nemůže.

Pro tu část řízení, kde určovací žaloba směřuje vůči správci konkursní podstaty, lze dodat, že právní teorie (srov. posledně citované dílo, str. 122 nebo Krčmář, Z. in: Justiční praxe č. 6/2002, Zápis ze školení na téma „Odporovatelnost a konkursy“ – 2. část, str. 346–347) i soudní praxe (srov. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 58/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále „R 58/1998“) nevylučuje – obecně vzato – souběh excindační žaloby a žaloby na určení vlastnického práva k sepsanému majetku. Rozhodnutí soudu o určení vlastnického práva žalobce k věci však není takovou právní skutečností, která by měla sama o sobě za následek vyloučení této věci ze soupisu majetku patřícího do konkursní podstaty úpadce (srov. opět bod XXIX. stanoviska, str. 198–199 /374–375/ i R 58/1998).

Lze tedy uzavřít, že na základě skutkových závěrů soudů nižších stupňů bylo možné podanou určovací žalobu pouze zamítnout. Osoba (zde první žalovaná), na kterou správce konkursní podstaty (zde druhý žalovaný) v rámci zpeněžování převedl majetek sepsaný do konkursní podstaty, se totiž stává vlastníkem takového majetku bez zřetele k tomu, zda později vyšlo najevo, že sepsaný a posléze i zpeněžený majetek (nebo jeho odpovídající část) v době zpeněžení vlastnický náležel osobám jiným (zde žalobkyni). Sřet včas nerealizovaného (lhostejno z jakého důvodu) nároku vlastníka (třetí osoby) na vyloučení jeho majetku z konkursní podstaty s nárokem osoby, jež takový majetek nabyla za trvání konkursu jeho zpeněžením podle ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání (srov. opět § 27 ZKV), tu musí být řešen ve prospěch nabyvatele majetku.

Právní posouzení věci soudy nižších stupňů je tedy nesprávné a dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn právem.

Rízení je nadto postiženo i vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Z obsahu spisu je zjevné, že soud prvního stupně ve věci provedl rozsáhlé dokazování řadou listin a výpověďmi svědků a účastníků. S výjimkou rozhodnutí Okresního pozemkového úřadu v N. ze dne 20. 7. 1993 a rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 17. 6. 1997 však tyto důkazy nejsou v rozsudku soudu prvního stupně vůbec zmíněny, natož aby z nich soud činil konkrétní zjištění a podal jejich hodnocení, případně aby vysvětlil, proč ten či onen důkaz – ač provedený – nepokládal pro rozhodnutí ve věci za významný. V rozsudku se sice uvádí, co bylo „dále listinnými důkazy prokázáno“, o jaké (další) listinné důkazy mělo jít a jaký byl obsah zjištění z jednotlivých důkazů učiněných, však odtud neplyne. Takový postup soudu prvního stupně je v hrubém rozporu s ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř., podle něž v odůvodnění rozsudku uvede soud, čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vylouží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé (k tomu srov. dále ustanovení § 132 o. s. ř. ukládající soudu hodnotit důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, a pečlivě přitom přihlížet ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci).

Je přitom zjevné, že ukládá-li citované ustanovení soudu, aby v rozsudku dokonce uvedl, proč neprovedl i další důkazy (tedy, aby se vypořádal s důkazními návrhy, jimž nevyhověl), pak tím více platí, že se soud musí výslovně vypořádat i s tím, proč v rozsudku nečiní žádná zjištění z některých provedených důkazů (zde např. proč zcela ponechal stranou důkazy výpověďmi osob), a uvést, o které důkazy jde.

Rozsudek, jehož skutkové a právní závěry vycházejí z tzv. souhrnného zjištění, jimž se zjišťuje rozhodný skutkový stav současně na základě všech provedených důkazů, aniž se uvede, na základě kterých konkrétních důkazů se to které zjištění činí a z jakých důvodů, jakož i bez vysvětlení případných rozporů mezi nimi, je nepřezkoumatelný (srov. shodně rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 40/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odvolací soud proto pochybil, jestliže rozsudek soudu prvního stupně dle § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. jako nepřezkoumatelný nezrušil. Odvolací soud dokonce založil odvolací přezkum na výpovědi svědkyně N., ačkoliv rozsudek soudu prvního stupně o tomto důkazu mlčí (a nijak jej nehodnotí). Takový postup odvolacího soudu (který sám důkaz výpovědi této svědkyně nezopakoval) je sám o sobě rovněž porušením ustanovení § 213 odst. 2 o. s. ř.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadený rozsudek pro vadné právní posouzení věci i pro vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, zrušil, včetně závislých výroků

o nákladech řízení; protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i jej (s výjimkou zamítavého výroku) a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 a 6 o. s. ř.).

Z výše formulovaných závěrů Nejvyššího soudu se podává, že neuplynula-li dosud žalobkyni propadná lhůta k podání vylučovací žaloby, má k dispozici (u věcně příslušného soudu, jímž okresní soud není) jen žalobu na vyloučení náhradního peněžitého plnění získaného správcem konkursní podstaty za zpeněžený pozemek (v režimu ustanovení § 19 odst. 2 ZKV).

Vylučovací žaloba je svou povahou (obdobně jako vylučovací žaloba ve vykonávacím řízení) žalobou procesní, jejímž prostřednictvím se (jen) pro dobu trvání konkursu konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku ke konkursní podstatě a ve které se soud o právu založeném předpisy práva hmotného vyjadřuje jen jako o otázce předběžné (srov. k tomu v právní teorii opět výše označené dílo V. Steinera, str. 121). To znamená, že kdyby se uvedený výtěžek zpeněžení v konkursní podstatě již nenacházel (byl by v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o konkursu a vyrovnání vyplacen úpadcovým věřitelům), zůstává žalobkyni zachována možnost žaloby z tzv. lepšího práva.

Jde tu o žalobu o vydání (vyplacení) výtěžku zpeněžení směřující vůči osobám, mezi které byl tento výtěžek rozdělen, založenou na argumentu, že onen výtěžek byl žalovaným osobám vyplacen neprávem, neboť podle hmotného práva měl žalobce ke zpeněženému majetku „lepší právo“ než úpadce; účinnému uplatnění takového nároku není (se zřetelem k procesní povaze vylučovací žaloby) na překážku ani případný negativní výsledek sporu o vyloučení majetku, jehož následným zpeněžením byl výtěžek získán, z konkursní podstaty (srov. k tomu mutatis mutandis /v rovině vylučovací žaloby ve výkonu rozhodnutí/ též stanovisko občanskoprávního kolegia bývalého Nejvyššího soudu ČSSR z 11. 1. 1974, Cpfj 79/72, uveřejněné pod číslem 20/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a v právní teorii např. Drápal, L. – Kurka, V.: Výkon rozhodnutí v soudním řízení. 1. vydání. Linde Praha a. s., Praha 2004, str. 846–847). I v tomto případě platí, že vlastnické právo nabyvatele zpeněženého majetku již nemůže být žalobou „z lepšího práva“ zpochybněno.

V další fázi řízení soud prvního stupně rovněž splní povinnost písemně vyhovět a účastníkům doručit usnesení o částečném zastavení řízení vyhlášené při jednání konaném dne 29. 9. 1999. Skutečnost, že se účastníci řízení po vyhlášení usnesení práva odvolání vzdali, soud této povinnosti nezbavuje, jelikož v režimu ustanovení § 168 odst. 2 o. s. ř. (v rozhodném znění) jde i tak o usnesení, jež musí být doručeno, neboť to je třeba pro vedení řízení. Práva na doručení takového usnesení se účinně vzdát nelze (účastníci ostatně takový krok ani neučinili, když pouze uvedli, že o doručení usnesení nežádají, a takové prohlášení nemá na povinnost soudu doručení uskutečnit rovněž žádného vlivu).

Ve smyslu ustanovení § 52 odst. 2 písm. e) zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, lze po povolení vyrovnání výkon rozhodnutí pro pohledávky věřitelů, které nemají přednost, nařídit, nelze jej však provést.

Pohledávku pojistného na sociální zabezpečení lze v průběhu vyrovnacího řízení přednostně uspokojit, jen vznikla-li po povolení vyrovnání.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1182/2003)

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 28. 11. 2002 potvrdil (s tím, že „opravil“ chybu v parcelním čísle jednoho z pozemků) usnesení ze dne 21. 8. 2002, jímž Okresní soud v Novém Jičíně nařídil podle výkazu nedoplatek ze dne 26. 8. 2001 pro pohledávky ve výši 10 170 356,13 Kč výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na označených nemovitostech ve vlastnictví povinné. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně, že předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 251 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů, jsou splněny; zejména shledal exekuční titul vykonatelným (§ 274 písm. f/ o. s. ř.) a vlastnické právo povinné k nemovitostem pokládal za doložené (§ 338b odst. 1 o. s. ř.). Námitce, že nařízení výkonu brání účinky povolení vyrovnání, odvolací soud nepřisvědčil. Věřitelé sice nemohou vést výkon rozhodnutí pro pohledávky, které nemají přednost (§ 52 odst. 2 písm. e/ zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 31. 12. 2002, dále jen „zákon č. 328/1991 Sb.“), ovšem vymáhané pohledávky jsou ve smyslu ustanovení § 31 odst. 2 písm. d) zákona č. 328/1991 Sb. přednostní a oprávněná má postavení přednostní věřitelky (§ 54 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb.).

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla povinná dovoláním, jímž prostřednictvím důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. oponuje závěru, že výkonu rozhodnutí nebrání účinky povolení vyrovnání. Zákon o konkursu a vyrovnání neobsahuje – argumentuje dovolatelka – speciální ustanovení o tom, co jsou pro účely vyrovnání přednostní pohledávky. Z odkazu na ustanovení § 31 a § 32, jež mají být použita přiměřeně, vyplývá, že přednostními jsou pouze ty pohledávky, které vznikly po vydání usnesení o povolení vyrovnání. Protože vyrovnání bylo povoleno dne 8. 2. 2002 (a tímto dnem nastaly jeho účinky), pohledávky z výkazu nedoplatek vydaného 26. 8. 2001, jež jsou vymáhány, nemají povahu těch, které mají přednost.

Dovolání je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 ve spojení s § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř. přípustné, neboť otázka, zda lze vést výkon rozhodnutí pro přednostní pohledávky (pojistného a penále na sociální zabezpečení), přestože bylo povoleno vyrovnání, dosud nebyla dovolacím soudem řešena; rozhodnutí odvolacího soudu tedy má po právní stránce zásadní význam.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Právní posouzení věci je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 52 odst. 2 písm. e) zákona č. 328/1991 Sb. patří k účinkům povolení vyrovnání i to, že věřitelé nemohou navrhnout na dlužníkův majetek konkurs, ani vést výkon rozhodnutí pro pohledávky, které nemají přednost (§ 54). Zákaz „vést výkon rozhodnutí“ je třeba vykládat obdobně, jako je tomu v konkursním řízení, tj. tak, že výkon rozhodnutí postihující majetek, který má sloužit vyrovnání, může být nařízen, ale nelze ho provést (srov. § 14 odst. 1 písm. e/ zákona č. 328/1991 Sb.).

Ustanovení § 54 zákona č. 328/1991 Sb. určuje, že pro právo na přednostní uspokojení ve vyrovnání platí přiměřeně § 31 a § 32 (odstavec 1) a že nositelé pohledávek uvedených v odstavci 1 jsou přednostními věřiteli (odstavec 2).

Podle ustanovení § 31 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb. lze nároky na vyloučení věci z podstaty (§ 19 odst. 2), pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2), nároky na oddělené uspokojení (§ 28) a pracovní nároky (§ 31 odst. 3) uspokojit kdykoliv v průběhu konkursního řízení. Jiné nároky lze uspokojit jen podle pravomocného rozvrhového usnesení.

Pohledávkami za podstatou, pokud vznikly po prohlášení konkursu, jsou (i) daně, poplatky, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (§ 31 odst. 2 písm. d/ zákona č. 328/1991 Sb.).

V projednávané věci jsou vymáhány pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a penále, jejichž titulem je výkaz nedoplatek vydaný oprávněnou dne 26. 8. 2001. Usnesením ze dne 8. 2. 2002 Krajský soud v Ostravě na návrh povinné povolil vyrovnání. Na rozdíl od úpravy účinné do 30. 4. 2000, která přednostní pohledávky ve vyrovnání pozitivně vymezovala (byly jimi i daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, pokud vznikly nejdéle tři roky před povolením vyrovnání, nebudou-li uspokojeny z věcí zatížených pro ně zástavním právem), odkazuje § 54 zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném od 1. 5. 2000) na ustanovení § 31 a § 32, jež mají být užita přiměřeně. Přiměřené použití uvedených ustanovení, která se týkají konkursu, na řízení vyrovnací předpokládá takovou aplikaci, která šetří účel a smysl vyrovnání.

Se závěrem odvolacího soudu, že vymáhané pohledávky jsou (bez dalšího) přednostní, se dovolací soud neztotožňuje.

V průběhu vyrovnacího řízení lze přednostně (tj. bez ohledu na potvrzení vyrovnání, viz § 60 odst. 1, 2 zákona č. 328/1991 Sb.) pohledávku pojistného na sociální zabezpečení uspokojit jen za předpokladu, že vznikla po povolení vyrovnání, tedy poté, co nastanou jeho účinky (§ 50 odst. 3, § 52 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb.); v opačném případě je její uspokojení závislé na výsledku vyrovnacího jednání (§ 58 zákona č. 328/1991 Sb.). Vznik pohledávky přitom není totožný s dnem, kdy byl vydán výkaz nedoplatků; ten totiž jen deklaruje, že povinnému subjektu vznikl dluh, za jaké období a z jakého titulu.

Zaujal-li tedy odvolací soud názor, že vymáhaná pohledávka je přednostní, dopustil se omylu v právním posouzení věci, který zatěžuje i rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto obě rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 48** Findet der Senatsvorsitzende keine Gründe für den Aufschub des Strafvollzugs der Freiheitsstrafe laut § 322 Abs. 1 der StPO, weist er den Antrag des Verurteilten über den Aufschub des Strafvollzugs nicht ab, sondern fordert laut § 322 Abs. 2 der StPO den Verurteilten zur Vorlage der Arztberichte beim Antritt des Strafvollzugs der entsprechenden Haftanstalt und nicht dem Gericht auf.
- Nr. 49** Die, darauf beruhende Erfüllung der obligatorischen Bedingung der Bestimmung des § 172 Abs. 2 Buchst. c) StPO über die Einstellung des Strafverfahrens, dass im Bezug auf das Benehmen des Angeschuldigten nach der Verübung der Straftat offensichtlich ist, dass der Zweck des Strafverfahrens erreicht wurde (§ 1 Abs. 1 StPO), wird in der Regel in den Fällen nicht möglich darzulegen sein, in denen der Angeschuldigte die bisher gezogenen Schlüsse der strafrechtlichen Organe über wesentliche Umstände der ihm angelasteten Straftätigkeit bestreitet.
- Nr. 50** Der Geschäftsführer einer Gesellschaft mit beschränkter Haftung kann für die absichtliche Nichtabführung der gesetzlichen Zahlungen für die Angestellten dieser Gesellschaft im Sinne des § 147 Abs. 1 StGB nur im Bezug auf die angeführten Zahlungen strafrechtlich verantwortlich gemacht werden, die zur Zeit seiner Geschäftsführerfunktion abgeführt werden sollten. Wurde der Geschäftsführer von dieser Funktion durch den Beschluss der Hauptversammlung abberufen, untergeht an dem, in diesem Beschluss angeführten Tag seine Pflicht die gesetzlichen Zahlungen abzuführen, falls sich diese Pflicht nicht aus einer anderen seiner Funktion in der Gesellschaft ergibt. Die Eintragung des Beschlusses der Hauptversammlung in das Handelsregister hat nur eine deklarierende Bedeutung.
- Nr. 51** Bei dem Gewähren standardmäßiger Kredite und Darlehen existiert aus der Sicht des angeforderten Zinses eine bestimmte Grenze, welche die standardmäßige, in Übereinstimmung mit der Rechtsordnung betriebene Geschäftstätigkeit und Wucher trennt. Als die angeführte Grenze ist laut Strafgesetz das zu betrachten, was bereits als ein grobes Missverhältnis zwischen den gegenseitigen Erfüllungen des Täters und des Geschädigten im Sinne des § 254 Abs. 2 des StGB angesehen werden kann. Die Gewährung eines finanziellen Darlehens mit einem Zins in der Höhe von 70 % und mehr p. a. begründet dann ein solches Missverhältnis. Die Versprechung, bzw. Gewährung einer (grob unverhältnismäßiger) Wuchererleistung, stellen an und für sich keine strafrechtlich relevante Handlung dar, denn zur Erfüllung des Tatbestands der Straftat Wucher wird weiter angefordert, damit der Täter gleichzeitig jemandes Not, Unerfahrenheit, bzw. Verstandsschwäche missbraucht. Eine solche Handlung erfüllt auch keine gesetzlichen Merkmale einer anderen Straftat. Hat sich der Täter zuerst – unter Ausnützung der Not, Unerfahrenheit, Verstandsschwäche, bzw. Verstortheit des Geschädigten – zuerst eine Erfüllung versprechen lassen, deren Wert im groben Missverhältnis zum Wert der gegenseitigen Erfüllung steht, und erst danach eine solche Forderung selbst geltend gemacht hat, wird ihm aus der Sicht der Schuld nur die Handlung laut § 253 Abs. 1 Alinea eins des StGB und nicht (ebenfalls) die Handlung laut § 253 Abs. 1 Alinea zwei StGB (sog. Pseudowucher) beigemessen.
- Nr. 52** Hat der Täter durch die Straftat Diebstahl laut § 247 Abs. 1 StGB einen Computer mit bestimmter Programmausstattung (sog. Software) entfremdet, ist Bestandteil des, durch diese Straftat verursachten Schadens auch der Preis der Programmausstattung, zu dem diese zur Zeit und auf dem Tatort verkauft wird (§ 89 Abs. 12 StGB), obwohl der Geschädigte die entfremdete Programmausstattung von seinem Lieferanten kostenlos erhalten hat, bzw. falls er für die entfremdete Programmausstattung kostenlos neue erworben hat. Da allgemein bekannt ist, dass jeder Computer seine Funktion nur mit einer bestimmten Programmausstattung erfüllen kann, wird in der Regel durch die absichtliche Verschuldung des Täters auch die Entfremdung der, der Anbringung und Ausnützung des Computers, der Gegenstand des Diebstahls war, entsprechende Programmausstattung abgedeckt.
- Nr. 53** Stellt das Gericht mittels der Post eine Sendung, welche den Beschluss des Berufungsgerichtes enthält zu eigenen Händen (§ 64 Abs. 1 StPO) zu, mit dem über die Berufung gegen das Urteil des Gerichts der ersten Stufe entschieden wurde, ist deren Hinterlegung in der, durch die Best. des § 64 Abs. 2 der StPO vorgesehenen Art nicht auszuschließen. In diesem Falle treten die Rechtswirkungen der Zustellung bereits durch die Entstehung der, aus dieser Bestimmung resultierenden sog. Zustellungsfiktion ein. Aus der Sicht der Fristabläufe zur Einreichung einer Revision hat die spätere faktische Übernahme dieser Sendung (z. B. persönlich beim Gericht) keine Bedeutung.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 74** Das angeklagte Finanzamt, dem laut der sog. Klage des besseren Rechts im Zusammenhang mit der Eintreibung des Steuerrückstands vom Ertrag der Exekution zum Nachteil des Klägers mehr zu-fallen sollte, als ihm nach dem Sachrecht zusteht, ist im Sinne der Bestimmung des § 19, Teil des Satzes hinter dem Semikolon, des BGO befähigt Verfahrensteilnehmer dieser Klage zu sein. Grund-lage einer solchen Klage ist der Anspruch auf die Herausgabe der unbegründeten Bereicherung.
- Nr. 75** Der Nachlassverwalter (§ 175 GBO) ist eine berechtigte Person zur Einreichung der Vollstrec-kungsanordnung (Exekution) für eine, dem Erblasser zuerkannten Forderung.
- Nr. 76** Der Gerichtsvollstrecker laut Gesetz Nr. 120/2001 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften ist weder ein Organ, bei dem eine Berufung gegen die Exekutionsanordnung eingereicht werden kann, noch ein Organ, das verpflichtet ist, eine solche Berufung im Sinne des § 57 Abs. 3 BGO dem Gericht zuzustellen.
- Nr. 77** Beim Verfahren über die Klage der Gemeinde über den Kostenersatz der Anbringung und Beseiti-gung der technischen Mittel zur Verhinderung der Wegfahrt des Fahrzeugs (§ 17a Abs. 5 des Geset-zes Nr. 553/1991 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften) ist die Gemeinde laut der ab 12. No-vember 2000 gültigen Rechtsregelung (§ 35 Abs. 1, § 61 des Gesetzes Nr. 128/2000 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften) persönlich von der Zahlung der Gerichtsgebühr laut Bestimmung des § 11 Abs. 11 Buchst. b/ des Gesetzes Nr. 549 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften befreit.
- Nr. 78** Hat der Zessionär dem Schuldner die Abtretung der Forderung mit einem Vertrag nachgewiesen, der infolge dessen ungültig war, dass ihn der Zessionär während einer geistigen Störung ge-schlossen hat, die ihn zu dieser Handlung unfähig gemacht hat (§ 38 Abs. 2 BGB) und leistete dann der Schuldner gegenüber dem Zessionär, untergeht die Schuld durch die Erfüllung, sei es denn, der Schuldner wusste über den Grund der Ungültigkeit Bescheid.
- Nr. 79** Hat der Schuldner die Verpflichtung rechtzeitig vereinbarte Kreditraten zu zahlen nur aus dem Grunde verletzt, dass ihn der Gläubiger daran gehindert hat über die Geldmittel auf den Konten, die er für den Schuldner geführt hat, zu verfügen, ist die Eintreibung der Vertragsstrafe infolge der Verletzung der vorgenannten Verpflichtung des Schuldners eine Ausübung des Rechtes im Wider-spruch zu guten Sitten (§ 3 Abs. 1 BGB).
- Nr. 80** Geschäftsleitung der Gesellschaft im Sinne der Bestimmung des § 134 HGB ist die Führung der Gesellschaft, d. i. vor allem Organisation und Führung ihrer unternehmerischen Tätigkeit, einschl. Entscheidung über unternehmerische Vorhaben. Eine Rechtshandlung, mit der die Entscheidung über die Geschäftsleitung mit mehreren Geschäftsführern realisiert wird, ist eine Handlung im Na-men der Gesellschaft, zu der jeder der Geschäftsführer selbstständig berechtigt ist, falls durch den Gesellschaftervertrag, bzw. die Satzungen nicht anders bestimmt wird (§ 133 Abs. 1 HGB).
- Nr. 81** Derjenige, auf den der Konkursverwalter im Rahmen der Verwertung das, in die Konkursmasse auf-genommene Vermögen als Vermögen des Schuldners übertragen hat, wird zum Besitzer dieses Ver-mögens unberücksichtigt dessen, ob sich später herausgestellt hat, dass das Vermögen zur Zeit der Verwertung eigentumsrechtlich jemandem anderen gehörte. Ist demjenigen, der behauptet, dass sein Eigentumsrecht zu dem, durch den Konkursverwalter als Bestandteil der Konkursmasse verwer-teten Vermögen die Zugehörigkeit dieses Vermögens zur Konkursmasse ausgeschlossen hat, bisher die Frist zum Einreichen der Widerspruchsklage laut § 19 Abs. 2 des Ges. Nr. 329/1991 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften, nicht abgelaufen, kann er mit einer laut dieser Bestimmung ein-gereichten Klage gegenüber dem Konkursverwalter die Ausschließung der, durch den Konkursver-walter für das verwertete Eigentum erworbenen finanziellen Ersatzleistung anstreben. Mit der Klage über die Bestimmung des Eigentumsrechts (§ 80 Buchst. c/ BGO) gegenüber demjenigen, der das Eigentum erworben hat, kann jedoch eine solche Person nicht durchkommen. Wurde der Erlös des, in die Konkursmasse aufgenommenen Vermögens den Gläubigern des Schuldners ausgezahlt, kann derjenige, der behauptet, dass der Erlös der Verwertung unberechtigt ausgezahlt wurde, da er laut dinglichem Recht zu dem verwerteten Eigentum „ein besseres Recht“, als der Schuldner hatte, die Herausgabe der unbegründeten Bereicherung mit einer Klage gegen die Personen, unter die der Er-lös aufgeteilt wurde, anstreben; für die wirksame Geltendmachung eines solchen Anspruchs ist auch das etwaige negative Ergebnis des Streits über die Ausschließung des Eigentums, mit dessen nach-folgender Verwertung der Erlös erworben wurde, aus der Konkursmasse, kein Hindernis.
- Nr. 82** Im Sinne der Bestimmung des § 52 Abs. 2 Buchst. a) des GBl. in der Fassung späterer Vorschrif-ten, kann nach der Genehmigung des Vergleichs die Vollstreckung im Bezug auf die Forderungen der Gläubiger, die nicht bevorzugt sind, angeordnet werden, sie kann jedoch nicht vollzogen wer-den. Eine Forderung der Sozialversicherung kann im Laufe des Vergleichsverfahrens nur dann vor-rangig zufriedengestellt werden, falls sie nach der Genehmigung des Vergleichs entstanden ist.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 48** If the presiding judge does not find the reasons for suspension of execution of the sentence of imprisonment pursuant to Section 322 paragraph 1 of the Criminal Procedure Code, he does not dismiss a convicted person's proposal for suspension of execution of a sentence, but pursuant to Section 322 paragraph 2 of the Criminal Procedure Code calls on the convicted person to submit medical reports upon accession to execution of the sentence to the respective prison, not a court.
- No. 49** Meeting the obligatory condition of the provisions of Section 172 paragraph 2 letter c) of the Cri-minal Procedure Code on discontinuance of criminal prosecution depending on the fact that with regard to the convicted person's behaviour following the commission of a criminal act it is evi-dent that the purpose of criminal proceedings (Section 1 paragraph 1 of the Criminal Procedure Code) has been attained shall not as a rule be possible to evince in the cases when the convicted person denies the conclusions hitherto arrived at by bodies responsible for criminal proceedings about material circumstances of criminal activity laid to the convicted person's charge.
- No. 50** An executive of a limited liability company can be made criminally liable for wilful non-effecting of obligatory legal payments for employees of this company in accordance with Section 147 para-graph 1 of the Penal Code only in relation to those of the mentioned payments that were to be effected at the time of his exercising the office of executive. If the executive has been removed from this office by a decision of a general assembly, his obligation to effect legal payments has ceased to exist on the day stated in this decision, unless the obligation arises from another posi-tion of his in the company. A record in the Companies Register of the general assembly's deci-sion on removing the executive only has a declaratory relevance.
- No. 51** In the case of granting credits and loans, in terms of the required interest there exists a certain boundary dividing a standard entrepreneurial activity carried out in compliance with the system of law and usury. Under penal law, the mentioned boundary is that which may already be considered a gross disproportion between the mutual fulfilments of the offender and the aggrieved person in accordance with Section 253 paragraph 1 of the Penal Code. Granting a money loan with the in-terest amounting to 70% and more per annum creates such a gross disproportion. A promise or granting of a usurious (grossly disproportionate) fulfilment is not in itself legally criminal conduct since to fulfil the facts of the crime of usury it is furthermore required that the offender concurrently take advantage of someone's distress, inexperience and intellectual weak-ness or someone's disturbance. Such conduct neither fulfils legal indicia of any other criminal act. If the offender at first – taking advantage of the distress, inexperience, intellectual weakness or disturbance of the aggrieved person – has promised fulfilment whose value is in gross dispropor-tion to the value of the mutual fulfilment, and afterwards has exerted such a claim himself, in view of guilt he is only imputed conduct pursuant to Section 253 paragraph 1 alinea one of the Penal Code, not (also) conduct pursuant to Section 253 paragraph 1 alinea two of the Penal Code (so-called false usury).
- No. 52** If an offender has through the criminal act of theft pursuant to Section 247 paragraph 1 of the Pe-nal Code stolen a computer with a particular item of software, part of the damage caused by this criminal act is also the price of the software at which it is sold at the time and place of the crimi-nal act (Section 89 paragraph 12 of the Penal Code), notwithstanding the fact that the aggrieved person has received the alienated software gratis from his supplier, or acquired new software free of charge instead of the alienated one. Inasmuch as it is generally known that every computer can only perform its functions with parti-cular software, the offender's wilful wrongful act shall also cover the theft of software commensu-rate to the location and use of the computer that has been the subject of theft.
- No. 53** If a court serves by mail to the addressee only (Section 64 paragraph 1 of the Criminal Procedure Code) a delivery containing a decision of a court of appeal, which has been decided on appeal against a sentence of a court of first instance, its deposition through the procedure anticipated by the provisions of Section 64 paragraph 2 of the Criminal Procedure Code is not ruled out. In such an instance, legal effects of delivery already occur upon the origination of the so-called delivery fiction arising from this provision. Hence, in view of the course of deadlines for lodging admis-sibility recourse, later factual takeover of this delivery is irrelevant (for example, in person at a court).

lution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 74** The defendant revenue authority which according to the so-called action of better right has been accorded in connection with levy of arrears of tax from execution returns at the plaintiff's expense more than it had pertained to it by substantive law has in accordance with the provisions of Section 19, parts of the sentence after the semicolon, of the Civil Procedure Code competency to be a party to proceedings concerning this action. The basis of such an action is the claim for surrender of unjustified enrichment.
- No. 75** A personal representative (Section 175e of the Civil Procedure Code) is a person entitled to lodge a bill to order execution of a decree (execution) for a claim awarded to a testator.
- No. 76** The judicial distrainer, pursuant to Act No. 120/2001 Coll., as amended by later regulations, is neither a body at which an appeal can be lodged against a garnishee order nor a body that is obliged to deliver such an order to a court in accordance with Section 57 paragraph 3 of the Civil Procedure Code
- No. 77** In proceedings on action of a municipality for compensation of costs for applying and removing technical means for preventing a departure of a motor vehicle (Section 17a paragraph 5 of Act No. 553/1991 Coll., as amended by later regulations), in compliance with the legal regulation effective since November 12, 2000 (Section 35 paragraph 1, Section 61 of Act No. 128/2000 Coll., as amended by later regulations) the municipality in person is exempt from paying a court fee pursuant to the provisions of Section 11 paragraph 2 letter b/ of Act No. 549/1991 Coll., as amended by later regulations.
- No. 78** If a cessionary has furnished proof to a debtor of a cession of a claim by means of an agreement that was invalid because an assignor concluded it while being mentally disturbed, which disabled him for this act (Section 38 paragraph 2 of the Civil Code), and if afterwards the debtor made payment to the cessionary, the debt has ceased to exist, unless the debtor was aware of the reason for invalidity.
- No. 79** If a debtor has breached the obligation to duly pay the agreed loan instalments only because a creditor rendered it impossible for him to dispose of the financial means deposited on accounts the creditor maintained for the debtor, levying a contractual fine arising as a result of breaching of the above-mentioned obligation of the debtor is enforcement of law contrary to morality (Section 3 paragraph 1 of the Civil Code).
- No. 80** Business management of a company in accordance with the provisions of Section 134 of the Commercial Code is management of a company, i.e. primarily organisation and management of its business activity, including decision-making on business plans.
An act in law implementing a decision on business management of a company having several executives is acting on behalf of a company for which each executive is authorised separately, unless the articles of association or memorandum stipulate otherwise (Section 133 paragraph 1 of the Commercial Code).
- No. 81** The person to whom an administrator in bankruptcy within the framework of conversion into money (Section 27 of Act No. 328/1991 Coll., as amended by later regulations) transferred a property included in bankruptcy assets as property of a bankrupt becomes the owner of such a property regardless of the fact whether later on it appeared that at the time of conversion into money the property appertained to someone else in ownership terms.
If for the person claiming that his right of ownership to the property converted into money by the administrator in bankruptcy as a part of the property of bankruptcy assets ruled out pertinence of this property to bankruptcy assets the term has so far not expired for instituting an exclusion action pursuant to the provisions of Section 19 paragraph 2 of Act No. 328/1991 Coll., as amended by later regulations, he can by means of an action instituted against the administrator in bankruptcy in compliance with these provisions sue for exclusion of substitute monetary payments acquired by the administrator in bankruptcy for the property converted into money from bankruptcy assets. Such a person, however, cannot succeed with an action for determination of the right of ownership (Section 80 letter c/ of the Civil Procedure Code) lodged against the person who has acquired the property through conversion into money.
If the returns from conversion into money of a property included in bankruptcy assets have been disbursed to the bankrupt's creditors, the person alleging that the returns from the conversion into money have been disbursed without justification, since by substantive law he had a "better right" to the property converted into money than the bankrupt, can sue for surrender of unjustified enrichment by means of an action directed against the persons among whom it has been divided;

conducive for effective lodging of such a claim is also a possible negative result of a dispute for exclusion from bankruptcy assets of a property by whose subsequent conversion into money the returns have been acquired.

No. 82

In accordance with the provisions of Section 52 paragraph 2 letter e) of Act No. 328/1991 Coll., as amended by later regulations, after permission for a settlement it is possible to order execution of a decision for creditors' claims having preference, however, it is not possible to enforce it. A claim for social security insurance may within the course of a settlement of claims proceedings be preferentially satisfied only if it has arisen after the permission for a settlement.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 9/2005 (ročník LVII) z 11. 11. 2005.

Vydává Nejvyšší soud ČR v nakladatelství LexisNexis CZ s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10, IČO 45808937, zapsaném v OR u Městského soudu v Praze dne 1. 9. 1992, oddíl C, vložka 12305

Připomínková místa: Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 541 593 111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků. E 1200.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

LexisNexis CZ s. r. o., Limuzská 8, 100 00 Praha 10.

Nakladatelská redakce: JUDr. Karel Havlíček, Ivana Šteřlová

Administrace: LexisNexis CZ s. r. o.: tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: info@lexisnexus.cz

Distribuce: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5